

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการ
จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

โดย
นายนเรศ ทองอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วย
วิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

A STUDY OF ACHIEVEMENT ON THAI LITERATURE OF MATTHAYOMSUKSA 4
STUDENTS BASED ON THE READER-RESPONSE THEORY
WITH RCA TECHNICAL QUESTIONS

By
MR. Naret THONG-IN

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (TEACHING THAI LANGUAGE)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

57255404 : การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทฉบับซีต

คำสำคัญ : การเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนอง ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA / ผลสัมฤทธิ์การ
เรียนวรรณคดีไทย

นาย นเรศ ทองอินทร์: การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม
แบบ RCA อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของ
นักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี
ตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิค
คำถามแบบ RCA กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียน
สมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559
จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนอง
ของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนเรียนวรรณคดี
ไทย แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนอง
ของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (X) ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test
dependnt) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ
RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ความคิดเห็นของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิค
คำถามแบบ RCA โดยรวมอยู่ในระดับมาก

57255404 : Major (TEACHING THAI LANGUAGE)

Keyword : READER-RESPONSE THEORY WITH RCA TECHING QUESTIONS / THAI LITERATURE ACHIEVEMENT

MR. NARET THONG-IN : A STUDY OF ACHIEVEMENT ON THAI LITERATURE OF MATTHAYOMSUKSA 4 STUDENTS BASED ON THE READER-RESPONSE THEORY WITH RCA TECHNICAL QUESTIONS THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR BUSABA BUASOMBOON

the purpose of this research were to 1) compare thai literature achievement of mathayomsuksa 4 student before and after learning based on reader-response theory with RCA technical questions 2) investigate the opinons of mathayomsuksa 4 students towards learning based on reader-response theory with RCA technical questions. The sample of this research were 45 mathayomsuksa 4/5 students of Samutsakhonwittayalai school, Mahachai, Samut Sakhon povince in the second semester of the academic year 2016. The research instruments were lesson plans based on reader-response theory with RCA technical questions, pre and post achievement test and quertionnaire on student' s opinons towards based on reader-response theory with RCA technical questions. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test dependent. The results of this research were : 1) Thai literature achievement of mathayomsuksa 4 students after learning based on reader-response theory with RCA technical questions were higher than the achievement scores before learning based on reader-response theory with RCA technical questions. The scores were significantiy at the 0.05 level. 2) The opinions of mathyomsuksa 4 students towards learning based on reader-response theory with RCA technical questions. were high positive.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้ได้รับความเมตตา และความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา บัวสมบุรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรภัสสร อินทรบำรุง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวรี ผลพันธิน ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยฉบับนี้ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้ง อาจารย์ ดร.อุบลวรรณ ส่งเสริม ประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโรทก ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำ ซึ่งส่งผลให้งานวิจัยเล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกับความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

งานวิจัยฉบับนี้จะสำเร็จไปไม่ได้หากขาดแรงกระตุ้นการขับเคลื่อนจาก อาจารย์วิชุดา ทองคำ กลยา ที่เคียวเชิญให้ผู้วิจัยเริ่มทำงานวิจัยเป็นครั้งแรก และช่วยแก้ปัญหาทุกปัญหาที่เกิดขึ้นให้ผู้วิจัยมาโดยตลอดยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกับความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หลวงพ่อบ้านแหลม และเจ้าแม่ทับทิมที่คอยคุ้มครองผู้วิจัยมาโดยตลอดทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสได้พบคำตอบทุกครั้งและผู้วิจัยเกิดปัญหา จนนำไปสู่การแก้ไขนั้นได้อย่างราบรื่น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ลือชัย-อาจารย์บุญเรือน ชื่นอ้ม อาจารย์กิตติมา ปัทมาวิไล อาจารย์จุฬาลักษณ์ คชาชัย ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ทำให้งานวิจัยเล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกับความกรุณาของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอบคุณ โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยที่ทำให้ผู้วิจัยระลึกเสมอว่าโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัยคือบ้านของผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอบคุณ อาจารย์นนทิดา เฟื่องไกรศรี และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปีการศึกษา 2559 ตลอดจนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่เป็นกำลังกายจนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณณลิน ทองอินทร์ คุณอัญชลี ทองอินทร์ มารดาและพี่สาวของผู้วิจัย คุณพรรณงาม ชงแดง แม่น้อยของผู้วิจัย ที่สนับสนุนกำลังใจ กำลังใจ กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา แก่ผู้วิจัย ตลอดจนบูรพาจารย์ทั้งหมดทั้งมวล บุญกุศลใดใดก็ตามอันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่ บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้ที่มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้ทั้งสิ้น

นเรศ ทองอินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
คำถามในการวิจัย	8
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	10
บทที่ 2	11
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย พุทธศักราช 2559 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย	12
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดี.....	14

การสอนวรรณคดีไทย	24
แนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน.....	28
แนวคิดการใช้คำถามทักษะชีวิต (เทคนิคคำถามแบบ RCA).....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน	37
บทที่ 3	42
วิธีดำเนินการวิจัย	42
บทที่ 4	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA.....	56
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA.....	57
บทที่ 5	62
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
สรุปผลการวิจัย.....	63
อภิปรายผล.....	63
ข้อเสนอแนะ	68
รายการอ้างอิง	69
ภาคผนวก.....	71
ภาคผนวก ก	70
ภาคผนวก ข	72
ภาคผนวก ค	128
ภาคผนวก ง.....	135

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	โครงสร้างรายวิชา รหัสวิชา ท 31102 วิชา ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.....	14
ตารางที่ 2	แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design.....	42
ตารางที่ 3	กำหนดการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน	47
ตารางที่ 4	ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย	49
ตารางที่ 5	ตารางเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวรรณคดี	50
ตารางที่ 6	การแปรผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของลิเคิร์ต (Likert).....	53
ตารางที่ 7	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA.....	57
ตารางที่ 8	ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA... ..	59
ตารางที่ 9	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA	129
ตารางที่ 10	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้ เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ.....	130
ตารางที่ 11	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้ เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ.....	131

ตารางที่ 12	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบอัตนัย ชนิดเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ	132
ตารางที่ 13	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในการถาม แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA.....	133
ตารางที่ 14	ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ข้อสอบจำนวน 24 ข้อ	134
ตารางที่ 15	แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย ก่อนเรียน จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน.....	136
ตารางที่ 16	แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย ก่อนเรียน จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน (ต่อ).....	137
ตารางที่ 17	แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย หลังเรียน จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน.....	139
ตารางที่ 18	แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัยหลังเรียน จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน (ต่อ).....	140
ตารางที่ 19	ตารางการแปลความหมายระดับความสามารถในการตอบสนองต่อวรรณคดี	142
ตารางที่ 20	แสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA.....	143

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย 7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่สามารถบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของความเป็นตัวตนในภาษาไทย ซึ่งในคู่มือตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) กล่าวไว้ว่า

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสะท้อนวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอดสะท้อนอารมณ์ความรู้สึก วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ความเชื่อ รวมไปถึงขนบธรรมเนียมประเพณี โดยส่งผ่านการปรากฏสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ในรูปลักษณะที่เรียกว่าวรรณกรรมและวรรณคดี

วรรณคดีถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยภาษาเพื่อแสดงออกถึงความงามในการใช้ภาษา ความไพเราะ น่าเสียดาย ข้อคิดสอนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (วรเวทย์พิสิฐ.พระ., 2502) อธิบายความหมายของวรรณคดีว่า “หนังสือที่นับว่าเป็นวรรณคดีต้องมีลักษณะการเรียบเรียงถ้อยคำ กะทัดรัด เกลี้ยงเกลา เหมาะสม มีรสไพเราะ ทำให้เกิดความตรึงใจ กระทบกระเทือนอารมณ์ผู้อ่าน” (ปัญญา บริสุทธิ์, 2542) อธิบายความหมายของวรรณคดีว่า “วรรณคดี คือ การสร้างสรรค์ทางภาษาให้เกิดผลงานเพื่อการอ่านการฟังและความบันเทิงใจ ทั้งยังให้ความรู้และคติธรรม เป็นผลพลอยได้อีกด้วย” จากความหมายของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นการนำเสนอถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก นึกคิด คติสอนใจ ผ่านภาษาซึ่งการเลือกใช้ภาษานั้นก็จะมีกลวิธีที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดการเข้าถึงความรู้สึก อารมณ์สะท้อนใจ รวมถึงการบันทึกเรื่องราวในอดีต วิถีชีวิต ความเชื่อ สังคมวัฒนธรรม และความเป็นอยู่

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2540) และปัญญา บริสุทธิ์ (ปัญญา บริสุทธิ์, 2542) ให้ความหมายของวรรณคดีสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นการนำเสนอถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด คติสอนใจ ผ่านภาษาซึ่งการเลือกใช้ภาษานั้นก็จะมีกลวิธีที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดการเข้าถึง ความรู้สึก อารมณ์สะท้อนใจ รวมถึงการบันทึกเรื่องราวในอดีต วิถีชีวิต ความเชื่อ สังคมวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ จะเห็นได้ว่าการเรียนวรรณคดีนั้นจะต้องเรียนรู้สิ่งที่ผ่านมาแล้ว อาจเป็นเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ต้องให้ได้ใช้ทักษะในการคิดและแก้ปัญหาซึ่งในปัจจุบัน

อิงอร สุพันธ์วิรัช และคณะ (อิงอร สุพันธ์วิรัช และคณะ, 2555) และ ศรีวิไล ดอกจันทร์ (ศรีวิไล ดอกจันทร์, 2529) อธิบายว่า การเรียนวรรณคดีเป็นการเรียนรู้เรื่องราวของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด การประกอบอาชีพ รวมไปถึงการเข้าใจความคิด ของมนุษย์ที่สะท้อนมาในรูปแบบของภาษาในการคัดสรรคำที่สามารถใช้แทนอารมณ์ความรู้สึก และเป็นการแสดงความซาบซึ้งลึกซึ้งอีกทางหนึ่ง วรรณคดียังมีหน้าที่ยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้เจริญ ขึ้น ยังสามารถนำสิ่งเหล่านี้มาประยุกต์ปรับใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปได้

การเรียนวรรณคดีนั้นไม่ได้เป็นเพียงการเรียนเพียงแต่ตัวบทเนื้อหาแต่เป็นการเรียนรู้สภาพ สังคมวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนเรียนรู้ถึงอารมณ์ความคิดของมนุษย์ที่เกิดขึ้นใน ขณะนั้นยังสามารถสอนหรือให้ข้อคิด หรือยกระดับจิตใจของมนุษย์ได้ ซึ่งหากกล่าวถึงระบบ การศึกษาในอดีตก็มีการเรียนการสอนวรรณคดีมาอย่างต่อเนื่อง ในอดีตมีการท่องจำวรรณคดี หรือ อาขยานจนกระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมาเป็นลำดับ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้อ่านวรรณคดีไทยอยู่ในสาระที่ 5 ที่ทุกระดับชั้นต้องเรียน และระบุมาตรฐาน คือ “มาตรฐานที่ 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง” (กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งผู้เรียนจะต้องสรุปเนื้อหา วรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดี วรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงแนวคิด เกี่ยวกับการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

อย่างไรก็ตามการสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนขาดความใส่ใจในการอ่าน นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้เพราะไม่รู้ศัพท์จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่กล่าวว่า (พรทิพย์ เหล่าก่อดี, ประภา กองบัวแก้ว, วิชชุดา ทองคำกัลยา สัมภาษณ์ในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2559) “การสอน วรรณกรรมวรรณคดีไทยนั้นยังประสบปัญหาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนขาดความใส่ใจ

ในการอ่าน นักเรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้เนื่องจากไม่รู้ศัพท์จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย”

ปัญหาดังกล่าวมาจากการสอนวรรณคดีปัญหาการสอนวรรณคดีมีผู้สนใจศึกษากันมากจะเห็นได้จากงานวิจัยหลายเรื่อง ในการสอนวรรณคดีไทยมีวิธีสอนที่สามารถนำมาแก้ปัญหาได้เช่น วิธีการสอนแบบหมวกหกใบ (พระมหาอำนาจ แสงศรี, 2548) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิธีการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ 2 (ปริญญา ปันสุวรรณ, 2553) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ 2 กับแบบปกติ ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน (พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช, 2547) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปาริชาติ ตามวงศ์, 2550) ได้วิจัยเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เนตรนภา ประสิทธิ์, 2553) ได้วิจัยเรื่องผลการเรียนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรณ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร (ถนิมรัักษ์ ชูชัยมงคล, 2557) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน (จุฬาลักษณ์ คุชชาชัย, 2557) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านเป็นหนึ่งในวิธีการสอนที่ผู้วิจัยสนใจ ผู้วิจัยมีความสนใจทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณกรรมและวรรณคดี

ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านนี้ได้รับความนิยมในการเรียนการสอนวรรณคดีมาเป็นเวลานานกว่าหกทศวรรษ โดยเริ่มจากเมื่อ Rosenblatt ได้พิมพ์หนังสือชื่อ Literature as Exploration ในปี ค.ศ. 1938 หลังจากนั้นนักวิชาการวรรณคดีได้นำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลาย ดังที่ Pugh (1988: online); (Church 1997: online) และ (Hong 1997: online) ได้อธิบายความสำคัญของทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของ อ่างถึงโน (พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช, 2547) ได้นำทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านไปใช้ในการสอนวรรณคดีโดยจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหาคำตอบด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระทางความคิด ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านนี้ยังช่วยพัฒนาการ

เรียนรู้ของผู้เรียน การทำความเข้าใจในวรรณคดี การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้เรียน และให้ผู้เรียนได้มากขึ้น

นอกจากนี้การเรียนวรรณคดีเป็นการเรียนรู้เรื่องราวของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น วิธีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด การประกอบอาชีพ รวมไปถึงการเข้าใจความคิดของมนุษย์ที่สะท้อนมาในรูปแบบของภาษาในการคัดสรรคำที่สามารถใช้แทนอารมณ์ความรู้สึก และเป็นการแสดงความซาบซึ้งฉลาดอีกทางหนึ่ง และวรรณคดีมีหน้าที่ยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้เจริญขึ้น ยังสามารถนำสิ่งเหล่านี้มาประยุกต์ปรับใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปได้

ความสำคัญของวรรณคดีดังกล่าวยังสอดคล้องกับ การพัฒนาทักษะชีวิต ภายในคู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้อธิบายความหมายของทักษะชีวิตว่า “ทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต” จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดการกับปัญหาต่างที่เกิดขึ้นรอบตัวและเป็นการเตรียมความพร้อมรับกับสิ่งที่จะเกิดในอนาคต ทักษะชีวิตจึงมีความสัมพันธ์กับการเรียนวรรณคดี กล่าวคือ วรรณคดีเป็นการจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาในกระบวนการใช้ทักษะชีวิต

คู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้อธิบายกระบวนการการใช้ทักษะชีวิตว่า “ทักษะชีวิตเป็นวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต”

คู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ได้เสนอขั้นตอนการตั้งคำถามเพื่อให้เห็นกระบวนการเป็นคำถาม 3 ข้อ เรียกว่า RCA ได้แก่ กระบวนการการใช้ทักษะชีวิตว่า Reflect หมายถึงการสะท้อนความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม Connect หมายถึงการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ และ Apply หมายถึงนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้นในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการสอนด้วยทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบุญเวช เป็นหลักและนำเทคนิคการตั้งคำถามแบบ RCA มาบูรณาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ อิเหนา ตอน

ศีกะหมังกุหนิง และนิทานเวตาลเรื่องที่ 10 ซึ่งเหมาะแก่การศึกษาตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน บุรณาการกับทักษะชีวิต เนื่องจากสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน และสอดคล้องกับที่ (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) ได้เสนอการเลือกใช้เรื่องที่จะมาสอนควรจะมี เนื้อหาที่เป็นเรื่องราวมีสถานการณ์ขัดแย้ง หรือมีพฤติกรรมตัวละครที่สามารถนำมาตั้งประเด็นให้ ผู้เรียนนำไปพิจารณาและผู้สอนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาให้เหมาะแก่เวลาเรียน เนื้อหายังต้องมีขนาด สั้นเพื่อสะดวกในการเรียนการสอนต่อไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของ ผู้อ่าน ของ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช และการใช้ทักษะชีวิตที่ใช้เทคนิคคำถามดังกล่าวโดยย่อว่า คำถาม RCA ของกระทรวงศึกษาธิการ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทย และยังเป็น แนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและ ทฤษฎีผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน และแนวคิดการพัฒนาทักษะ ชีวิต ดังนี้

ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน Rosenblatt (1995) อ้างถึงใน (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) กล่าวว่าสิ่งแรกที่ผู้สอนวรรณคดีทุกคนควรยอมรับ คือ ธรรมชาติของวิชาวรรณคดี จะต้อง เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิต ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการอ่านวรรณคดี คือ ผู้อ่านจะนำ ประสบการณ์ชีวิตของตนเองมาเชื่อมโยงกับเรื่องราวในวรรณคดี

พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบ การเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ด้านการตอบสนองวรรณคดีการอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญา มหาบัณฑิต โดยสังเคราะห์จาก Rosenblatt ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนได้รูปแบบ ชั้นตอน ดังนี้

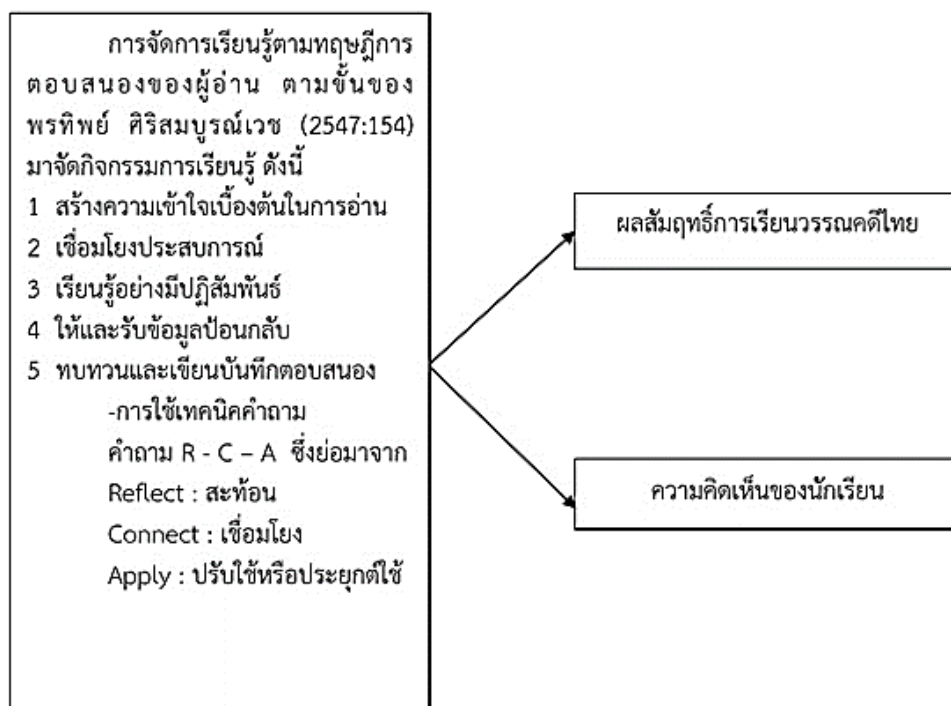
ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญามหาบัณฑิต มี 5 ชั้น

คือ ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกตอบสนอง

คู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 สารการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) ได้อธิบายกระบวนการการใช้ทักษะชีวิตว่า “ทักษะชีวิตเป็นวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต” จากกระบวนการดังกล่าวครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนจะเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาสาระในหลักสูตรแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยตัวเอง ผ่านการสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) ได้คิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Connect) และได้ประยุกต์ความรู้นั้น (Apply) ไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน เรียกคำถามดังกล่าวโดยย่อว่า คำถาม RCA ซึ่งย่อมาจาก Reflect : สะท้อน Connect : เชื่อมโยง Apply : ปรับใช้หรือประยุกต์ใช้นั่นเอง

ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสอนวรรณคดีไทย ตามรูปแบบ (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกตอบสนอง และบูรณาการร่วมกับทักษะชีวิตเป็นวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้หรือไม่
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับข้อคำถามงานวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานของการวิจัยต่อไปนี้
ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 11 ห้องเรียน รวม 406 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 45 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ตัวแปรตาม (dependent Variable) คือ

1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

2) ความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง คือ วรรณคดีไทยจากหนังสือแบบเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ อิเหนา ตอน ตี๊กกะหมิงกุงหนึ่ง นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดี และวรรณกรรม มาตรฐาน ท5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยทดลองใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 กำหนดระยะเวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที โดยมีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 10 คาบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA มีนิยามศัพท์ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน หมายถึง วิธีการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ส่งเสริมให้มีอิสระทางการคิด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ระหว่างกัน โดยมี 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ และ ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกตอบสนอง

2. เทคนิคคำถามแบบ RCA คือ คำถามพัฒนาทักษะชีวิตผ่านการสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) ได้คิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Connect) และได้ประยุกต์ความรู้นั้น (Apply) ไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน เรียกคำถามดังกล่าวโดยย่อว่า คำถาม RCA ซึ่งย่อมาจาก Reflect : สะท้อน Connect : เชื่อมโยง และ Apply : ปรับใช้หรือประยุกต์ใช้

3. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบแบบปรนัยจำนวน 24 ข้อ และข้อสอบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ รวม 30 คะแนน

4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับ แนวคิดการตั้งคำถามพัฒนาทักษะชีวิต ในด้านระยะเวลา เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ

5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยสูงขึ้น

2. การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA จะทำให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตที่ดีขึ้น

3. นักเรียนจะสามารถแก้ปัญหาชีวิตได้โดยนำประสบการณ์จากวรรณคดีมาเป็นแบบอย่างในการแก้ปัญหา

4. นักเรียนจะเชื่อมโยงความรู้และวรรณคดีให้เป็นความรู้เดียวกันเพื่อทำความเข้าใจตัวบทวรรณคดีได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัยดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย พุทธศักราช 2559 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดี
  - 2.1 ความหมายของวรรณคดี
  - 2.2 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดี
  - 2.3 องค์ประกอบของวรรณคดี
  - 2.4 หลักการวิจารณ์วรรณคดี
  - 2.5 วรรณคดีที่ใช้ในการวิจัย
    - 2.5.1 วรรณคดีเรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมิงกุหนิง
    - 2.5.2 วรรณคดีเรื่อง นิทานเวตาลเรื่องที่ 10
3. การสอนวรรณคดี
  - 3.1 จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี
  - 3.2 วิธีการสอนวรรณคดีไทย และแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย
4. แนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน
  - 4.1 ความเป็นมาของทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน
  - 4.2 สาระสำคัญของทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน
  - 4.3 การจัดการเรียนรู้วรรณคดีตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน
  - 4.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบุญแนว
5. แนวคิดการใช้คำถามทักษะชีวิต (เทคนิคคำถามแบบ RCA)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย พุทธศักราช 2559 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

คำอธิบายรายวิชา

วิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท31102 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง / สัปดาห์ 40 ชั่วโมง / ภาคเรียน จำนวน 1.0 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 2

ฝึกอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้อย่างถูกต้องไพเราะและเหมาะสมกับเรื่อง
ที่อ่าน ฝึกตีความแปลความและขยายความเรื่องที่อ่านที่มีความยากระดับสูงขึ้น โดยวิเคราะห์และ
วิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุกๆด้านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านและประเมินค่า เพื่อ
นำความรู้ความเข้าใจไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตวิเคราะห์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นโต้แย้ง
เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านและเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผลตอบคำถามจากการอ่านงานเขียนประเภท
ต่างๆภายในเวลาที่กำหนด เมื่ออ่านเรื่องต่างๆแล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ
และรายงานสังเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆมา
พัฒนาตน พัฒนาการเรียนและพัฒนาความรู้ทางอาชีพ รู้จักศึกษาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
อย่างมีความรู้ความเข้าใจเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตและมี
มารยาทในการอ่าน

เขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาเรียบเรียงถูกต้อง มีข้อมูล
และสาระสำคัญชัดเจน ผลงานเขียนของตนเองในรูปแบบต่างๆ ประเมินงานเขียนของผู้อื่นแล้วนำมา
พัฒนางานเขียนของตนเอง เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าเรื่องที่สนใจตามหลักการ เขียนเชิง
วิชาการและใช้ข้อมูลสารสนเทศอ้างอิงอย่างถูกต้องบันทึกการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปพัฒนาตนเอง
อย่างสม่ำเสมอและมีมารยาทในการเขียน

พูดฟังและ ดู สิ่งที่เป็นความรู้และความบันเทิงจากรูปแบบต่างๆ รู้จักเลือกฟังและดูสิ่ง
ที่เป็นประโยชน์ แล้วนำความรู้มาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา แล้ววิเคราะห์วิจารณ์และพูด
แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล ฝึกพูดในโอกาสต่างๆทั้งที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็น
ทางการ โดยใช้ภาษา กริยาท่าทาง และการแสดงออกตามหลักการพูดโดยมีมารยาทในการฟัง การดู
และการพูด

ศึกษาพลังของภาษาและลักษณะของภาษาใช้ภาษา ใช้คำราชาศัพท์ได้ตรงความหมายและ
ถูกต้องตรงจุดประสงค์ ฝึกแต่งคำประพันธ์ประเภท โคลง มีทักษะในการเลือกใช้คำให้เหมาะสมแก่โอกาส
และฐานะของบุคคลโดยใช้ได้ถูกต้องตามระดับภาษา เข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการ
ต่างๆในสังคม โดยใช้ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาความรู้อาชีพและการดำเนิน
ชีวิต ชื่นชมผู้ใช้ภาษาไทยถูกต้องและยกย่องผู้ใช้ภาษาอย่างมีคุณธรรม

ศึกษากวีนิพนธ์ประเภท โคลง บทกวีร่วมสมัย บทละคร วรรณกรรมประเภทสารคดี บทความ เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์โดยใช้ หลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น ศึกษาปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิด วรรณคดีและ เข้าใจวิวัฒนาการทางวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการเข้าใจโลกทัศน์และวิถีชีวิตของคนไทย โดยรู้จักนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิต

รหัสตัวชี้วัด ท 1.1 ม.4/1 ม.4/2 ม.4/3 ม.4/4 ม.4/5 ม.4/6 ม.4/7 ม.4/8 ม.4/9

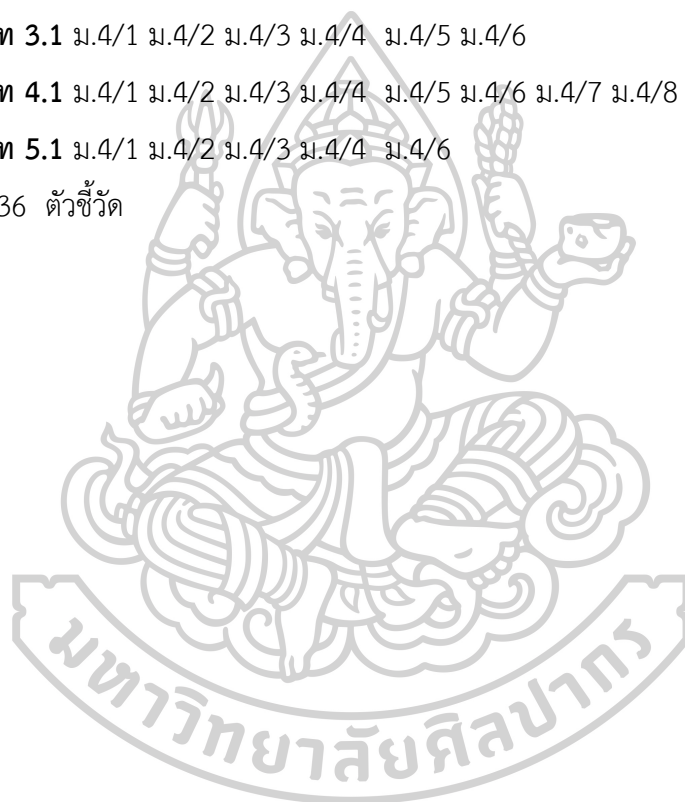
ท 2.1 ม.4/1 ม.4/2 ม.4/3 ม.4/4 ม.4/5 ม.4/6 ม.4/7 ม.4/8

ท 3.1 ม.4/1 ม.4/2 ม.4/3 ม.4/4 ม.4/5 ม.4/6

ท 4.1 ม.4/1 ม.4/2 ม.4/3 ม.4/4 ม.4/5 ม.4/6 ม.4/7 ม.4/8

ท 5.1 ม.4/1 ม.4/2 ม.4/3 ม.4/4 ม.4/6

รวมตัวชี้วัด 36 ตัวชี้วัด

2.2 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดี

วรรณคดีเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้วยความงามทางภาษาที่มีความสำคัญในการใช้แสดงความคิด ความรู้สึก และคติแง่คิดสอนใจต่างๆ อีกทั้งมีคุณค่าเหมาะแก่การศึกษา ซึ่งมีผู้รู้ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีไว้ดังนี้

ศรวิไล ดอกจันทร์ (ศรวิไล ดอกจันทร์, 2529) กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีไว้ 10 ด้าน คือ

1. วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
2. วรรณคดีเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์
3. วรรณคดีเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง
4. วรรณคดีเป็นผลรวมของประสบการณ์มนุษย์
5. วรรณคดีเป็นการสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรม
6. วรรณคดีเป็นเครื่องสำเร็จอารมณ์ และสิ่งบันเทิงอย่างหนึ่ง
7. วรรณคดีเป็นกระจกสะท้อนชีวิตและสังคม
8. วรรณคดีเป็นบ่อเกิดของศิลปะและวรรณกรรม
9. วรรณคดีมีอิทธิพลต่อชีวิต จิตใจ ค่านิยม อารมณ์และสติปัญญาของผู้คนในสังคม
10. วรรณคดีเป็นวิชาหนึ่งที่นักเรียนต้องเรียนในระบบโรงเรียน

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2540) กล่าวว่าวรรณคดีมีคุณค่าต่อผู้อ่าน และผู้ศึกษา

2 ประการ คือ

1. คุณค่าทางอารมณ์

วรรณคดีเป็นงานศิลปะที่สร้างความเพลิดเพลินด้วยสุนทรียภาพทางภาษาจากถ้อยคำและโวหารการบรรยายและพรรณนา วรรณคดีจึงมีพลังจูงใจผู้อ่านให้มีอารมณ์รัก เศร้า ขบขัน สมเพช สงสาร โกรธ ชื่นชมพิติ ฯลฯ คุณสมบัติของวรรณคดีข้อนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นอาหารใจ

2. คุณค่าทางปัญญา

วรรณคดีให้ความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ที่กวีถ่ายทอดไว้ทั้งอย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ยังให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ให้หยั่งเห็นแก่นแท้ของชีวิต เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ ผู้ศึกษาจึงอาจจดจำสิ่งที่ได้จากการอ่านวรรณคดี มาเป็นประสบการณ์รอง และนำเหตุการณ์ ข้อคิด และความรู้ในเรื่องมาเป็นอุทาหรณ์ เพื่อแก้ปัญหาชีวิตของตนเอง

दनया वग्संनधय (दनया वग्संनधय, 2529) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดี สรุปได้ดังนี้

1. คุณค่าทางอารมณ์ ก่อให้เกิดความสนุกสนานบันเทิงใจ ทำให้ผู้อ่านสะท้อนอารมณ์ในทางใดทางหนึ่ง

2. คุณค่าทางสติปัญญาให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น สังคม วัฒนธรรมเกิดการหยั่งเห็นชีวิตและโลก

3. คุณค่าทางศีลธรรม ช่วยผดุงศีลธรรมในสังคมของตน ไม่บ่อนทำลายความสงบสุขในสังคม หรืออุดให้สังคมเสื่อมทรามลง

ชัตสุณี สินธุสิงห์ (ชัตสุณีย์ สินธุสิงห์, 2532) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีในด้านต่างๆ ดังนี้

1. คุณค่าทางด้านจิตใจ

วรรณคดีในฐานะศิลปะมีคุณค่าสำคัญต่อจิตใจ เป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ความเพลิดเพลินที่ได้รับจากวรรณคดีนั้นเกิดจากรส และลีลาของการประพันธ์ที่กวีสร้างขึ้นด้วยอารมณ์และจินตนาการที่แตกต่างกันไปตามแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้น

นอกจากความเพลิดเพลินที่เราได้รับจากวรรณคดี ซึ่งทำให้จิตใจมีความสนุกสนานรื่นรมย์แล้ว รสแห่งความงามของวรรณคดีก็ให้คุณค่าแก่จิตใจเช่นกัน กล่าวคือ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพในจิตใจ บำรุงจิตใจเราให้ประณีต ให้รักและเข้าถึงความไพเราะ และซาบซึ้งในความงาม

2. คุณค่าทางปัญญา

วรรณคดีมิใช่แต่จะทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินไปกับเนื้อหา และการใช้ภาษาอันงดงามเท่านั้น หากแต่นำความรู้มาสู่ผู้อ่าน ทั้งในเรื่องของสรรพวิทยาการด้านต่างๆ และในเรื่องของโลกและชีวิต

วรรณคดียังเพิ่มพูนความรู้ด้านอื่น เช่น ประวัติศาสตร์ การเมือง การปกครอง เป็นต้น แต่ผู้อ่านต้องไม่ลืมว่า วรรณคดีมิใช่ตำรา แม้ว่าวรรณคดีบางเรื่องอาจใช้เนื้อหาหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นส่วนดำเนินเรื่อง แต่กวีจะแต่งเติมเสริมต่อหรือนักฝันสร้างมโนภาพของตนขึ้นเพื่อให้วรรณคดีน่าอ่าน

ในด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดีมีคุณค่าในแง่ที่ให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ นอกเหนือไปจากสิ่งที่ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ ประวัติศาสตร์จะบันทึกเนื้อหาที่เพ่งเล็งข้อเท็จจริง มีหลักฐาน มีเหตุผล แต่วรรณคดีสามารถให้ข้อมูลด้านอารมณ์ ความรู้สึกของผู้คนที่ร่วมเหตุการณ์ ทัศนคติและแนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมในสมัยหนึ่ง

นอกจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เราอาจเรียนรู้ประวัติศาสตร์และตำนานของสถานที่ต่างๆ จากวรรณคดีได้เช่นกัน เช่น รู้เรื่องประวัติตำบลสามเสน จากนิราศพระบาทและเรื่องสามโคกหรือปทุมธานีจากนิราศภูเขาทอง

ความรู้ด้านอื่น เช่น การเมืองการปกครอง และกฎหมาย เป็นสิ่งที่พบได้ในวรรณคดีเช่นกัน จากศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหง เราได้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ เช่น กฎหมายเชิงภาษีอากร กฎหมายมรดก ตลอดจนวิธีการพิจารณาคดี เป็นต้น

ความรู้ที่ได้รับจากวรรณคดีอีกอย่างก็คือ ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม ประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมยุคหนึ่งสมัยหนึ่ง ซึ่งมักเป็นยุคที่วรรณคดีนั้นถือกำเนิดขึ้นมา ตัวอย่างวรรณคดีที่สะท้อนวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ให้เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ที่แสดงชีวิตสามัญชนในสมัยรัตนโกสินทร์ มีประเพณีต่างๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีเรื่องนี้อยู่มากมาย และมีความสัมพันธ์กับชีวิตคนไทย นับตั้งแต่ประเพณีการเกิด การรับขวัญ การโกนจุก การทำขวัญ การบวช การแต่งงาน การเผาศพ เป็นต้น

3. คุณค่าทางด้านภาษา

ความรู้ที่ได้จากวรรณคดีที่เป็นหลักจริงๆ คือ ความรู้ทางภาษา กล่าวคือวรรณคดี ทำให้เรารู้จักศัพท์ต่างๆ ที่กวีเลือกสรรมาใช้โดยเฉพาะศัพท์ที่ใช้กันในวงนักปราชญ์และกวี เช่น ศัพท์ภาษาบาลี สันสกฤต หรือภาษาโบราณ นอกจากศัพท์แล้วยังสามารถเรียนรู้สำนวนต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อต้องการสื่อความว่าการเรียกชื่อนั้นไม่สำคัญเท่ากับคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะใช้สำนวนจากเรื่องโรมิโอและจูเลียตว่า “อันว่าชื่อนั้นสำคัญไฉน” เป็นต้น

จากความสำคัญและคุณค่าที่กล่าวมา สรุปได้ว่า วรรณคดีมีความสำคัญในการสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นกระจกสะท้อนชีวิตและสังคม ให้ความรู้ในด้านต่างๆ อีกทั้งยังเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์ ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน รวมถึงช่วยผดุงศีลธรรมในสังคมอีกด้วย

2.3 องค์ประกอบของวรรณคดี

วรรณคดีมีลักษณะเฉพาะที่แสดงให้เห็นเป็นองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งมีผู้รู้ได้ให้คำอธิบายองค์ประกอบของวรรณคดีไว้ดังนี้

สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, 2525) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบวรรณคดี สรุปได้ว่าวรรณคดีมีองค์ประกอบหลักคือ

1. ภาษา มีทั้งการใช้ถ้อยคำและระดับของภาษา
2. รูปแบบ ซึ่งหมายถึงวิธีการเขียนของแต่ละบุคคล ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ รูปแบบของลักษณะการประพันธ์ และรูปแบบซึ่งเป็นขนบนิยมในการดำเนินเรื่อง

3. สาระตลหรือแนวคิดของเรื่อง ก็คือลักษณะอันเป็นวิสัยธรรมตาธรรมชาติของโลกและมนุษย์ที่ผู้แต่งมองเห็น และมุ่งหมายจะแสดงลักษณะนั้นออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อ่าน สาระตลของเรื่องจึงเป็นสารที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่าน แสดงให้เข้าใจว่าวิถีทางแห่งโลกเป็นเช่นนี้

4. กลวิธีทางศิลปะจะทำให้วรรณคดีมีชีวิตชีวา มีความถูกต้องและสมจริงและมีความเป็นตัวของตัวเอง

วิภา กงกะนันทน์ (วิภา กงกะนันทน์, 2533) กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดี สรุปได้ว่าวรรณคดีประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สำคัญและสัมพันธ์กัน 3 ส่วน จะขาดส่วนหนึ่งส่วนใดมิได้คือ

1. ภาษา คือ ภาษาที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง
2. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราวหรือข้อคิด และอาจจะมีคนหรือตัวละคร เวลา สถานที่ และทัศนะ
3. รูปแบบ คือ รูปแบบการแต่ง

สายทิพย์ นุกุลกิจ (สายทิพย์ นุกุลกิจ, 2533) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของวรรณคดี สรุปลงได้ว่าองค์ประกอบของวรรณคดีมีอยู่ 3 ส่วน ดังนี้

  1. ภาษา เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความนึกคิด อารมณ์และจินตนาการ ทำให้ผู้อ่านวรรณคดีเข้าใจและเกิดความซาบซึ้ง
  2. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราวตัวละคร ฉากและทัศนะของผู้แต่ง
  3. รูปแบบ แบ่งตามรูปแบบการประพันธ์ออกเป็น 3 ประเภท คือ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง และรูปแบบอื่น ซึ่งจัดเข้าประเภทร้อยแก้วหรือร้อยกรองไม่ได้

ชัตสุณี สินธุสิงห์ (ชัตสุณี สินธุสิงห์, 2532) กล่าวถึงองค์ประกอบของงานเขียนแยกตามประเภทได้ดังนี้

วรรณกรรมประเภทบทละครมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

  1. โครงเรื่อง คือ การวางโครงเรื่องว่าจะดำเนินไปอย่างไรบ้าง
  2. ตัวละคร ผู้เขียนอาจจะให้ลักษณะนิสัยตัวละครโดยการใช้ทฤษฎีของจิตวิทยาประกอบหรือโดยการแสดงความสัมพันธ์ของตัวละครนั้นๆ กับตัวละครอื่นๆ ในเรื่อง
  3. บทสนทนา เป็นส่วนที่ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปและบ่งนิสัยตัวละครด้วยในขณะเดียวกัน
  4. การแบ่งละครเป็นฉากและองก์ ละครในสมัยโบราณนิยมแบ่งเป็นห้าองก์ ในแต่ละองก์จะมีหลายฉากและเหตุการณ์ในฉากต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นในสถานที่เดียวกัน
  5. แนวเรื่องหรือแก่นเรื่อง คือ ข้อคิด ปรัชญา หรือบทเรียนที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อสารถึงคนดู
  6. ดนตรี ละครส่วนมากนิยมใช้ดนตรีประกอบทั้งเพื่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ความมีชีวิตชีวา เพื่อช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่อง และเพื่อนำเรื่องให้เข้มข้นยิ่งขึ้น

วรรณกรรมประเภทร้อยกรองมีองค์ประกอบ ดังนี้

  1. ฉันทลักษณ์ คือ รูปแบบเฉพาะตัวของบทร้อยกรองประเภทต่างๆ
  2. ภาษา หมายถึง การเลือกใช้ถ้อยคำอย่างประณีตบรรจงให้เหมาะกับฉันทลักษณ์นั้นๆ
  3. ความเปรียบ การใช้ความเปรียบจะช่วยให้ทั้งจินตภาพที่ชัดเจนและให้ความไพเราะ และความลึกซึ้ง
  4. สัญลักษณ์ บทร้อยกรองส่วนมากจะมีขนาดสั้น และถูกจำกัดด้วยรูปแบบของฉันทลักษณ์ ดังนั้นการใช้สัญลักษณ์จึงช่วยกวีให้สามารถพูดได้กว้างไกลลึกซึ้งในความยาวที่จำกัด

5. การอ้างอิง การอ้างอิงชื่อในประวัติศาสตร์หรือในแนวตำนานกวี หรือชื่อที่รู้จักกันดีแล้วก็ตาม ย่อมเพิ่มความลึกซึ้งและความหมายในกวีนิพนธ์บทนั้นๆ มากขึ้น โดยที่กวียังสามารถประหยัดการใช้คำได้

6. ความหมาย หมายถึง ความหมายที่กวีต้องการถ่ายทอดถึงผู้อ่าน

จากองค์ประกอบของวรรณคดีที่นักวิชาการกล่าวถึง สรุปได้ว่า องค์ประกอบของวรรณคดีนั้นประกอบด้วย ภาษา เนื้อหาและรูปแบบ โดยภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความนึกคิด อารมณ์และจินตนาการ ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและซาบซึ้ง เนื้อหา หมายถึง เรื่องราว ตัวละคร ฉากและทัศนคติที่ผู้แต่งสื่อมายังผู้อ่าน และรูปแบบ หมายถึง ลักษณะของการประพันธ์ แบ่งออกเป็นร้อยแก้ว ร้อยกรองและรูปแบบอื่นซึ่งจัดเข้าประเภทร้อยแก้วหรือร้อยกรองไม่ได้

2.4 หลักการวิจารณ์วรรณคดี

2.4.1 ความหมายของการวิจารณ์วรรณคดี มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. หม่อมหลวง, 2517) กล่าวถึงหลักวิจารณ์วรรณคดีว่า แบ่งเป็นลำดับขั้นคือ ขั้นวิเคราะห์ วินิจฉัยสาร วิจารณ์ วิพากษ์ ให้ได้ ความหมายของ การวิจารณ์ไว้ว่า พิจารณาวิธีการแต่งของผู้แต่งเป็นประการสำคัญ นอกเหนือจากการพิจารณาเนื้อหาและการตีความ

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2518) กล่าวถึงการวิจารณ์วรรณคดีว่า การวิจารณ์ หมายถึง การพิจารณาลักษณะของบทประพันธ์ แยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญและหยิบยกออกมาเพื่ออธิบายว่ามีความงามอย่างไร หมายความว่าอย่างไร และชี้ให้เห็นว่าแต่ละส่วนของ องค์ประกอบของงานประพันธ์นั้นมีความสำคัญต่อส่วนรวมอย่างไร และวินิจฉัยว่าหนังสือที่ดีหรือไม่ ดีอย่างไร

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (เถกิง พันธุ์เถกิงอมร, 2528) กล่าวถึงความหมายของการวิจารณ์ วรรณคดีว่าการวิจารณ์วรรณคดี คือ การแสดงทรรศนะส่วนตัวในแง่มุมต่างๆ ของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือ เรื่องใดเรื่องหนึ่งว่า หนังสือนั้นๆ ผู้แต่งได้แสดงจุดเด่นและจุดด้อยที่ปรากฏเป็นโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ท่วงทำนอง การเขียน กลวิธีการแต่ง ตัวละคร ฉากและบรรยากาศ ตลอดจนถ้อยคำสำนวนอย่างไรบ้าง รวมทั้งการประเมินคุณค่าของหนังสือนั้นๆ ได้อย่างมีหลักเกณฑ์และสมเหตุสมผล

จากการศึกษาการวิจารณ์วรรณคดี สรุปได้ว่า การวิจารณ์วรรณคดี หมายถึง การพิจารณาลักษณะของบทประพันธ์ แยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญ และประเมินคุณค่าของหนังสือ นั้นๆ ว่าดีหรือไม่ดีอย่างไรได้อย่างมีหลักเกณฑ์และสมเหตุสมผล

2.4.2 ขั้นตอนการวิจารณ์วรรณคดี มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2522) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วนักวิจารณ์ลำดับขั้นตอนของการวิจารณ์วรรณคดีไว้เป็น 2 ขั้นตอน คือ การอธิบายลักษณะ (วิเคราะห์) วรรณคดีนั้นๆ และการประเมินคุณค่าหรือตัดสินคุณค่า

1. การวิเคราะห์วรรณคดี คือ การแยกวรรณคดีที่เป็นรูปสำเร็จอยู่แล้วนั้น ออกเป็นส่วนย่อยต่างๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ผู้ฝึกฝนการวิจารณ์ควรจะได้คำนึงถึงหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1.1 การแบ่งส่วนย่อยต่างๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นรูปวรรณคดีฉบับนั้นๆ เช่น โครงเรื่อง สารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก กลวิธีแต่งและสไตล์ในการแต่ง เป็นต้น

1.2 การอธิบายลักษณะของส่วนย่อยต่างๆ ส่วนใดมีความเด่นหรือด้อย ซึ่งจะส่งผลให้วรรณคดีเรื่องนั้นมีความดีหรือความด้อยเพราะส่วนใด

1.3 พิจารณาให้เห็นจุดประสงค์สำคัญ หลักการหรือกลวิธีหรือวิธีการสำคัญที่ผู้แต่งนำมาใช้

1.4 พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ในวรรณคดีเรื่องนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงความกลมกลืน ความแตกต่าง หรือความขัดแย้งระหว่างส่วนเหล่านั้น

2. การประเมินคุณค่า อาจทำได้ทั้งภายในเนื้อเรื่องวรรณคดีเรื่องนั่นเอง หรืออาจนำไปเปรียบเทียบกับวรรณคดีเรื่องอื่นที่เหมาะสม ควรที่จะนำมาเปรียบเทียบกันได้ เพื่อให้เห็นลักษณะและคุณค่าที่เด่นชัดขึ้น โดยทั่วไปการประเมินคุณค่าในขั้นสุดท้ายอาจทำให้ได้ในหัวข้อดังนี้

2.1 ประเมินคุณค่าจากความถูกต้องเกี่ยวกับข้อเท็จจริงบางประการ หรือเกี่ยวกับหลักการหรือความสมเหตุสมผล

2.2 ประเมินค่า โดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ในวรรณคดีเรื่องนั้น เพื่อแสดงให้เห็นความเหมาะสม ความสอดคล้องตลอดจนความแตกต่างหรือความสอดคล้องกัน

2.3 ประเมินคุณค่าในด้านเอกภาพของวรรณคดีเรื่องนั้น ว่ามีลักษณะเป็นบูรณภาพเพียงใด มีตอนใด ส่วนใดแยกออกไป ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของวรรณคดีเรื่องนั้นหรือไม่

2.4 ประเมินคุณค่าของประสิทธิภาพในการใช้กลวิธีและท่วงทำนองของผู้แต่ง ว่าดีเด่น หรืออ่อน ไม่เหมาะสมในส่วนใดตอนใด

2.5 ประเมินคุณค่าด้วยการเปรียบเทียบกับวรรณคดีเรื่องอื่น (ควรเป็นเรื่องที่รู้จักดีหรือมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับเรื่องที่วิจารณ์) เพื่อเน้นให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีที่วิจารณ์นั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (เถกิง พันธุ์เถกิงอมร, 2528) กล่าวว่า เนื่องจากการวิจารณ์วรรณคดีไม่มีหลักการและแนวปฏิบัติตายตัวเสมอไป จึงควรยึดหลักการและแนวปฏิบัติพื้นฐานสำหรับการวิจารณ์ ซึ่งแบ่งเป็นการวิจารณ์สองด้าน คือ ด้านเนื้อหาและรูปแบบ

การวิจารณ์ด้านเนื้อหานั้น เป็นการพิจารณาด้านการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง ลักษณะนิสัยตัวละคร การดำเนินเรื่อง และแก่นเรื่อง ส่วนด้านรูปแบบมีการพิจารณาองค์ประกอบ จังหวะลีลาการเสนอภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การใช้ภาษา ท่วงทำนองการเขียน และประดิษฐกรรม

สรุปได้ว่า ขั้นตอนและหลักเกณฑ์ในการวิจารณ์วรรณคดีนั้น ผู้วิจารณ์จะต้องวิเคราะห์ด้านเนื้อหาและรูปแบบของวรรณคดีออกเป็นส่วนย่อยต่างๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ ประเมินคุณค่าในด้านความถูกต้อง ด้านเอกภาพ ด้านท่วงทำนองในการแต่งและเปรียบเทียบกับวรรณคดีเรื่องอื่นได้

2.5 วรรณคดีที่ใช้ในการวิจัย

2.5.1 อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

ที่มาของเรื่อง

อิเหนาเป็น วรรณคดีเก่าแก่เรื่องหนึ่งของไทย เป็นที่รู้จักกันมานาน เข้าใจว่าน่าจะเป็นช่วงปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยได้ผ่านมาจากหญิงเชลยปัตตานี ที่เป็นข้าหลวงรับใช้พระราชธิดาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ (ครองราชย์ พ.ศ. 2275 – 2301) โดยเล่านิทานปันทยี่ ของหญิงเชลยชาวมลายู (ยะโว) โดยเล่าถวายเจ้าฟ้าคุณชุลและเจ้าฟ้ามงกุฎ พระราชธิดา ซึ่งปรากฏหลักฐานจากเรื่อง อิเหนา ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พระพุทธเลิศหล้านภาลัย.พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทั้งสองได้ทรงแต่งเรื่องขึ้นมอญละเรื่อง เรียกว่าอิเหนาเล็ก (อิเหนา) และอิเหนาใหญ่ (ดาหลัง) ประวัตินี้กล่าวว่ามีบันทึกไว้ในพระราชนิพนธ์อิเหนา ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ชลดา เรื่องรักษลิขิต, 2557)

เรื่องอิเหนา หรือที่เรียกกันว่านิทานปันทยี่นั้น เป็นนิทานที่เล่าแพร่หลายกันมากในชวา เชื่อกันว่าเป็นนิยายอิงประวัติศาสตร์ของชวา ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 16 ประชุมแต่งมาจากพงศาวดารชวา และมีด้วยกันหลายสำนวน พงศาวดารเรียกอิเหนาว่า “ปันทยี่ อินู กรัตปาตี” (Panji Inu Kartapati) แต่ในหมู่ชาวมลายูมักเรียกกันสั้นๆ ว่า “ปันทยี่” (Panji) และ นิทานอิเหนา “หิกะยัต ปันทยี่ สมิหรัง”(Hikayat Panji Semirang) น่าจะแต่งขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 20-21 หรือในยุคเสื่อมของราชวงศ์อิเหนาแห่งอาณาจักรมัชปาหิต และอิสลามเริ่มเข้ามาครอบครอง นิทานปันทยี่ของชวานั้น มีด้วยกันหลายฉบับ แต่ฉบับที่ตรงกับอิเหนาของเรานั้นคือ ฉบับมัลลัต ใช้ภาษากรวิของชวาโบราณ มาจากเกาะบาหลี่ (บริพัตรสุขุมพันธ์.เจ้าฟ้า, 2554)

ผู้แต่ง

เป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงโปรดเกล้าให้ กรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรี และสุนทรภู่ช่วยขัดเกลา

จุดประสงค์การแต่ง

เพื่อใช้แสดงละคร และเป็นการฟื้นฟูมรดก

ลักษณะการแต่ง

เป็นกลอนบทละคร

เนื้อเรื่องย่อ

เมื่ออิเหนาได้จินตะหรา ธิดาท้าวหมันหย้าเป็นชายา และไม่ยอมกลับไปอภิเษกกับ บุษบา ท้าวดาหาก็ริ้วมากจึงประกาศว่า กษัตริย์ผู้ใดมาขอบุษบาก็จะยกให้ ระตูจรรกา อนุชาของ ระตูเจ้าเมืองล่าสำ ได้เห็นรูปบุษบาได้มาสู่ขอบุษบาเป็นคู่ตุนาหงัน ในเวลาใกล้ๆกันนั้น วิชาสะก้า เจ้าชายหนุ่มรูปงาม โอรสของท้าวกะหมังกุหนิงได้ส่งทูตไปขอบุษบา แต่ถูกท้าวดาหาปฏิเสธจึงเรียก น้องชายที่เป็นเจ้าเมืองประหมัน และปะหยังมาช่วยรบ แม้น้องชายทั้งสองของท้าวกะหมังกุหนิงจะ ทรงทัดทานมิให้ทำศึกแต่ก็มีอาจทำให้ทรงเปลี่ยนพระทัยได้เลย

ฝ่ายท้าวดาหา ได้ส่งข้าศึกไปยังเมืองกูเรปัน ซึ่งทรงใช้ให้กะหัดตะปาตี ยกทัพมา พร้อมกับทรงมีราชสาส์นไปถึงอิเหนากับท้าวหมันหย้า อิเหนาจึงยกทัพมาพร้อมกับระเด่นดาหยนคุม กองทัพหมันหย้ามาด้วย ด้านเมืองกาหลังได้ส่งตำมะหงงและตะหมังกุหนิงยกทัพมาช่วย เมืองสิงหัดสำหรี ได้ให้สุหรานากยกทัพมาช่วย

ในการรบวิชาสะก้าเข้ารบกับสังคามาระตาและถูกสังคามาระตาแทงด้วยทวนจน เสียชีวิต ท้าวกะหมังกุหนิงเข้ารบกับอิเหนาและถูกอิเหนาใช้กริชแทงถึงเสียชีวิตเช่นกันฝ่ายระตูทั้งสองคือ ท้าวประหมันและท้าวปะหยังเห็นเหตุการณ์ดังนั้นจึงขอยอมแพ้

2.5.2 นิทานเวตาลเรื่องที่ 10

ที่มาของเรื่อง

ต้นเค้าของนิทานเวตาลมาจากวรรณคดีอินเดียโบราณที่แต่งเป็นภาษาสันสกฤต ซึ่งศิวทาสกวีสันสกฤตแต่งไว้แต่สมัยโบราณก่อนพุทธกาล คือ เกินกว่า 2,500 ปีล่วงมาแล้ว ต่อมา โสเมทวะได้นำมารวมเข้าไว้ในภกาสริตสาคร์ ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมนิทานต่างๆ อันเป็นที่รู้จักกันอย่าง แพร่หลายในอินเดีย ต้นฉบับเวตาลปัญจวิงศติที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันมีทั้งสำนวนฉบับภาษา สันสกฤตและฉบับภาษาฮินดี

พระนิพนธ์ร้อยแก้วของ น.ม.ส. หรือ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2461 โดยแปลเรียบเรียงจากเรื่อง Vikram and the Vampire ต้นฉบับ ภาษาอังกฤษโดย เซอร์ ริชาร์ด เอฟ เบอร์ตัน (Sir Richard F.Burton) เพราะฉบับของ Burton

เรียบเรียงขึ้นใหม่ มีอรรถรสกว่าฉบับเดิมในพากย์สันสกฤตที่มีอยู่ในภคาสตริตสาคร น.ม.ส. กล่าวไว้ในคำนำของนิทานเวตาลว่า

“หากอ่านนิทานเวตาลในภาษาอังกฤษ อ่านฉบับของเบอร์ตันได้อรรถรสกว่าฉบับอื่น หากจะเปรียบกับเครื่องเพชรพลอย ที่ทำเป็นวัตถุสำหรับประดับกายก็เหมือนกับพลอยแครงอย่างดี ซึ่งช่างฝรั่งเอาไปฝังในเรือนทองคำอันมีรูป แลลายงดงามถูกตาผู้ดูที่มีไซ้แซก ถึงผู้อ่านไม่ใช่ฝรั่งก็เห็นดีอย่างฝรั่งได้ เพราะอ่านภาษาอังกฤษ”

การแปลนิทานเวตาลของเบอร์ตันมิใช่การแปลแบบคำต่อคำ แต่เป็นการนำเอาเรื่องมาเล่าใหม่ตามสำนวนของตนเองสำหรับให้คนอังกฤษอ่าน โดยได้สอดแทรกคำอธิบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความเชื่อของชาวอินเดียไว้ด้วย เรียบเรียงขึ้นเพียง 11 เรื่องเท่านั้น และ น.ม.ส. ทรงนำมานิพนธ์ขึ้นใหม่ จากฉบับภาษาอังกฤษของเบอร์ตัน 9 เรื่องเท่านั้น น.ม.ส. ทรงอธิบายถึงการเรียบเรียงนิทานเวตาลว่าถ้าเทียบกับฉบับที่แปลตรงจากสันสกฤตหรือฮินดีจะเห็นต่างกันมาก เพราะในฉบับภาษาอังกฤษมีสำนวนความคิดแลโวหารของเบอร์ตันปะปนอยู่มาก น.ม.ส. ทรงนำนิทานเวตาลมาแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย โดยมีได้ยึดต้นฉบับภาษาอังกฤษอย่างเคร่งครัด บางตอนก็ทรงตัดเนื้อความออกเสียบ้างเพื่อให้เรื่องกระชับขึ้น บางตอนก็ทรงเติมความคิดเห็นส่วนพระองค์ลงไปด้วย และบางตอนก็เปลี่ยนแปลงเสียใหม่ นิทานเวตาลของ น.ม.ส. ประกอบด้วยนิทานย่อยเพียง 10 เรื่อง และในจำนวนนี้มีอยู่เพียงเรื่องหนึ่งซึ่งไม่ได้แปลมาจาก Vikram and the Vampire or Tales of Hindu Devilry คือ นิทานย่อยเรื่องที่ 8 หรือเรื่องของพระยศเกต

นิทานซ้อนเรื่องที่ 1 – 6 ตรงกับฉบับของเบอร์ตัน เรื่องที่ 7 ตรงกับเรื่องที่ 8 ของ เบอร์ตัน เรื่องที่ 9 ตรงกับเรื่องที่ 10 ของเบอร์ตัน และเรื่องที่ 10 ตรงกับเรื่องที่ 11 ของเบอร์ตัน เรื่องที่ 7 ของเบอร์ตันไม่มีในฉบับของ น.ม.ส. และเรื่องที่ 8 ของ น.ม.ส. ไม่มีในฉบับของเบอร์ตัน น.ม.ส. ทรงเรียบเรียงนิทานเวตาลขึ้นจากฉบับภาษาอังกฤษของเบอร์ตัน 9 เรื่อง คงแปลและเรียบเรียงเรื่องที่ 8 จากภคาสตริตสาครเพียงเรื่องเดียว ซึ่งก็ไม่ได้แปลจากต้นฉบับสันสกฤต หากแปลจากฉบับภาษาอังกฤษของ ซี.เอส. ทอร์นีย์ (C.H.Tawney)นิทานเวตาลเป็นงานประพันธ์ของ น.ม.ส. ที่แสดงถึงลีลาการเขียนร้อยแก้วได้อย่างดีเยี่ยม มีความไพเราะ และความแจ่มแจ้งในท่วงทำนองมีการอุปมาอุปไมยทั้งในรูปของร้อยแก้วและกวีนิพนธ์ โดยเหตุที่ น.ม.ส. ทรงเป็นกวีที่มีความสามารถในการใช้ภาษา ด้วยเหตุนี้นิทานเวตาลจึงเป็นที่นิยมแพร่หลายอย่างมาก

ผู้แต่ง

น.ม.ส. หรือ พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

จุดประสงค์การแต่ง

เผยแพร่วรรณคดีสันสกฤต

ลักษณะการแต่ง

ร้อยแก้ว

เนื้อเรื่องย่อ

ในโบราณกาล มีเมืองที่ใหญ่เมืองหนึ่งชื่อ กรุงธรรมปุระ พระราชาทรงพระนามว่า ท้าวมหาพล มีพระมเหสีที่ทรงสิริโฉมงามแม้มีพระราชธิดาที่ทรงเจริญวัยแล้ว ต่อมาได้เกิดศึกสงคราม ทหารของท้าวเอาใจออกห่าง ทำให้ทรงพ่ายแพ้ พระองค์จึงทรงพาพระมเหสีและพระราชธิดาหลบหนีออกจากเมืองเพื่อไปเมืองเดิมของพระมเหสี ในระหว่างทางท้าวมหาพลได้ถูกโจรรุมทำร้ายเพื่อชิงทรัพย์และสิ่งของมีค่า จนพระองค์สิ้นพระชนม์ จนพระราชธิดาและพระมเหสีเสด็จหนีเข้าไปในป่าลึก

ในเวลานั้นมีพระราชาทรงพระนามว่า ท้าวจันทรเสน กับพระราชบุตร ได้เสด็จมาประพาสป่าและพบรอยเท้าของสตรี ทั้งสองพระองค์ตกลงกันว่าเมื่อพบสตรีทั้งสองจะแบ่งสตรีทั้งสอง โดยจะให้สตรีที่มีรอยเท้าที่ใหญ่เป็นพระมเหสีของท้าวจันทรเสน และสตรีที่มีรอยเท้าที่เล็กเป็นพระชายาของพระราชบุตร แต่เมื่อพบนางทั้งก็ปรากฏว่า รอยเท้าที่ใหญ่คือพระราชธิดา และรอยเท้าที่เล็ก นั้นคือ พระราชมารดา ดังนั้นพระราชธิดาจึงเป็นพระมเหสีของท้าวจันทรเสน และพระมารดาได้เป็นพระชายาของพระราชบุตร

การสอนวรรณคดีไทย

3.1 จุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีไทย

ในการเรียนสอนวรรณคดีให้ได้ผลนั้น ครูต้องทราบจุดมุ่งหมายของการสอนเพื่อให้การสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้รู้และนักการศึกษาได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีไว้ ดังนี้

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. หม่อมหลวง, 2517) ได้เสนอความคิดไว้ว่า การเรียนการสอนวรรณคดีประการแรก ควรให้นักเรียนได้ทราบถึงประวัติของวรรณคดี เพื่อที่จะได้รู้ว่าวรรณคดีของชาติมีวิวัฒนาการมาอย่างไร มีงานชิ้นเอกอะไรบ้างและงานนั้นได้รับการยกย่องเพราะเหตุใดเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ประการที่สอง ควรให้นักเรียนได้เรียนวรรณคดีหลายแบบเพื่อให้รู้เนื้อเรื่อง โดยสรุปและสามารถพิจารณารายละเอียดของวรรณคดีจนเห็นคุณค่าได้ ประการสุดท้ายต้องมุ่งให้นักเรียนรู้จักวรรณคดีนั้นๆ มีส่วนสวยงามและส่วนบกพร่องตรงไหน โดยฝึกให้นักเรียนเกิดความคิดที่จะติหรือชม

ประภาศรี สีหอำไพ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2524) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีว่าควรเน้นให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ มีความรู้เนื้อเรื่องที่กระจ่างชัด มีความรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับฉันทลักษณ์ สามารถถอดคำประพันธ์ได้ เกิดความคิด จินตนาการ และสุนทรียภาพจากเรื่องที่

เรียน มีวิจารณ์ญาณ รู้จักวิจารณ์ เปรียบเทียบ และสามารถเรียนรู้วัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณี จากวรรณคดี

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม (สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม, 2522) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายการสอนวรรณคดีว่า เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักความหมายของวรรณคดี รู้จักลักษณะข้อบังคับต่างๆ ของคำประพันธ์ที่ใช้ มีทักษะในการอ่านให้เห็นคุณค่าของวรรณคดี เข้าถึง อรรถรส สามารถวิจารณ์นิสัยและการกระทำของตัวละครได้

สมถวิล วิเศษสมบัติ (สมถวิล วิเศษสมบัติ, 2536) กล่าวว่า การสอนวรรณคดีควรมุ่งให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดี และภาคภูมิใจในผลงานวรรณคดีของบรรพบุรุษ ให้เห็น สภาพชีวิตสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณคดี ให้จินตนาการ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

หม่อมหลวงอัจฉิมา เกิดผล (อัจฉิมา เกิดผล. หม่อมหลวง, 2545) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนวรรณคดีว่า ควรให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวรรณคดี ทั้งในด้านประโยชน์ตนและประโยชน์ ส่วนรวม รู้จักรูปแบบท่วงทำนองและลีลาของวรรณคดี รู้จักสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละครในเรื่อง แล้ว เปรียบเทียบกับชีวิตจริง สามารถนำส่วนดีไปใช้และไม่ทำตามในส่วนที่ไม่ดี

พวงเล็ก อุดระ (พวงเล็ก อุดระ, 2539) ได้กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการสอนวรรณคดี เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดีและงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยมในฐานะเป็นวัฒนธรรมของชาติ คือ ให้เกิดความซาบซึ้งในรสแห่งความไพเราะของวรรณคดี อันประกอบด้วย เสียง รสของคำ รสของความเข้าใจภาษาที่ใช้ในวรรณคดีซึ่งเป็นภาษาที่กวีเลือกสรรคำไพเราะและมีอำนาจ

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ในการสอนวรรณคดีนั้นควรให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าของวรรณคดี เห็นความสำคัญในฐานะที่วรรณคดีเป็นสมบัติและเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ รู้จัก รูปแบบ รส ท่วงทำนองและลีลาของวรรณคดี รวมไปถึงนิสัยของตัวละคร เพื่อนำไปสู่ความคิดริเริ่ม

3.2 วิธีสอนวรรณคดีไทย และแนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาวรรณคดีไทย

การสอนวรรณคดีนั้น ควรใช้วิธีการหลายๆ วิธี โดยไม่เน้นแบบครูบรรยายแต่เพียงผู้เดียว หรือแบบให้นักเรียนท่องจำ แต่ควรจะให้ให้นักเรียนได้คิด และใช้เหตุผลในการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. หม่อมหลวง, 2517) กล่าวถึง การสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ครูควรเริ่มให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมการอ่านโดยการให้นักเรียนอ่านตัว วรรณกรรมทั้งเรื่อง จากนั้นควรสอนให้นักเรียนเข้าใจวรรณคดีหรือวิภาษโดยครูฝึกให้นักเรียนเกิด ความคิดที่จะดิชมหรือพิจารณาส่วนที่งามและบกพร่องว่าอยู่ตรงไหน ตัวละครตัวใดดีหรือเลวอย่างไร เจตนาของผู้แต่งคืออะไร เมื่อครูทราบความคิดเห็นของนักเรียนแล้วครูควรบอกความคิดของครูให้นักเรียนทราบด้วยเพื่อเป็นการชี้แนวทางหรือแนวความคิด จากนั้นให้นักเรียนตีความหรือวินิจฉัยสาร และให้พิจารณากลวิธีและวิพากษ์วิจารณ์

ประภาศรี สีหอำไพ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2524) กล่าวถึงวิธีการสอนวรรณคดีว่า เนื้อหาที่จะสอน ได้แก่ มโนทัศน์ เนื้อหา ฉันทลักษณ์ คำศัพท์ การตีความบทประพันธ์ สุนทรียภาพ การอ่านทำนองเสนาะ ซึ่งครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน ส่วนในการสอนนั้นต้องให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมโดยใช้ความคิดพิจารณาด้วยตนเองเป็นสำคัญ และใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา

หม่อมหลวงอัจฉริมา เกิดผล (อัจฉริมา เกิดผล, 2536) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนวรรณคดีไว้ว่าครูควรเข้าใจเนื้อหาที่แท้จริงของวรรณคดีที่จะนำมาสอน จัดทำกิจกรรมเกมประกอบการสอนหาเทคนิคใหม่ๆ ที่ทำให้การเรียนการสอนไม่น่าเบื่อ ควรยกตัวอย่างในปัจจุบันที่นักเรียนสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ไม่บังคับให้นักเรียนท่องบทประพันธ์ต่างๆ แต่ควรชี้ให้เห็นลีลาและความไพเราะของบทประพันธ์ แล้วให้นักเรียนเลือกท่องบทที่นักเรียนประทับใจแทน รวมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น รู้จักวิจารณ์ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

สมถวิล วิเศษสมบัติ (สมถวิล วิเศษสมบัติ, 2536) ได้เสนอแนวทางการสอนวรรณคดีว่า ครูควรวางแผนอย่างละเอียด หาหนังสืออ่านประกอบ เตรียมเกร็ดความรู้และจัดกิจกรรมในบทเรียนตั้งจุดมุ่งหมายไว้เป็นเชิงพฤติกรรม คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วจัดกิจกรรมการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สอนเด็กให้มีวิจรรย์ญาณโดยยั่วให้เด็กคิด อภิปรายและตัดสินใจโดยใช้เหตุผลที่ถูกต้องและควรให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของเรื่อง เช่น ผู้แต่งคือใคร แต่งสมัยใด เป็นต้น

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2545) กล่าวถึงแนวการสอนวรรณคดีสรุปได้ว่า ต้องปลูกฝังให้นักเรียนเคยชินกับสิ่งสวยงาม ความไพเราะลึกซึ้ง เพราะการเคี้ยวขี้เณรให้นิยมตามครูจะไม่ทำให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพที่แท้จริงขึ้นมาได้ เด็กต้องเกิดความซาบซึ้งในความไพเราะงดงามนั้นขึ้นมาได้ จึงควรสอนให้นักเรียนรู้จักรสไพเราะของวรรณคดีและรู้จักความสุขความเพลิดเพลินจากการอ่านวรรณคดีเพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนวรรณคดีให้ลึกซึ้งต่อไป

จากแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาวรรณคดีนั้นสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้นั้นมีแนวทาง คือ ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจเนื้อหาของวรรณคดีให้ถ่องแท้ก่อน จึงสามารถถ่ายทอดวรรณคดีให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ชัดเจน รวมไปถึงต้องมีเทคนิคในการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรอยยิ้มที่จะเรียนรู้อรรถรส ครูผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกท่องบทประพันธ์ตามความสนใจและชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและความไพเราะไปถึงความงามในด้านวรรณศิลป์

แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาวรรณคดีไทย

กรมวิชาการ (กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาวรรณคดีไทยโดยสรุปได้ ดังนี้

1. อ่านเข้าใจ การอ่านเข้าใจนับเป็นขั้นตอนแรกในการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งครูต้องเตรียมการสอน โดยอ่านวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่จะสอนนั้นให้เข้าใจ และการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจด้วย ดังนี้

1.1 เข้าใจเรื่อง สามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้สามารถตอบคำถามได้ว่า เรื่องนั้นคือเรื่องอะไร กล่าวถึงใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำอย่างไร และผลของการกระทำนั้นเป็นอย่างไร

1.2 เข้าใจศัพท์ คือ สามารถเข้าใจความหมายของศัพท์ยากหรือศัพท์ต่างยุคสมัย

2. ได้เสียงเสนาะ การสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ไม่ว่าจะป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองล้วนมีเสียงเสนาะของบทประพันธ์ หากจะยกตัวอย่างให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของเสียงก็ทำได้โดยยกตัวอย่างข้อความมาสักประโยค แล้วครูอ่านออกเสียงแตกต่างกันเป็นอ่านออกเสียงธรรมดา กับอ่านออกเสียงตามอารมณ์ของข้อความ นักเรียนจะพบว่า เสียงเสนาะของข้อความนั้นอยู่ที่ลีลาการอ่านออกเสียงให้เหมาะสมกับข้อความ

3. เจาะแนวคิดสำคัญ การสอนให้นักเรียนสามารถจับแนวคิดสำคัญของเรื่อง (theme) ได้จะต้องให้นักเรียนอ่านเข้าใจเสียก่อน แล้วจากนั้นสามารถที่จะประมวลเรื่องที่อ่านทั้งหมดเพื่อวิเคราะห์ดูว่าสาระต่างๆ ทั้งหลายของเรื่องที่อ่านต่างมุ่งสู่ประเด็นเดียวกันอย่างไร หากสามารถวิเคราะห์และจับสาระที่หลากหลายของเรื่องได้ว่า ทำยที่สุดแล้วสาระเหล่านั้นมุ่งสู่ผลอย่างเดียวกัน ก็แสดงว่าผู้อ่านมีศักยภาพในการอ่านสูงในระดับที่สามารถวิเคราะห์วินิจฉัยสารได้ สามารถที่จะเชื่อมโยงสาระหรือเหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่อง และสามารถอธิบายสาระหรือเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผล การสอนจับแนวคิดสำคัญอาจทำได้โดยครูคอยช่วยกระตุ้นหรือแนะวิธีคิดพิจารณาสาระสำคัญให้นักเรียนค้นพบด้วยตนเองได้โดยง่าย ก็จะทำให้นักเรียนภูมิใจจากนั้นก็กระตุ้นให้คิดต่อว่าสาระสำคัญเหล่านั้นมุ่งสู่ผลอย่างเดียวกันคืออะไร ทั้งนี้อย่าลืมนำให้นักเรียนเข้าใจว่าสาระสำคัญอาจมีหลายประเด็น แต่แนวคิดสำคัญจะต้องมีเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น

4. หมั่นวิเคราะห์วินิจฉัย การสอนให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์วินิจฉัย คือ การสอนให้นักเรียนสามารถแยกแยะและพิจารณาเรื่องที่อ่านได้ทั้งรูปแบบ เนื้อหา กลวิธีและการภาษาว่า แต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดอย่างไร

5. ใส่ใจวิพากษ์วิจารณ์ การสอนให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านมีความสำคัญ เมื่อสามารถวิเคราะห์วินิจฉัยรายละเอียดต่างๆ และสามารถแสดงให้เห็นความประสานสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างมีเหตุผลเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อแสดงความคิดเห็น

ของตนประกอบได้อย่างกลมกลืนแล้ว ก็เรียกได้ว่า รัฐวิพากษ์วิจารณ์ การสอนในชั้นนี้มุ่งที่จะให้นักเรียนเขียนบทวิจารณ์อาจจะเป็นเรื่องยากเกินไป แต่ครูผู้สอนสามารถเลือกใช้กลวิธีการสนทนาซักถาม หรือใช้บทบาทสมมติว่า ถ้านักเรียนเป็นตัวละครนั้นๆ นักเรียนจะหาทางออกของปัญหาอย่างไร เหตุใดจึงเลือกทางออกเช่นนั้น แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่น่าถกกันนับได้ว่าเป็นการสอนวิจารณ์ในระดับหนึ่ง

6. ประสานกิจกรรม หากครูผู้สอนรู้จักเลือกกิจกรรมต่างๆ ใช้ประกอบการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม จะทำให้การเรียนการสอนสนุกสนานและน่าสนใจยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจและจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้นด้วย กิจกรรมในการสอนวรรณคดี เช่น กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมการแสดงละคร กิจกรรมขับร้องพ็อนรำ กิจกรรมวาดภาพ กิจกรรมค้นคว้า กิจกรรมทนายปัญหา

7. สัมพันธ์เนื้อหา การเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมให้สัมพันธ์เนื้อหาอื่นๆ ทั้งในวิชาเดียวกันและต่างวิชา เช่น สอนให้สัมพันธ์กับราชาศัพท์ สอนให้สัมพันธ์กับหลักภาษา สอนให้สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์

จากแนวทางในการจัดการเรียนรัฐวิชาวรรณคดีไทยนั้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรัฐวิชาวรรณคดีไทยต้องจัดแนวทางการเรียนรู้ให้สัมพันธ์ในด้าน การอ่านเข้าใจ โดยผู้เรียนต้องเข้าใจเรื่องเข้าใจศัพท์ อ่านร้อยกรอง ร้อยแก้วได้เข้าใจถึงอารมณ์ของวรรณคดีไทยนั้นๆ รู้ถึงแนวคิดสำคัญรู้จักการพิเคราะห์วรรณคดีไทย กล่าวที่จะแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับวรรณคดีไทยนั้น รู้จักประสานหรือบูรณาความรู้จากวิชาวรรณคดีไทยสู่การกิจกรรมอื่นได้

แนวคิดที่เกี่ยวกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

4.1 ความเป็นมาของทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

ในปี ค.ศ.1930 Rosenblatt ได้พัฒนาแนวคิดและสมมติฐานที่เกี่ยวกับกระบวนการอ่านวรรณคดี โดยเขียนหนังสือชื่อ Literature as Exploration ในปี ค.ศ.1938 และ The Reader, the Text, the Poem ในปี ค.ศ.1978 Rosenblatt 1995: 5; 24-28, อ้างถึงใน (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) กล่าวว่า สิ่งแรกที่ผู้สอนวรรณคดีทุกคนควรยอมรับ คือ ธรรมชาติของวิชาวรรณคดี จะต้องเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ชีวิต ดังนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการอ่านวรรณคดี คือ ผู้อ่านจะนำประสบการณ์ชีวิตของตนเองมาเชื่อมโยงกับเรื่องราวในวรรณคดี Rosenblatt ได้ศึกษากระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างตัวบทกับผู้อ่านและยืนยันว่าประสบการณ์ส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการเข้าใจประสบการณ์ในวรรณคดี แล้วเรียกร้องให้มีการสำรวจการตอบสนองที่ผู้อ่านมีต่อวรรณคดี โดยเน้นว่าผู้สอนวรรณคดีควรมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกต่อศิลปะการใช้ถ้อยคำ และแนะนำแนวทางให้ผู้เรียนได้สัมผัสสมรรถกทางวรรณศิลป์ด้วยประสบการณ์ของตนเอง เนื้อเรื่องวรรณคดีจึง

ดำรงอยู่ในกระบวนการระหว่างผู้อ่านกับตัวบท ทั้งตัวบทและผู้อ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการสร้างความหมายจากวรรณคดี

นักวรรณคดีและนักวิชาการวรรณคดีหลายคนต่างยอมรับกันทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของ Rosenblatt มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนวรรณคดีอย่างยิ่งมาโดยตลอดในช่วงทศวรรษถึงปัจจุบัน ดังที่ Church (1997) กล่าวถึงทฤษฎีนี้เปลี่ยนจุดเน้นจากเนื้อเรื่องมาเป็นการสร้างปฏิกิริยาตอบสนองที่ผู้อ่านมีต่อเนื้อเรื่อง ทฤษฎีได้รับความนิยมน้อยยิ่ง เพราะให้อิสระแก่ผู้อ่านในการตัดสินว่าวรรณคดีเรื่องนั้นมีอิทธิพลอย่างไรต่อตน และต้องการให้ผู้อ่านค้นพบความซาบซึ้งใจในการอ่านวรรณคดีด้วยประสบการณ์ของตนเอง

4.2 สารสำคัญของทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

Rosenblatt 1994: 13-16, อ้างถึงใน (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมของตนเข้ามาตีความ และสร้างความเข้าใจความหมายจากวรรณคดี เนื้อเรื่องในวรรณคดีเปรียบเสมือนโน้ตดนตรีที่คีตกวีสร้างไว้ให้ผู้อ่านนำไปเล่น เสียงดนตรีที่เกิดจากผู้เล่นแต่ละคน แม้ว่าจะมาจากโน้ตเพลงเดียวกันจะมีความแตกต่างกัน ในการอ่านวรรณคดีก็เช่นเดียวกัน ผู้สอนวรรณคดีจึงต้องสังเกตกระบวนการที่ผู้เรียนนำประสบการณ์ของตนมาทำความเข้าใจความหมายในวรรณคดีได้อย่างไร ประสบการณ์ของผู้อ่านจึงเป็นวัตถุดิบในการผลิตประสบการณ์ใหม่จากวรรณคดี การสอนวรรณคดีจะต้องพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถสร้างความหมายในตัวบท โดยการให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรองตัวบทนั้น

สารสำคัญของทฤษฎีการตอบสนองของ Rosenblatt สรุปได้ดังนี้

1. วรรณคดี คือ สิ่งเร้าที่กระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน และทำให้ผู้อ่านเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของตนกับความหมายของถ้อยคำในเนื้อเรื่อง
2. ผู้อ่านจะนำประสบการณ์เดิมของตนมาสัมพันธ์กับตัวบท และสร้างประสบการณ์ใหม่จากความทรงจำ ความคิด และความรู้สึก ความหมายในวรรณคดีจึงเกิดจากตัวบทและประสบการณ์ของผู้อ่าน
3. ผู้อ่านมีหน้าที่ตีความตัวบท ตัวบทมีหน้าที่สร้างปฏิกิริยาตอบสนองให้เกิดกับผู้อ่านเป็นรายบุคคล
4. การสร้างความเข้าใจวรรณคดีไม่ได้เกิดขึ้นในลักษณะโดดเดี่ยว แต่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
5. การสร้างความเข้าใจวรรณคดีเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคล ประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นหัวใจของการสร้างประสบการณ์ทางวรรณคดี

6. ประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดี เกิดจากการตีความของผู้เรียนแต่ละคนและการขยายขอบเขตความเข้าใจ โดยการแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น เมื่อผู้เรียนได้คิดไตร่ตรองวรรณคดี ผู้เรียนจะสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านได้อย่างยั่งยืนตลอดชีวิต

7. การอ่านวรรณคดี คือ การสร้างประสบการณ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบท ผู้อ่านจะเติมความคิดเห็นของตนลงไปในตัวอักษร ตัวอักษรจึงเป็นสื่อความคิด และความรู้สึกของผู้อ่าน ผู้อ่านจะเข้าถึงวรรณคดีได้โดยใช้ความคิด อารมณ์ และประสบการณ์เดิมของตน วรรณคดีมีหน้าที่สร้างประสบการณ์ใหม่ให้ผู้อ่าน และมีบทบาทในการสร้างความหมายในวรรณคดี

นอกจากนี้ Rosenblatt ได้อธิบายความสัมพันธ์ของวรรณคดีกับการคิดไตร่ตรอง สรุปได้ว่า ประสบการณ์จากวรรณคดีและประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนก่อให้เกิดกระบวนการคิดไตร่ตรอง โดยอ้างอิงแนวคิดของ Dewey และนักปรัชญาในสาขาปฏิบัตินิยม (Pragmatist) ว่า การคิดไตร่ตรองในชีวิตจริงจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้ง ความคับข้องใจ ทำให้เกิดทางเลือกในการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม ความคิดประเภทนี้จะเกิดในสถานการณ์ที่ตึงเครียดและกดดันซึ่งวรรณคดีได้กำหนดสถานการณ์เช่นนั้นไว้เสมอ และสร้างความขัดแย้งที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์ในชีวิตจริง กระบวนการคิดไตร่ตรอง ประสบการณ์ในวรรณคดี คือ กระบวนการนำไปสู่การไตร่ตรองประสบการณ์ในชีวิตจริง ดังนั้น การศึกษาวรรณคดีจึงควรตั้งอยู่บนรากฐานของประสบการณ์จากวรรณคดี ซึ่งแท้จริงแล้วก็คือ ประสบการณ์จำลองของผู้อ่านนั่นเอง ถ้าบุคคลได้รับการส่งเสริมให้ฝึกการคิดไตร่ตรองอยู่เสมอ ก็จะกลายเป็นนิสัย มีความพร้อมในการคิดและสามารถคิดไตร่ตรองในสถานการณ์จริงที่จะต้องตัดสินใจได้ อย่างดียิ่ง

จากสาระสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสรุปได้ว่า ทฤษฎีนี้เน้นการนำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนหรือของผู้อ่าน ประสบการณ์จากชีวิตจริงมาเชื่อมโยงกับวรรณคดีที่เรียน โดยมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้อรรถคดีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

Rosenblatt (1995: 48; 63-64) ได้อธิบายการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้สอนวรรณคดี ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนวรรณคดี คือ การเข้าใจชีวิตมนุษย์และสังคม
2. การสอนวรรณคดี ควรพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้ผู้เรียนสร้างความหมายและคิดไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนควรมีอิสระในการแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจ และเกิดการตอบสนองต่อวรรณคดีตามศักยภาพของแต่ละคน ควรสร้างบรรยากาศหรือ

สถานการณ์การเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่นและอิสระในการแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ผู้สอนจะต้องพยายามสร้างนิสัยรักการอ่านและทัศนคติในการวิพากษ์วิจารณ์และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความเข้าใจวรรณคดีในบริบทของอารมณ์และความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่อิสระ ผ่อนคลาย และปลอดภัย จะทำให้ผู้เรียนแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีอย่างเป็นธรรมชาติ โดยไม่เสแสร้งแกล้งทำ

นอกจากนี้ นักวิชาการวรรณคดีที่นำแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านไปประยุกต์ใช้และขยายผล ได้อธิบายแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านไว้ดังนี้

Matin (1989: 377-378) ได้เปรียบเทียบการเรียนการสอนวรรณคดีแบบเดิม (Aristotelianism) กับการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน สรุปได้ว่าการเรียนการสอนแบบเดิมผู้สอนมีบทบาทในการวิเคราะห์วรรณคดีและตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องให้ผู้เรียนตอบ ไม่เน้นการเรียนรู้โดยการค้นพบของผู้เรียน ส่วนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ผู้สอนมีบทบาทในการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด และอธิบายความรู้สึกของตนที่เกิดจากการอ่านวรรณคดี

Probst (1984: 33-35 และ 1987) ได้อธิบายการนำทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านไปใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดี สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมั่นในการตอบสนองของตนที่เกิดจากการอ่าน ไม่ว่าจะในด้านอารมณ์ การเชื่อมโยงประสบการณ์ ความทรงจำ จินตภาพ หรือความคิดเห็น ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงการตอบสนองอย่างชัดเจน โดยสำรวจการตอบสนองที่เกิดขึ้นจากตัวบทและจากประสบการณ์อื่นๆ รวมทั้งให้ผู้เรียนสะท้อนการตอบสนอง และวิเคราะห์การตอบสนองของตน

2. บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะของการร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ในการอภิปรายไม่ควรมีการตัดสินว่าใครถูกหรือผิด แพ้หรือชนะ แต่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่ชัดเจนและพัฒนาความคิดของตน การอภิปรายในชั้นเรียน ไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือการอภิปรายระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ควรเป็นบรรยากาศของการยอมรับความคิด และเห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน

3. ควรเน้นความรู้ที่เกิดจากการสะท้อนความคิดของผู้เรียน และการอภิปรายมากกว่าความรู้ที่ปรากฏเป็นตัวอักษร แม้ว่าความสามารถในการอ่านวรรณคดีจะเกี่ยวข้องกับการสังเกตภาษาและการพิจารณารูปแบบเพื่อการแสดงการตัดสินคุณค่าของวรรณคดี องค์ประกอบเหล่านี้ยังคงมีความสำคัญในการเรียนการสอนวรรณคดี แต่ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเสนอแนวทางว่าการเรียนการสอนวรรณคดีควรนำไปสู่ความเข้าใจชีวิตและสังคม และให้อิสระแก่ผู้เรียนมากกว่าการจำกัดความคิดและประสบการณ์

4. ในการอภิปรายจะต้องเน้นประเด็นที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนอง ผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนวิเคราะห์สาระที่อยู่ในบทเรียน โดยการตีความเพื่อค้นหาความหมายที่แฝงอยู่ในวรรณคดีเรื่องนั้น

5. ผู้สอนจะต้องสร้างบรรยากาศที่เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าการเรียนรู้แบบแข่งขัน ในการอภิปรายไม่ควรตัดสินว่าถูกหรือผิด แพ้หรือชนะ แต่ควรเป็นการสร้างความคิดใหม่จากบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีการปรับเปลี่ยนความคิดและยอมรับความคิดของผู้อื่น เพื่อขยายมุมมองเกี่ยวข้องกับวรรณคดี

6. ควรให้ผู้เรียนเชื่อมโยงการอ่านวรรณคดีเรื่องนี้กับเรื่องอื่นๆ ที่เคยอ่านมาแล้ว รวมทั้งการอภิปรายในประเด็นอื่นๆ หรือประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีและการพิจารณาวรรณคดีเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เรียนควรอ่านต่อไป

Brown และ Stephens (1995: 221-224) ได้เสนอแนะการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (classroom learning community)

ผู้สอนควรใช้การอภิปรายในชั้นเรียนโดยนำประเด็นต่างๆ ที่มีความขัดแย้งในวรรณคดีแล้วส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการตอบสนอง ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ ผู้สอนอาจเป็นผู้กำหนด หรือให้ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดก็ได้ เมื่อผู้เรียนเกิดการตอบสนองแล้ว ก็ให้ผู้เรียนอภิปรายต่อไปว่ารู้สึกอย่างไรกับสถานการณ์ความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่การตอบสนองในระดับต่างๆ ต่อไป

2. การแบ่งกลุ่มศึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (student sharing and study groups)

ผู้สอนควรให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการอ่านและการอภิปรายเกี่ยวกับวรรณคดี แล้วอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตามประเด็นนั้น เช่น ผู้เรียนอาจจะแสดงปฏิกิริยาต่อตัวละครในวรรณคดี โดยการแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เป็นต้น

3. การเรียนรู้เป็นคู่ (learning partners)

ผู้สอนควรให้ผู้เรียนจับคู่สนทนากับเพื่อนร่วมชั้น เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับนำไปเขียนบันทึกการเรียนรู้การตอบสนองต่อวรรณคดี (literary response journals) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้สำรวจความรู้สึกที่เกิดจากการอ่านวรรณคดีและตัดสินใจว่าจะแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีเรื่องนี้ได้อย่างไร

4. การเรียนรู้รายบุคคล (individual learning)

ผู้สอนควรให้ผู้เรียนตรวจการตอบสนองของตนเองที่มีต่อวรรณคดีที่อ่าน และสรุปว่าวรรณคดีเรื่องนี้ส่งผลกระทบต่ออย่างไร แล้วแสดงการตอบสนองที่ตนมีต่อวรรณคดีโดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้

การสอนวรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสรุปได้ว่า ในการเรียนการสอนนั้น ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนทำความเข้าใจโดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งที่อ่านและผู้สอนควรตรวจในสิ่งที่ผู้เรียนเขียนบันทึกตอบสนองความรู้อา เพื่อควว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในวรรณคดีเป็นรายบุคคลอย่างไร

4.4 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช เป็นรูปแบบการสอนที่พัฒนามาจาก ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของ Rosenblatt การเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบุญเวช เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้อวรรณคดีไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและธรรมชาติของวิชา รูปแบบนี้จะสามารถนำไปใช้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ โดยพิจารณาคัดเลือกวรรณคดีและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพและศักยภาพของผู้เรียน ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบนี้ คือ เสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรอง (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) รายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของ พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีหลักการและขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมีหลักการ 4 ประการ คือ

1. หลักการด้านการสร้างความเข้าใจจากประสบการณ์

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตนในการเรียนการสอนวรรณคดี รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี

2. หลักการด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเข้าใจวรรณคดีแตกต่างกันตามประสบการณ์เดิมของแต่ละคน รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและการยอมรับการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีของผู้เรียนโดยปราศจากอคติ

3. หลักการด้านการมีปฏิสัมพันธ์

ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยแลกเปลี่ยนความรู้สึกความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตอบสนองต่อวรรณคดี รูปแบบการ

เรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการจัดสภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน

4. หลักการด้านการทบทวนและการคิดไตร่ตรอง

ผู้เรียนแต่ละคนควรมีโอกาสทบทวนและคิดไตร่ตรองประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีและข้อมูลป้อนกลับ โดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ แล้วจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่าน รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ เน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับในบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและให้ผู้เรียนเห็นมุมมองในการตอบสนองต่อวรรณคดีที่หลากหลายมากขึ้น

4.4.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ประกอบด้วยขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้น แต่ละขั้นมีกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน

- 1.1 อ่านเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่กำหนด
- 1.2 สรุปความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีตามศัภยภาพ
- 1.3 นำเสนอความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่องโดยการพูด หรือการเขียนตาม

ศัภยภาพของตน

- 1.4 ร่วมกันอภิปราย และสรุปเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่เรียน

ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์

2.1 นำเสนอตัวอย่างข้อความ หรือตัวอย่างเหตุการณ์ในวรรณคดีหรือประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน

2.2 นำเสนอประสบการณ์ของตนที่เกี่ยวข้องกับข้อความ เหตุการณ์หรือประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี

2.3 อภิปรายร่วมกัน เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนกับวรรณคดีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์

3.1 แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น

3.2 ร่วมกันกำหนดประเด็นอภิปราย หรืองานกลุ่มในลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องวรรณคดี

3.3 อภิปรายหรือทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นการแสดงความคิดเห็นที่เชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี

ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ

4.1 ผู้แทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้นเรียน

4.2 ร่วมกันอภิปราย และนำเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยการให้และรับข้อมูลป้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง

5.1 ช่วยกันทบทวนเนื้อหา แล้วสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย และการนำเสนอผลงานกลุ่มในชั้นเรียน

5.2 เขียนบันทึกการเรียนรู้ โดยการแสดงความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีอย่างอิสระ ส่งให้ผู้สอนตรวจพิจารณา

5.3 ตรวจพิจารณานักเรียนบันทึกการเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับในบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนแล้วส่งคืนบันทึกการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

5.4 จับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่านบันทึกการเรียนรู้ทุกครั้ง โดยเปลี่ยนคู่อ่านเพื่อให้รับทราบความคิดเห็นของผู้เรียนคนอื่นๆ อย่างหลากหลาย

4.4.3 การวัดและประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการเขียนบันทึกความรู้ ในรูปแบบการเรียนการสอน วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช ใช้ตามแนวคิดของ Brown และ Stephen โดยจำแนกความสามารถในการตอบสนองต่อวรรณคดีเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับข้อเท็จจริง (facture level)

ผู้อ่านแสดงความเข้าใจตัวบทโดยการอธิบายเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องเหมือนกับการรายงานข่าวหนังสือพิมพ์ โดยการระบุรายละเอียดของเหตุการณ์ตามที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง

2. ระดับความรู้สึกร่วม (empathic level)

ผู้อ่านเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ในเรื่อง โดยการพยายามทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

3. ระดับการวิเคราะห์ (analytical level)

ผู้อ่านใช้การอ่านรายละเอียด (close reading) ในการพิจารณาองค์ประกอบของเรื่อง เช่น พัฒนาการของตัวละคร การใช้สัญลักษณ์ แนวคิด และน้ำเสียงของผู้แต่ง

4. ระดับความเห็นใจ (sympathetic level)

ผู้อ่านแสดงการตอบสนองต่อสถานการณ์ในเรื่อง โดยระบุความรู้สึกเห็นใจที่มีต่อชะตากรรมของตัวละคร และเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครมากขึ้น

5. ระดับการวิจารณ์ (critical level)

ผู้อ่านตีความและคิดไตร่ตรองคุณค่าของวรรณคดี โดยเชื่อมโยงความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อเรื่อง

จากระดับความสามารถในการตอบสนองของผู้อ่านที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ระดับความสามารถแต่ละระดับนั้นจะขึ้นอยู่กับความเข้าใจในการเรียน การรู้สึกร่วม การวิเคราะห์ วิวิจารณ์ จึงจะพัฒนาไปสู่ระดับความสามารถในการตอบสนองของผู้อ่านที่สูงขึ้นได้

ในการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของ พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช

แนวคิดการใช้คำถามทักษะชีวิต (เทคนิคคำถามแบบ RCA)

5.1 ทักษะชีวิตในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการคือ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านความสามารถและทักษะตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและท้าทาย ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิดและการตัดสินใจที่เหมาะสม จึงจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

คู่มือแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 สาระการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักวิชาการและมาตรฐาน

การศึกษา, 2551) ได้อธิบายกระบวนการการใช้ทักษะชีวิตว่า “ทักษะชีวิตเป็นวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต” จากกระบวนการดังกล่าวครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาสาระในหลักสูตรแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยตัวเอง ผ่านการสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) ได้คิด เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Connect) และได้ประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน เรียกคำถามดังกล่าวโดยย่อว่า คำถาม RCA ซึ่งย่อมาจาก Reflect : สะท้อน Connect : เชื่อมโยง Apply : ปรับใช้หรือประยุกต์ใช้

การใช้คำถาม RCA กิจกรรมที่กำหนดให้มีการอภิปรายแสดงความรู้สึกนึกคิดและการประยุกต์ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ด้วยประเด็นคำถามสะท้อน เชื่อมโยงปรับใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทเรียนสำคัญ ที่จะพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับตัวผู้เรียนได้ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อ่านรู้จักการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอย่างเหมาะสมและรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อ่านรู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

คำถามเพื่อการสะท้อน (R)

ขณะปฏิบัติกิจกรรมการวัดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า และ รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้วยเชือก และการคำนวณความยาวรอบรูปของรูปสามเหลี่ยม (ต้นเต็น, ฝ่ามือ), (ยาก-ง่าย), (เครียด-ไม่เครียด)

คำถามเพื่อการเชื่อมโยง (C)

นักเรียนจะทำอย่างไร จึงจะทำให้ความเครียดหายไป วิธีผ่อนคลายตนเองที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับตนเองเป็นอย่างไร

คำถามเพื่อการปรับใช้ (A)

ถ้าเกิดความเครียดหรือความก้าวร้าว จะผ่อนคลายด้วยวิธีการใด

การปฏิบัติกิจกรรมในครั้งต่อไป นักเรียนจะทำอย่างไรจึงจะไม่เกิดความเครียด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

6.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช (พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช, 2547) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถตอบสนองต่อวรรณคดีการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต และเพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 34 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 17 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ แบบบันทึกการเรียนรู้ แบบบันทึกผลการสอน และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ผลวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความสามารถของผู้เรียนกลุ่มทดลองด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจ และการคิดไตร่ตรองเป็นผลมาจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ปาริชาติ ตามวงศ์ (ปาริชาติ ตามวงศ์, 2550) ได้วิจัยเรื่องผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ และเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณกรรมล้านนา แบบวัดความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและแบบวัดเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนา ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เนตรนภา ประสิทธิ์ (เนตรนภา ประสิทธิ์, 2553) ได้วิจัยเรื่องผลการเรียนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสรณ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสรณ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 42 คน เครื่องมือ

ที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยานุสรณ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติของผู้เรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

ถนิมรักษ์ ชูชัยมงคล (ถนิมรักษ์ ชูชัยมงคล, 2557) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย แบบสอบถามความคิดเห็นความพึงพอใจของผู้เรียน ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รัตนโกสินทร์สมโภช สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติของผู้เรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

จุฬาลักษณ์ คชาชัย (จุฬาลักษณ์ คชาชัย, 2557) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 38 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย แบบสอบถามความคิดเห็นความพึงพอใจของผู้เรียน ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติของผู้เรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Garrison (Garrison, 1991) ได้วิจัยเกี่ยวกับการตอบสนองทางการอ่านของผู้เรียนในมหาวิทยาลัยที่มีต่อการอ่านบทเรียนวรรณคดีและบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดีเพื่อศึกษาว่าผู้อ่านรับรู้เนื้อหาของบทเรียนที่เป็นวรรณคดีกับบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดีเหมือนกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนเพศหญิง 29 คน และเพศชาย 4 คน ในชั้นเรียนภาษา ซึ่งมีผู้เรียนหลากหลายชั้นปี ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างเขียนแสดงการตอบสนองอย่างอิสระที่มีต่อการอ่านบทเรียน จำนวน 6 บท ทั้งบทเรียนที่เป็นวรรณคดีและไม่ใช่วรรณคดีและให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการอ่านและการเขียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้อ่านรับรู้คุณลักษณะของบทเรียนที่เป็นวรรณคดีกับบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดี ผู้อ่านมีความคิดเห็นและกลยุทธ์ในการอ่านบทเรียนที่เป็นวรรณคดีกับบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดีแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบการตอบสนองโดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้ มีเพียงเล็กน้อยที่ชอบการเขียนรายงาน และมีจำนวนน้อยที่สุดที่ชอบการเขียนทั้งสองแบบ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเขียนมีความเหมาะสมกับรูปแบบบทเรียนอย่างใดอย่างหนึ่ง การตอบสนองโดยการเขียนเป็นวิธีการที่ผู้อ่าน ได้แสดงความคิดเชิงไตร่ตรอง และเชื่อมโยงความคิดของผู้อ่าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ในการตอบสนองต่อบทเรียนที่เป็นวรรณคดีกับบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดี แม้ว่าผู้อ่านจะไตร่ตรองจากประสบการณ์ของตน แต่ผู้อ่านก็จะใช้วิธีการแตกต่างกัน กล่าวคือ ในการตอบสนองต่อบทเรียนที่เป็นวรรณคดี ผู้อ่านจะเน้นการจินตนาการถึงอนาคต ส่วนในการตอบสนองต่อบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดี ผู้อ่านจะใช้ประสบการณ์ของตนในการเชื่อมโยงเรื่องราวที่ปรากฏในบทเรียน ในการอ่านบทเรียนที่เป็นวรรณคดี ผู้อ่านจะแสดงความคิดเห็นที่นอกเหนือไปจากตัวบท โดยเน้นประเด็นทางสังคมส่วนรวม แต่การอ่านบทเรียนที่ไม่เป็นวรรณคดี ผู้อ่านจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในตัวบทเท่านั้น

Kessler (Kessler. K.J, 1992) งานวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาพฤติกรรมในห้องเรียนระหว่างการเขียนบทสนทนาและการวิเคราะห์ประเภทและการตอบสนองของนักเรียนจากเดือนตุลาคม 1992 ถึงเดือนมกราคม 1992 ได้ศึกษาการตอบสนองของนักเรียนที่อ่าน นิยาย Holocaust และถ่ายถอดการตอบสนองเหล่านั้นของกลุ่มประชากร คือนักเรียน เกรด 12 ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ โรงเรียนมัธยม south central Pennsylvania พบว่ามีการตอบสนองมากและหลากหลายซึ่งเป็นไปตามการตอบโต้ในห้องเรียนระหว่างนักเรียนและครู

Courtney (Courtney. L.L., 1999) งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาไปที่การตอบสนองของผู้อ่านที่เป็นนักเรียนระดับ 5 จำนวน 24 คน โดยเน้นการศึกษาว่าการตอบสนองของผู้อ่านในการเรียนการสอนวรรณคดีในชั้นเรียนมีผลอย่างไรต่อพัฒนาการทางการเขียนของนักเรียน การศึกษาครั้งนี้ใช้การบันทึกเทปการอภิปราย การเขียนบันทึกการเรียนรู้ เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียนได้อย่างไรในการวิเคราะห์การตอบสนอง และการเขียนของนักเรียนใช้

กรอบแนวคิด ได้แก่ ระดับการตอบสนองต่อเนื้อหา บทบาทของผู้เรียนในการอภิปรายเกี่ยวกับวรรณคดี บทบาทของครูในการเลือกเนื้อหาวรรณคดี อิทธิพลของวิธีการตอบสนอง และอิทธิพลของการเขียน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความสามารถเชื่อมโยงการอ่านและการเขียนในชั้นเรียนมี 2 ลักษณะ คือ นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดี กับนักเรียนที่มีความซาบซึ้งทางสุนทรียภาพในขณะอ่านวรรณคดี นักเรียนเหล่านี้ร่วมกันสร้างความเข้าใจเนื้อเรื่อง โดยใช้ประสบการณ์ซับซ้อนของเรื่องเป็นสื่อไปสู่การวิจารณ์วรรณคดี และการพัฒนาตนเองให้เป็นนักอ่านที่ดี นักเรียนใช้ความเข้าใจองค์ประกอบของวรรณคดีเพื่อนำไปสู่เนื้อเรื่องและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านกับการเขียน

Miller (Miller. T.D, 2003) งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาไปที่การตอบสนองของผู้อ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมวัย 1 ห้องเรียนจำนวน 28 คน โดยใช้ทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน Rosenblatt และทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมของ Vygotsky สำหรับวรรณคดีที่เลือกมาค้นคว้า พบว่าผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์วัฒนธรรมได้ดีผู้วิจัยเสนอแนะว่าควรใช้โอกาสในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมที่บ้านและโรงเรียนสำหรับนักเรียนช่วงอายุปฐมภูมิในโรงเรียนจะทำให้เพิ่มการเรียนรู้ได้ขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เห็นแนวทางการใช้ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ซึ่งมีนักวิจัยหลาย ๆ ท่านนำมาศึกษา จากการศึกษาที่ผู้วิจัยสนใจนำมาศึกษาวรรณคดีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในบทที่ 3

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบจำลองการทดลอง (Pre Experimental Designs) ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (The One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555)

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design

T ₁	X	T ₂
----------------	---	----------------

T₁ คือ การทดสอบก่อนเรียน
X คือ การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน
T₂ คือ การทดสอบหลังเรียน

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ
  - 1.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
2. ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
  - 2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3. ขั้นตอนการทดลอง

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

รายละเอียดของการดำเนินการทดลองมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ปีการศึกษา 2559

1.1.2 หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวรรณคดีไทย

1.1.3 หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

1.1.4 อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง และนิทานเวตาลเรื่องที่ 10

1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 11 ห้องเรียน รวม 406 คน โดยการจัดห้องเรียนเป็นแบบคละความสามารถและมีความรู้พื้นฐานวิชาภาษาไทยไม่แตกต่างกัน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 45 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือ การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

1.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ

1.3.2.1 ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1.3.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

2. ขั้นสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการทดลองมีดังนี้

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทย

2.1.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย พุทธศักราช 2559

2.2.1.2 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ R C A

2.2.1.3 ศึกษาอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง และนิทานเวตาลเรื่อง 10 เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่นำมาเป็นสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.1.4 นำข้อมูลสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2.1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA จำนวน 2 แผน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องนิทานเวตาล เรื่องที่ 10 จำนวน 4 ชั่วโมงรวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง โดยใช้เนื้อหาวรรณคดีไทย อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง และนิทานเวตาลเรื่อง 10 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล โดยรูปแบบการเรียนการสอนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

1. การสร้างความเข้าใจจากประสบการณ์เดิม

ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน รูปแบบนี้เน้นการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพในการเข้าใจวรรณคดีแตกต่างกันตามประสบการณ์เดิมของแต่ละคน รูปแบบนี้เน้นการให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และยอมรับการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีของผู้เรียนโดยปราศจากอคติ

3. การมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้

ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรอง และการตอบสนองต่อวรรณคดี รูปแบบนี้เน้นจัดสภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในชั้นเรียน

4. การทบทวนและการคิดไตร่ตรอง

ผู้เรียนแต่ละคนควรทบทวนและคิดไตร่ตรองประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีและข้อมูลป้อนกลับ โดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้แล้วจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่าน รูปแบบนี้เน้นการให้ข้อมูลป้อนกลับในบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาความเข้าใจและการตอบสนองวรรณคดี

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับ มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ

1. นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาวรรณคดีได้
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจาวรรณคดีได้
3. นักเรียนสามารถสรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านวรรณคดี นำไป

ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

กิจกรรมการเรียนรู้มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน โดยผู้เรียนอ่านเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่กำหนด ผู้เรียนสรุปความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีตามศักยภาพของตน ผู้เรียนนำเสนอความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่องโดยการพูดหรือการเขียนตามศักยภาพของตน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปเนื้อเรื่องวรรณคดีตอนที่เรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นเชื่อมโยงประสบการณ์ ผู้สอนนำเสนอตัวอย่างข้อความ หรือตัวอย่างเหตุการณ์ในวรรณคดี หรือประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีมาอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ผู้เรียนนำเสนอประสบการณ์ของตนที่เกี่ยวข้องกับข้อความ เหตุการณ์หรือประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการพูดหรือเขียนสั้นๆ ผู้เรียนและผู้สอนอภิปรายร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนกับวรรณคดีให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ให้ผู้เรียนเรียนรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดประเด็นการอภิปราย หรืองานกลุ่มใน

ลักษณะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องวรรณคดี ผู้เรียนอภิปรายหรือทำงานกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย โดยเน้นการแสดงความคิดเห็นที่เชื่อมโยงประสบการณ์กับวรรณคดี

ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ โดยให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานในชั้นเรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายและนำเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยการให้และรับข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง ผู้เรียนช่วยกันทบทวนเนื้อหาแล้วสรุปประเด็นสำคัญจากการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย และการนำเสนอผลงานกลุ่มในชั้นเรียน ผู้เรียนแต่ละคนเขียนบันทึกการเรียนรู้โดยการแสดงความรู้และความเข้าใจ ความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีอย่างอิสระ ผู้เรียนส่งให้ผู้สอนพิจารณา ผู้สอนตรวจพิจารณานักเรียนและผู้เรียนให้ข้อมูลป้อนกลับในบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนแล้วส่งคืนบันทึกการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ผู้เรียนจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่านบันทึกการเรียนรู้ทุกครั้ง โดยเปลี่ยนคู่อ่านเพื่อรับทราบความคิดเห็นของผู้เรียนคนอื่นๆ อย่างหลากหลายโดยใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA มาเป็นคำถามในการกระตุ้นการแสดงความคิดเห็น

การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA คือการตั้งคำถามพัฒนาทักษะชีวิตเป็นวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต” จากกระบวนการดังกล่าวครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาสาระในหลักสูตรแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยตัวเอง ผ่านการสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) ได้คิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Connect) และได้ประยุกต์ความรู้ (Apply) ไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน เรียกคำถามดังกล่าวโดยย่อว่า คำถาม RCA ซึ่งย่อมาจาก Reflect : สะท้อน Connect : เชื่อมโยง Apply : ปรับใช้หรือประยุกต์ใช้นั่นเอง

รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีการวัดและประเมินผลในระหว่างการเรียนการสอน โดยใช้การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการประเมินผลงานกลุ่ม และหลังการเรียนการสอน ใช้การตรวจพิจารณานักเรียนและผู้เรียนและการทำแบบทดสอบ โดยกำหนดการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 3 กำหนดการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เรื่อง	จำนวน/คาบ
1	อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง จำนวน 1 แผน	4
2	นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 จำนวน 1 แผน	4
รวม		8

2.2.1.6 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาและเนื้อหา จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.1.7 นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่า เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

โดยคำนวณค่า IOC จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2.18 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ผ่านการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้ปรับปรุงแก้ไข ด้านระยะเวลาในการจัดการรู้ในแต่ละขั้นตอนให้เกิดความเหมาะสม

2.2.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 1 แผนไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 40 คน

2.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยมี 2 ตอน มีคะแนนรวม 30 คะแนน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน ทั้งนี้คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบอัตนัยนั้น จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน ผู้วิจัยจะนำมาแปลงคะแนนทั้ง 2 ข้อ ให้เป็น ข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน เพื่อให้น้ำหนักคะแนนสอดคล้องกับโครงสร้างสร้างรายวิชาตามหลักสูตรสถานศึกษา เกณฑ์การแปลผลการแปลงคะแนนนั้นแนบในภาคผนวก โดยข้อสอบจะเป็นข้อสอบชุดเดียวกันในการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.2.2.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559

2.2.2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ และวิธีสร้างเครื่องมือวัดผลทางการศึกษา

2.2.2.3 วิเคราะห์ เนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย

2.2.2.4 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ ตามแนวคิดของบลูม และคณะ ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย

การวิเคราะห์ข้อสอบ	อิเหนา	นิทานเวตาล	ชนิดข้อสอบ
ความรู้ความจำ	4	4	ปรนัย
ความเข้าใจ	5	5	ปรนัย
การนำไปใช้	-	-	-
วิเคราะห์	3/1	3/1	ปรนัย/อัตนัย
สังเคราะห์	-	-	-
ประเมินค่า	-	-	-
รวม	12	12	-

2.2.2.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้วรรณคดีไทยตอนที่ 1 ข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อสอบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ

2.2.2.6 สร้างเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้วรรณคดีแบบแจกแจงระดับการปฏิบัติ (Rubric) โดยผู้วิจัยสร้างตามเกณฑ์การประเมินความสามารถ ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนวรรณคดี

	ระดับคะแนน				
	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ระดับความสามารถ	1. เขียนตอบทุกประเด็น 2. มีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึก 3. ยกตัวอย่างประกอบ 4. มีแนวทางการแก้ไขพร้อมยกตัวอย่างชัดเจน	1. เขียนตอบทุกประเด็น 2. มีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึก 3. ยกตัวอย่างประกอบ 4. มีแนวทางการแก้ไข	1. เขียนตอบทุกประเด็น อย่าง 2. มีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึก 3. ยกตัวอย่างประกอบ	1. เขียนตอบทุกประเด็น อย่าง 2. มีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึก เท่านั้น	1. เขียนตอบทุกประเด็น อย่าง สั้น ๆ ไม่มีการขยายความ หรือยกตัวอย่างประกอบ ประเด็นใดๆเลย

2.2.2.7 นำเสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทย ตารางวิเคราะห์ข้อสอบและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนไปให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.2.8 นำเสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยและเกณฑ์การตรวจให้คะแนนต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์แต่ละข้อวัดตามตัวชี้วัดที่ระบุไว้หรือไม่ โดยใช้วิธีของโรวินेलลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) ประเมินข้อสอบในตารางวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of Item Objective Congruence : IOC) นำตารางวิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปโดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

โดยคำนวณค่า IOC จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2.2.9 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 40 คน ที่เคยเรียนเนื้อหาบทอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง และนิทานเวตาลเรื่อง 10 มาแล้ว

2.2.2.10 นำผลการทดสอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อสอบจำนวน 24 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) 0.20 ถึง 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) 0.20 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.28 ถึง 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.75

2.2.2.11 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardson -20) ซึ่งผลการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

2.2.2.12 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ตอนที่ 1 ข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 24 ข้อ จาก 50 ข้อสอบที่วิเคราะห์และตรวจโดยผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest)

2.2.2.13 ส่วนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ นำมาตรวจให้คะแนน โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน วิเคราะห์ค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องแล้วเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

โดยคำนวณค่า IOC จากสูตร

			$IOC = \frac{\sum R}{N}$
เมื่อ	IOC	คือ	ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
จุดประสงค์			
	$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยค่าดัชนี ความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2.2.14 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ตอนที่ 2 ข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ เลือกเพียง 2 ข้อที่ได้ปรับปรุงตามเกณฑ์เรียบร้อยแล้วไปใช้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest)

2.2.2.15 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย ตอนที่ 2 ข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ มาตรวจให้คะแนน โดยผู้วิจัย และครูนันทิดา เพ็ญไกรศรี ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อวิเคราะห์ และตรวจสอบว่าเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้หรือไม่ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลปรากฏว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.83 แสดงว่าคะแนนที่ได้จากการตรวจของผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง

2.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านมีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

2.2.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง

2.2.3.2 นำข้อมูลสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในด้านทฤษฎีและแนวคิดมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทย

2.2.3.3 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA จำนวน 16 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยการวัดระดับ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) จากหนังสือคู่มือการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของสำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2539: 47-77) ดังนี้

ตารางที่ 6 การแปรผลค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของลิเคิร์ต (Likert)

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด
1.50 – 2.49	น้อย
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	มากที่สุด

2.2.3.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับ การใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแก้ไขความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความคิดเห็นตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ข้อความสอดคล้องกับแบบสอบถาม

2.2.3.5 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผลตรวจสอบความถูกต้องและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในการถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.2.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปเป็นเครื่องมือในการวิจัย

3. ขั้นตอนการทดลอง

การสอนตามแบบการวิจัยแบบจำลองการทดลอง (Pre Experimental Designs) มีวิธีการดังนี้

3.1 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างห้องเรียนอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

4/5 จำนวน 45 คน ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม แบบ R C A

3.2 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนหลังการเรียน

3.3 ทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่สร้างขึ้น จำนวน 2 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมเวลาสอนทั้งหมด 8 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง

3.4 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) เรื่องการเรียนวรรณคดีไทย โดยใช้ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยซึ่งเป็นชุดเดียวกับก่อนเรียน

3.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็น ไปสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง

3.6 ตรวจสอบให้คะแนนการทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย

3.7 นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

4.1 การหาค่าประสิทธิภาพข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย ผู้วิจัย ดำเนินการดังนี้

4.1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับตัวชี้วัด ใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence)

4.1.2 นำข้อสอบปรนัยมาหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกโดยวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อและหาค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson (มาเรียม นิลพันธุ์, 2555: 182)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้การทดสอบค่าที แบบ ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.3 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยระดับความคิดเห็น ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA โดยทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ข้อสอบปรนัย						
ทดสอบก่อนเรียน	45	24	7.11	2.63	-20.10*	0.00
ทดสอบหลังเรียน	45	24	16.60	2.18		
ข้อสอบอัตนัย						
ทดสอบก่อนเรียน	45	6	2.24	0.68	-12.87*	0.00
ทดสอบหลังเรียน	45	6	4.95	1.32		
รวมข้อสอบปรนัยและอัตนัย						
ทดสอบก่อนเรียน	45	30	9.35	2.67	-25.46*	0.00
ทดสอบหลังเรียน	45	30	21.55	2.58		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยก่อนเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 9.35 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.67 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 21.55 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.58 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

จำแนกเป็นภาพรวมและรายด้าน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านระยะเวลา ด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และระดับความคิดเห็น ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ผลการวิเคราะห์
ด้านระยะเวลา				
1	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่านมีความเหมาะสม	4.31	0.59	มาก
2	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์มีความเหมาะสม	4.47	0.58	มาก
3	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์มีความเหมาะสม	4.53	0.58	มากที่สุด
4	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนให้และรับข้อมูลป้อนกลับมีความเหมาะสม	4.40	0.65	มาก
	รวม	4.43	0.45	มาก
ด้านเนื้อหา				
5	ความยาวของแต่ละตอนเหมาะสม	4.40	0.75	มาก
6	ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.64	0.52	มากที่สุด
7	ชัดเจน ไม่สับสน	4.73	0.53	มากที่สุด
8	สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน	4.62	0.49	มากที่สุด
	รวม	4.61	0.34	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนรู้				
9	นักเรียนได้นำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี	4.27	0.68	มาก
10	นักเรียนได้แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง	4.24	0.77	มาก
11	นักเรียนมีอิสระในการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดี	4.56	0.66	มากที่สุด
12	นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	4.33	0.74	มาก
	รวม	4.35	0.52	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
13	ช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี	4.60	0.62	มากที่สุด
14	ช่วยทำให้นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน	4.49	0.69	มาก
15	ช่วยทำให้นักเรียนแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีโดยปราศจากอคติ	4.47	0.89	มาก
16	ช่วยทำให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น	4.40	0.96	มาก
	รวม	4.48	0.65	มาก
	รวมทุกด้าน	4.46	0.37	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.34) รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.65) ด้านระยะเวลา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45) และ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.52) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ด้านเนื้อหา เนื้อหามีความชัดเจนไม่สับสน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.53) รองลงมาคือก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.52) และสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.62) รองลงมาคือช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.69) ต่อมาช่วยให้นักเรียนแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีโดยปราศจากอคติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.89) และช่วยให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกความคิดเห็นของตนกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.96)

ด้านระยะเวลา เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือเวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.58) ต่อมาเวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนให้และรับข้อมูลป้อนกลับมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) และเวลาที่กำหนดไว้ในชั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59)

ด้านการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีอิสระในการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือนักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.74) ต่อมานักเรียนได้นำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.68) และนักเรียนได้แสวงหาคำตอบด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.77)

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์บันทึกผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยบันทึกไว้เมื่อสิ้นสุดการสอนแต่ละครั้ง เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียน บรรยากาศการเรียน

การสอน ปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน และอ่านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA เป็นการวิจัยแบบจำลองการทดลอง (Pre Experimental Designs) ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนและหลังการทดลอง (The One – Group Pretest – Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 45 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่มด้วยวิธีการจับสลาก ตัวแปรต้น คือ วิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ตัวแปรตามคือผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ที่ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทยเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 24 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.28 ถึง 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.75 และมีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบปรนัยโดยใช้สูตร KR-20 (Kuder Richardson -20) เท่ากับ 0.81

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนวรรณคดีไทยเป็นแบบทดสอบอัตนัย ชนิดเขียนตอบ จำนวน 2 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เท่ากับ 0.83 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน

16 ข้อ ประเมินในด้านระยะเวลาด้านเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC เท่ากับ 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ ด้านระยะเวลา และด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมากตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยสำหรับนักเรียน กล่าวคือ มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนรู้วรรณคดี โดยมีหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) หลักการด้านการสร้างความเข้าใจจากประสบการณ์ คือผู้เรียนสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน 2) หลักการด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ ผู้เรียนแต่ละ

คนมีศักยภาพในการเข้าใจวรรณคดีแตกต่างกันตามประสบการณ์เดิมของแต่ละคน 3) หลักการด้านการมีปฏิสัมพันธ์ กล่าวคือ ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการกระบวนการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความรู้สึก ความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองและการตอบสนองต่อวรรณคดีและ 4) หลักการด้านการทบทวนและการคิดไตร่ตรอง คือ ผู้เรียนแต่ละคนควรทบทวนและคิดไตร่ตรองประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีและข้อมูลป้อนกลับ โดยการเขียนบันทึกการเรียนรู้แล้วจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่าน (พรทิพย์ ศิริสมบูรณ์เวช, 2547) และยังแทรกการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ย่อมาจาก “ทักษะชีวิตเป็นวิธีการสะท้อน (Reflect) ความรู้สึกและความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติกิจกรรม เชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ในชีวิตที่ผ่านมาหรือที่ตนเองได้เรียนรู้มาแล้วเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต”

นอกจากกระบวนการดังกล่าวครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถามหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอนเนื้อหาสาระในหลักสูตรแล้ว เพื่อให้ผู้เรียนเปิดเผยตัวเองผ่านการสะท้อนความรู้สึกหรือมุมมอง (Reflect) ได้คิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน (Connect) และได้ประยุกต์ความรู้นั้น (Apply) ไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียน เรียกคำถามดังกล่าวโดยย่อว่า คำถาม RCA ซึ่งย่อมาจาก Reflect : สะท้อน Connect : เชื่อมโยง Apply : ปรับใช้หรือประยุกต์ใช้ การใช้คำถาม RCA กิจกรรมที่กำหนดให้มีการอภิปรายแสดงความรู้สึกนึกคิดและการประยุกต์ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง ด้วยประเด็นคำถามสะท้อน เชื่อมโยงปรับใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บทเรียนสำคัญ ที่จะพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับตัวผู้เรียนได้ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อ่าน รู้จักการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอย่างเหมาะสมและรู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อ่าน รู้จักคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

จากหลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมดังกล่าว มุ่งเน้นการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี โดยเน้นการอ่านวรรณคดีอย่างละเอียดและตีความวรรณคดีตามประสบการณ์ของผู้เรียนเอง ตรงจุดนี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละคนมีการตอบสนองต่อวรรณคดี นอกจากนี้ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านจะให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น และยอมรับการตอบสนองต่อวรรณคดีของผู้เรียนโดยปราศจากอคติ ทำให้ผู้เรียนสร้างความเข้าใจวรรณคดีตามศักยภาพของตน โดยใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Miller (2003) ที่วิจัยเกี่ยวกับการใช้การอภิปรายกลุ่มในประเด็นด้านวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงวรรณกรรมสำหรับเด็กในชั้นเรียนระดับปฐมวัย โดยใช้ทฤษฎีการตอบสนองของ Rosenblatt และทฤษฎี

ปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมของ Vygotsky ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดอย่างมีวิจรรณญาณได้ดี โดยใช้การวิเคราะห์วัฒนธรรมในวรรณคดี

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (2547) ที่วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี การอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ วิชาชัย (2557) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ผลจากการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติของผู้เรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปาริชาติ ตามวงศ์ (ปาริชาติ ตามวงศ์, 2550) ที่พบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของถนิมรัักษ์ ชูชัยมงคล (ถนิมรัักษ์ ชูชัยมงคล, 2557) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน ผลจากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รัตนโกสินทร์สมโภช สำนักงานเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติของผู้เรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านนักเรียนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดต่อ ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ด้านระยะเวลา และด้านการจัดการเรียนรู้ในระดับมากตามลำดับโดยมีรายละเอียดดังนี้

ความคิดเห็นต่อด้านต่อมาคือด้านเนื้อหา นักเรียนมีความคิดเห็นต่อด้านเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีตามทฤษฎีการตอบสนองต่อผู้อ่านว่ามีความยาวเหมาะสม ชัดเจนไม่สับสน

สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง อาจเป็นเพราะวรรณคดีทั้ง 2 เรื่อง คือ อิเหนา ตอน สีกะหมิงกุหนิง นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 เป็นวรรณคดีที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีตอบสนอง ของผู้อ่านที่ใช้ ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดแนวคิดแก่ผู้อ่านนำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี อีกทั้งตอนที่ถัดมาเรียนก็มีความสั้นกระชับ รวมถึงเป็นเรื่องที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับที่พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) ได้เสนอแนะในการเลือกเรื่องที่จะมาสอนว่า เนื้อหาที่จะนำมาเป็นบทเรียนควรมีเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ขัดแย้งหรือมีพฤติกรรมของตัวละครที่สามารถกำหนดเป็นประเด็นให้ผู้เรียนนำไปคิดพิจารณาและผู้สอนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแบ่งเป็นตอนๆ ให้เหมาะกับเวลาเรียน นอกจากนี้เนื้อหาต้องมีขนาดสั้นเพื่อให้สะดวกในการเรียนการสอน ดังนั้น วรรณคดีทั้ง 2 เรื่องนี้จึงเหมาะสมสำหรับนำมาจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

ด้านความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ คือ การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน ช่วยให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดีและช่วยให้นักเรียนแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น แสดงการตอบสนองต่อวรรณคดี โดยปราศจากอคติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย โดยให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนในการแสดงความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อวรรณคดี ผู้สอนสนใจพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนรายบุคคลมากกว่าการเปรียบเทียบกับศักยภาพของผู้เรียนคนอื่น มีการจัดสภาพการเรียน การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีโดยการเรียนรู้ร่วมกัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การอ่านวรรณคดีโดยการให้และรับข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ซึ่งกันและกันในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเนตรนภา ประสิทธิ์ (เนตรนภา ประสิทธิ์, 2553) ที่พบว่า ความสามารถในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเจตคติของผู้เรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ต่อมาคือ ด้านระยะเวลา นักเรียนมีความคิดเห็นต่อด้านระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านว่าเหมาะสม เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเป็นรูปแบบที่ส่งเสริมให้

ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ของตนกับวรรณคดี มีอิสระในการแสดงความรู้สึกความคิดเห็น เน้นกระบวนการคิดอย่างหลากหลาย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความสามารถของผู้เรียนด้านการตอบสนองต่อวรรณคดี ซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ และขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึกการตอบสนอง สอดคล้องกับผลการตรวจสอบรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองต่อผู้อ่านของพรทิพย์ ศิริสมบุญเวช (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้เรียนส่วนใหญ่อ่านเนื้อเรื่องวรรณคดีมาก่อนล่วงหน้าตามการมอบหมายของผู้สอนและสามารถอภิปรายและนำเสนอผลการอภิปรายได้ภายในเวลาที่กำหนด

ด้านสุดท้ายคือด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์จากการอ่านวรรณคดีโดยการเรียนรู้ร่วมกับผู้อ่าน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และเข้าใจวรรณคดีตามศักยภาพของตนเอง กล่าวคือ รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านสามารถเสริมสร้างให้เกิดความสามารถในการตอบสนองต่อวรรณคดี เพราะผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อวรรณคดีโดยอิสระในบรรยากาศการเรียนการสอนที่ปราศจากอคติ อุดหนุนและเป็นมิตร การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน และการแลกเปลี่ยนกันอ่านบันทึกการเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อวรรณคดีได้ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะได้รับมุมมองทางความคิด และความรู้สึกของผู้อื่นที่มีต่อวรรณคดีเรื่องเดียวกันอย่างหลากหลาย นอกจากนี้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ยังเป็นรูปแบบ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิด ตีความ และทำความเข้าใจวรรณคดีตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สอดคล้อง Kessler (1992) ที่กล่าวว่าทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่านที่ใช้ ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA จะทำให้เกิดการตอบสนองมาก และหลากหลายซึ่งเป็นไปตามการตอบโต้ในห้องเรียนระหว่างนักเรียนและครู และสอดคล้องกับแนวคิดของ Probst (1984: 33-35, 1987), อ้างถึงใน (พรทิพย์ ศิริสมบุญเวช, 2547) ที่กล่าวว่าบรรยากาศในชั้นเรียนควรมีลักษณะของการร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ในการอภิปรายไม่ควรมีการตัดสินว่าใครถูกหรือผิด แพ้หรือชนะ แต่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่ชัดเจนและพัฒนาความคิดของตน การอภิปรายในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหรือการอภิปรายระหว่างผู้เรียนด้วยกันควรเป็นบรรยากาศของการยอมรับความคิด และเห็นความสำคัญซึ่งกันและกัน

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าว เป็นเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสังเกตจากประสบการณ์ตรงที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วรรณคดีที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA ควรเป็นวรรณคดีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีเรื่องราวที่เป็นสถานการณ์ความขัดแย้ง มีพฤติกรรมของตัวละครที่สามารถกำหนดเป็นประเด็นให้ผู้เรียนนำไปคิดพิจารณา และเป็นวรรณคดีที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ซึ่งจะสอดคล้องกับขั้นตอนการเชื่อมโยงประสบการณ์จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในตัวบทได้มากขึ้น
2. ครูผู้สอนควรมีความรู้รอบตัว และประสบการณ์ที่จะเชื่อมโยงตัวบทวรรณคดีกับเหตุการณ์ในชีวิตปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน และการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA กับความสามารถด้านการคิดลักษณะอื่นๆ เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Courtney. L.L. (1999). Living the text as an author: An examination of the connection between reading and writing in a fifth – grade classroom. Retrieved from <http://thailis-db.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp>
- Garrison, B. M. (1991). Exploring Literary and non-literary reading through the responses of university student. Retrieved from <http://thailis-db.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp>
- Kessler. K.J. (1992). Peer dialogue journals: Anethonographic study of shared reader response the Holocasust literature. Retrieved from <http://thailis-db.car.chula.ac.th/dao/detail.nsp>
- Miller. T.D. (2003). Literature discussion groups respond to culturally relevant children’s literature in the kindergarten classroom. Retrieved from <http://www.lib.UMI.com/dissertations/fullcit/3084872>
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2528). ลัทธิการวิจารณ์วรรณคดี. นครศรีธรรมราช: โครงการตำราแลตเอกสารวิชาการ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.
- เนตรนภา ประสิทธิ์. (2553). ผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีร้อยกรองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองจอกพิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมวิชาการ.กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ.สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2522). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จุฬาลักษณ์ คชาชัย. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชลดา เรื่องรักซ์ลิขิต. (2557). วรรณคดีไทย วรรณคดีอาเซียน, pp. 30-31.
- ชัตสุนีย์ สินธุสิงห์. (2532). วรรณคดีทัศนาศ. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). การสอนภาษาไทยขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมธีทีปส์.
- คนยา วงศ์ธนะชัย. (2529). การอ่านเพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ถนิมรักษ์ ชูชัยมงคล. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีตอบสนองของผู้อ่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บริพัตรสุขุมพันธ์.เจ้าฟ้า. (2554). หิกระยัต ปันยี่ สมิหรง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเซิต.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ. หม่อมหลวง. (2517). วิเคราะห์วรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2524). วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปริญญา ปันสุวรรณ. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปัญญา บริสุทธิ. (2542). วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยประเภท. กรุงเทพมหานคร: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปาริชาติ ตามวงศ์. (2550). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเจตคติต่อวรรณกรรมล้านนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ ศิริสมบุญธวัช. (2547). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการตอบสนองต่อวรรณคดีการอ่านเพื่อความเข้าใจและการคิดไตร่ตรองของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพุทธเลิศหล้านภาลัย.พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2543). อิเหนา. กรุงเทพมหานคร: ศิลปบรรณาการ.

- พระมหาอำนาจ แสงศรี. (2548). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดี เรื่อง ลิลิตตะเลงพ่าย ที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการคิดแบบหมวกหกใบกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พวงเล็ก อุตระ. (2539). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). วิธีวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากรนครปฐม.
- รินฤทัย สัจพันธ์. (2540). สีสรรพวรรณศิลป์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทต้นอ้อ แกรมมี่ จำกัด.
- วรเวทย์พิสิฐ. พระ. (2502). วรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทย์ ศิลวะศรียานนท์. (2518). วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพรวพิทยา.
- วิภา กงกะนันท์. (2533). วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529). การสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2536). วิธีการสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูพระนคร.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2533). วรรณคดีเกี่ยวกับชนบประเพณี. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- สุจรีต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์. (2522). วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุธวิงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2525). วรรณคดีวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุลาดพร้าว.
- อนุমানราชธน. พระยา. (2518). การศึกษาวรรณคดีในแง่วรรณศิลป์. กรุงเทพมหานคร: บรรณาการ.
- อัจฉิมา เกิดผล. (2536). กิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีไทยในโรงเรียนมัธยมจะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉิมา เกิดผล. หม่อมหลวง. (2545). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิชาวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ. รายงานการวิจัยเสนอที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิงอร สุพันธุ์วริช และคณะ. (2555). ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชุดฝึกอบรมครู. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก ก
ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์ลือชัย ชื่นอิม
 วุฒิการศึกษา กศ.ม (การวัดผล)
 ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ
 สถานที่ทำงาน -

2. ชื่อ อาจารย์กิตติมา ปัทมาวิไล
 วุฒิการศึกษา ปร.ด (หลักสูตรและการสอน)
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ ประจำกลุ่มสาระฯ คณิตศาสตร์ และหัวหน้างานหลักสูตร
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสาคร

3. ชื่อ อาจารย์จุฬาลักษณ์ คชาชัย
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม (ภาษาไทย)
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ ประจำกลุ่มสาระฯ ภาษาไทย
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดนางสาว (ถาวรราษฎร์บำรุง) อำเภอกระทุ่มแบน
 จังหวัดสมุทรสาคร

แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้	เรื่อง อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
รายวิชา ภาษาไทยพื้นฐาน	เวลา 4 คาบ	1.0 หน่วยกิต
ผู้สอน นายนเรศ ทองอินทร์	โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย	จังหวัดสมุทรสาคร

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

- ตัวชี้วัด**
- 1 วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น
  - 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
  - 4 สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณกรรม และวรรณคดีเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสรุปเนื้อเรื่องตอนที่กำหนดได้
2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในเรื่องโดยใช้ประสบการณ์เดิมมาอธิบาย
3. นักเรียนคิดวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง และแสดงความคิดเห็นได้

สาระสำคัญ

อิเหนา เป็นวรรณคดีที่ได้รับการยกย่องของบพละครุฑ เพราะเป็นหนังสือซึ่งแต่งดีทั้งกลอนทั้งความ และทั้งกระบวนการที่ทะเล้นละครประกอบการ และยังเป็นหนังสือที่ดี ในทางที่จะศึกษาประเพณีไทยสมัยโบราณ บทละครเรื่องอิเหนาจะมีเค้าโครงมาจากนิทานพื้นเมืองของชาวชวา พร้อมทั้งสอดแทรกข้อคิดและคุณธรรมต่าง ๆ การศึกษาบทละครเรื่องอิเหนาด้านเนื้อหา และข้อคิดทำให้ได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

อิเหนา ตอนศีกะหมังกุหนิง

ทักษะ / กระบวนการ

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการสังเคราะห์
- ทักษะการประเมินค่า
- ทักษะกระบวนการกลุ่ม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน / ภาระงาน

- แบบบันทึกการเรียนรู้
- แบบฝึกหัด อีเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

ครูสนทนากับนักเรียนเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน เรื่อง อีเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน (50 นาที)

1. ครูให้นักเรียนอ่านอีเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง
2. ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนเรื่อง โดยให้นักเรียนอาสาสมัคร 2-3 คนพุดนำเสนอความเข้าใจเบื้องต้นจากการอ่านเนื้อเรื่อง และช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญเป็นแผนภาพสรุปความคิด สรุปเนื้อเรื่อง อีเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

คาบที่ 2

ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ (50 นาที)

1. ครูยกตัวอย่างข้อความใน อีเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง
“ซึ่งเกิดศึกสาเหตุเภทภัย ก็เพราะใครทำความไว้งามพักตร์
ครั้งหนึ่งก็ให้เสียวจา อายชวดาหาอาณาจักร”
2. ครูให้นักเรียนสังเกตข้อความที่ตัวกูเรป็น ที่แสดงให้เห็นชนวนการศึกษา สิ่งที่ทำวูเรป็นคิด
เกิดขึ้นเพราะเหตุใด
3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนเคยประสบ และสอดคล้องกับ
ข้อความดังกล่าว
4. ครูยกตัวอย่างข้อความใน อีเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง ข้อความต่อไป
“มีราชธิดายาใจ แกล้งไว้แต่งตัวยั่วชาย
จนลูกเราล้างคู่ตุนาหงัน ไปหลงรักผูกพันมั่นหมาย
จะให้ชิงผ้าเขาเอาเด็ดตาย ช่างไม่อายไพร่ฟ้าประชาชน”
5. ครูและนักเรียนสังเกตข้อความของตัวกูเรป็น ที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมของพระราชบิดา
ที่มีต่อพระโอรส และเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมของบิดาที่มีต่อบุตรที่เคยพบเห็น

6. นักเรียนสังเกต บทประพันธ์เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง นอกจากจะกระทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้พระราชนิพนธ์แล้ว ยังปรากฏคุณค่าด้านวรรณศิลป์อย่างไรภายในเรื่อง

7. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม และสะท้อนวิถีไทยที่ปรากฏในเรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ในสังคมเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับสังคมในปัจจุบัน

8. นักเรียนสรุปความรู้และข้อคิดจากบทประพันธ์เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

คาบที่ 3

ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (25 นาที)

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มทำใบงานตามคำสั่งใบงาน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปประเด็นสำคัญจากเนื้อเรื่อง แล้วเขียนอธิบายแสดงความคิดเห็นประเด็นดังกล่าวโดยอิสระ

2. ครูอธิบายและให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในกรณีผู้เรียนไม่เข้าใจกิจกรรมกลุ่มนักเรียนให้แต่ละกลุ่มดำเนินการตามคำสั่งใบงานตามเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ (25 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลการอภิปรายประเด็นสำคัญจากบทประพันธ์เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

2. ครูและนักเรียนกลุ่มอื่นฟังการนำเสนอ การอภิปราย แล้วแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม ร่วมกับครูในแบบประเมินที่กำหนดให้

คาบที่ 4

ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึก (50 นาที)

1. นักเรียนทบทวนเนื้อหาแล้วช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญ ข้อคิดจากการอภิปรายในกลุ่มย่อย และการนำเสนอในชั้นเรียน

2. ครูเขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการนำเสนอใน powerpoint หรือบนกระดาน แล้วให้นักเรียนพิจารณาอีกครั้ง

3. นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกการเรียนรู้ โดยแสดงความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องโดยอิสระด้วยคำถามกระตุ้น ตามแนวการตั้งคำถามด้วยเทคนิค RCA แล้วจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่านก่อนนำมาส่งครู

คำถามการสะท้อน (Reflect)

3.1 นักเรียนรู้สึกอย่างไรหลังจากอ่านบทประพันธ์ในเรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

คำถามเชื่อมโยง (Connect)

3.2 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการศึกษาจากบทประพันธ์เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

คำถามประยุกต์ (Apply)

3.3 ถ้านักเรียนเป็นท้าวกะหมังกุหนิงนักเรียนจะทำอย่างไรกับการกระทำในการศึกครั้งนี้
สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

-บทประพันธ์เรื่อง อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง

-ใบงานกิจกรรมกลุ่ม

การวัด และการประเมิน สิ่งที่ประเมิน

-พฤติกรรมการตอบสนองต่อวรรณคดี

-ใบงานกิจกรรมกลุ่ม

วิธีการ

-ประเมินพฤติกรรมการเรียนรายบุคคล

-ประเมินการนำเสนอผลงานในลักษณะกลุ่ม

-ตรวจพิจารณาบันทึกการเรียนรู้

เครื่องมือ

-แบบประเมินพฤติกรรมการเรียน

-แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

-คำถามและประเด็นการคิดไตร่ตรอง

-แบบบันทึกการเรียนรู้

-เกณฑ์ประเมินการตอบสนองต่อวรรณคดี

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

เรื่อง	อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง
ผู้แต่ง	พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
ลักษณะคำประพันธ์	กลอนบทละคร
จุดมุ่งหมายในการแต่ง	เพื่อใช้ในการแสดงละครใน

เรื่องย่อ

ดินแดนชาวโบราณมีกษัตริย์วงศ์หนึ่งเรียกว่า วงศ์อัญญาเดหะหรือวงศ์เทวา เพราะว่าสืบเชื้อสายมาจากเทวดา คือ องค์ปะตาระกาหลา กล่าวกันว่าวงศ์นี้มีพี่น้องสี่องค์ องค์พี่ครองเมืองกูเรปัน องค์ที่สองครองเมืองดาหา องค์ที่สามครองเมืองกาหลัง และองค์ที่สี่ครองเมืองสิงหัดสำหรับ กษัตริย์วงศ์เทวามีอำนาจยิ่งใหญ่ด้วยยศศักดิ์ ถือตัวว่าเป็นชนชั้นสูงจึงอภิเษกกันเฉพาะในวงศ์พี่น้อง นอกจากนี้ทั้งสี่เมืองเท่านั้นที่สามารถแต่งตั้งมเหสีได้ 5 องค์ ตามลำดับตำแหน่งคือ ประไหมสุหรี มะเดหวิ มะโต ลิกู เหมหาราหัง แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเมืองหมันหยาศึ่งเป็นเมืองเล็กกว่า กล่าวคือ เจ้าเมืองนี้มีราชธิดาสามองค์ องค์โตชื่อนิลาอระดา ได้ไปเป็นประไหมสุหรีเมืองกูเรปัน องค์ที่สองชื่อ ดาหาราวาตี ได้ไปเป็นประไหมสุหรีเมืองดาหา ส่วนองค์สุดท้ายชื่อนิลาอระดาสำหรับ ได้อภิเษกกับโอรสท้าวมังกัน และได้ครองเมืองหมันหยาศึ่ง ท้าวกูเรปันมีโอรสองค์แรกกับลิกู ชื่อว่า กะหัดตะปาตี ต่อมาโอรสกับประไหมสุหรีเป็นหนุ่มรูปงามและเก่งกล้าสามารถมาก ชื่อ อิเหนา หรือ ระเด่นมนตรี และมีราชธิดาชื่อวียะดา ส่วนท้าวดาหามีราชธิดากับประไหมสุหรีชื่อ บุชบา และมีโอรสชื่อ สียะตรา บุชบามีอายุไล่เลี่ยกับอิเหนา ท้าวกูเรปันจึงหมั้นบุชบาให้กับอิเหนา และสียะตราก็หมั้นหมายกันไว้กับวียะดา

ส่วนระตูหมันหยาศึ่งกับประไหมสุหรีก็มีราชธิดาชื่อระเด่นจินตะหรา อายุรุ่นราวคราวเดียวกับอิเหนา ท้าวสิงหัดสำหรับกับประไหมสุหรีมีโอรสชื่อระเด่นสุหรานากง ราชธิดาชื่อระเด่นจินดาสำหรับ ท้าวกาหลังมีราชธิดาชื่อ ระเด่นสะการะหนึ่งรัต ซึ่งเป็นคู่ตุนาหงันของสุหรานากง

เมื่อพระอัยยิกาที่เมืองหมันหยาศึ่งสิ้นพระชนม์ ท้าวกูเรปันมอบหมายให้อิเหนาไปร่วมพิธีถวายพระเพลิงพร้อมกับกะหัดตะปาตี อิเหนาพบจินตะหราก็หลงรัก จนพิธีถวายพระเพลิงเสร็จแล้วก็ยังไม่ยอมกลับกูเรปัน ท้าวกูเรปันจึงต้องอ้างว่าประไหมสุหรีจะมีพระประสูติกาลให้กลับมาเป็นกำลังใจให้พระราชมารดา อิเหนาจำใจต้องกลับมาประจวบกับพระราชมารดาประสูติ พระราชธิดาหน้าตา

นารักนามว่า ระเด่นวิยะดาอย่างไรก็ตามอิเหนายังหาทางกลับไปเมืองหมันหยากอีก โดยอ้างว่าจะไป ประพาสป่า แล้วปลอมตัวเป็นโจรป่าชื่อ มิสารป็นหยี ระหว่างทางได้รับกับระตูปุศลิหนา น้องชาย สุดท้องของระตูป็นจะรากับและระตูปักมาหงัน ปรากฏว่าระตูปุศลิหนาตายในที่รบ นางดรสาซึ่งเพิ่ง เข้าพิธีอภิเษกกับระตูปุศลิหนาจึงกระโดดเข้ากองไฟตายตามพระสวามี ส่วนระตูปักมาหงัน และระตูปักมาหงันยอมแพ้ และถวายพระธิดาและพระโอรสให้อิเหนา คือ นางสะการะวาตี นางมาหยารัศมี และสังคามาระตา เมื่ออิเหนาเข้าเมืองหมันหยากได้ก็ลักลอบเข้าหานางจินตะ หรา แล้วได้สองนางคือ นางสะการะวาตี และนางมาหยารัศมีเป็นชายา และรับสังคามาระตาเป็น น้องชาย

ท้าวกูเรปันเรียกอิเหนากลับเมืองถึงสองครั้ง พร้อมทั้งนัดวันอภิเษกระหว่างอิเหนากับบุษบา แต่อิเหนาไม่ยอมกลับ สิ่งความตัดรอนนางบุษบา ท้าวกูเรปันและท้าวดาหาทราบเรื่องก็ขัดเคือง พระทัย ท้าวดาหาถึงกับหลุดปากว่าถ้าใครมาขอบุษบาก็จะยกให้

ฝ่ายจรรกา ระตูปเมืองเล็กเมืองหนึ่ง และเป็นอนุชาของท้าวล่าสำผู้นี้มีธิดา คือ ระเด่นกฤษมา เป็นคู่หมั้นของสังคามาระตา จรรกาเป็นชายรูปชั่วตัวดำ แต่อยากได้ชายารูปงาม จึงให้ช่วยวาดไป แอบวาดภาพพราศิดาของเมืองสิงห์สำหรับ คือ นางจินดาสำหรับ ครั้นทราบข่าวว่านางบุษบาสวยงาม มากจึงให้ช่างวาดแอบวาดภาพนางบุษบาอีก ช่างวาดแอบวาดภาพได้ 2 ภาพ คือ ตอนนางบุษบา เพิ่งตื่นบรรทมและภาพที่แต่งองค์เต็มที ขณะเดินทางกลับองค์ปะตาระกาหลบตาลให้รูปนาง บุษบาที่ทรงเครื่องตกหายไป จรรกาได้เห็นภาพที่เพิ่งตื่นบรรทมเท่านั้นก็หลงใหลถึงกับสลบลงทันที

เมื่อจรรกาได้ข่าวจากช่างวาดภาพว่าบุษบาร้างคู่ตุนาหงัน จึงรีบให้ระตูล่าสำ พี่ชายมาสู่ขอ บุษบา ท้าวดาหากำลังโกรธอิเหนาอยู่แม้จะรู้ว่าจรรการูปชั่ว ตัวคักดี แต่เมื่อพลั้งปากว่าใครมาขอ ก็ จะยกให้ จึงจำใจยกนางบุษบาให้จรรกาและกำหนดการวิวาห์ภายในสามเดือน

กล่าวถึงกษัตริย์อีกวงศ์หนึ่ง องค์ที่ครองเมืองกะหมังกุหนิงมีพระโอรสชื่อวิทยาสะก่า องค์รองครองเมืองปาหยัง องค์สุดท้องครองเมืองปะหมันสลัด

อยู่มหาวิทยาสะก่าโอรสท้าวกะหมังกุหนิง เสด็จประพาสป่าแล้วพบภาพวาดของนางบุษบา ทรงเครื่องที่หายไปก็คลั่งไคล้หลงถึงกับสลบเช่นกัน ท้าวกะหมันกุหนิงรักและเห็นใจโอรสมาก จึงให้ คนไปสืบว่านางในภาพนั้นเป็นใครแล้วให้แต่งทูตไปขอ แต่ท้าวดาหามอบนางบุษบาให้จรรกาแล้วจึง ปฏิเสธไป เมื่อไม่สมหวัง ท้าวกะหมังกุหนิงจึงยกทัพมาชิงนางบุษบา โดยแจ้งระตูปาหยังและระตูปะหมันน้องชายและหัวเมืองทั้งหลายยกทัพมาช่วยรบด้วย

ท้าวกูเรป็นจึงเรียกตัวอิเหนาจากเมืองหมันหามาช่วยท้าวดาหาคำศึกกับท้าวกะหมังกุหนิง อิเหนาเป็นฝ่ายมีชัยในศึกครั้งนี้ อิเหนาสังหารกะหมังกุหนิง สังคามาระตาสังหารวิหยาสะกำ ระตูปาหยังกับปะหมันยอมแพ้ขอเป็นเมืองขึ้น เมื่อเสด็จศึกอิเหนาเข้าเฝ้าท้าวดาหา เมื่อได้พบกับนางบุษบาก็หลงรักทันทีจึงหาทางขัดขวางพิธีอภิเษกโดยการลักพาตัวบุษบาไปซ่อนไว้ในถ้ำองค์ปะตาระกาหลากริ้วที่อิเหนาทำไม่ถูกต้อง จึงบันดาลให้เกิดลมหอบนางบุษบาไปจากอิเหนา อิเหนาและนางบุษบาต่างต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นเวลาหลายปีจึงได้กลับมาพบกัน

คุณค่าด้านเนื้อหา

แนวคิด เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความรักของพ่อที่มีต่อลูกรักและตามใจทุกอย่าง แม้นกระทั่งตัวตายก็ยอม

ฉาก ตอนศึกกะหมังกุหนิงจะปรากฏฉากรบที่ชัดเจน มีการตั้งค่าย การใช้อาวุธ และการต่อสู้ของตัวละครสำคัญ

ปมขัดแย้ง ตอนศึกกะหมังกุหนิง มีหลายข้อแย้ง แต่ละปมปัญหาเป็นเรื่องที่อาจเกิดได้ในชีวิตจริง และสมเหตุสมผล เช่น

ปมแรก คือ ท้าวกูเรป็นให้อิเหนาอภิเษกกับบุษบา แต่อิเหนาหลงรักจินตะหราไม่ยอมอภิเษกกับบุษบา

ปมที่สอง คือ ท้าวดาหาคัดเคืองอิเหนา ยกบุษบาให้จรรกา ทำให้ท้าวกูเรป็นและพระญาติทั้งหลายไม่พอพระทัย

ปมที่สาม ท้าวกะหมังกุหนิงมาสู่ขอบุษบาให้วิหยาสะกำ แต่ท้าวดาหาก็ให้จรรกาไปแล้วจึงเกิดศึกชิงนางขึ้น

ปมที่สี่ อิเหนาจำเป็นต้องไปช่วยดาหา จินตะหาคิดว่าอิเหนาจะไปอภิเษกกับบุษบา จินตะหราชัดแย้งในใจตนเอง หวั่นใจกับสถานภาพของตนเอง

ปมที่สามเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด เมื่อท้าวกะหมังกุหนิงคิดจะทำสงครามกับกรุงดาหาเพื่อชิงนางบุษบามาให้วิหยาสะกำโอรสสองพระองค์ ท้าวกะหมังกุหนิงหารือกับระตูปาหยังและท้าวปะหมันผู้เป็นอนุชา ทั้งสองทัดทานว่าดาหาคือเมืองใหญ่ของกษัตริย์วงศ์สัตยเดหาผู้มีฝีมือเลื่องลือใน การสงครามส่วนกะหมังกุหนิงเป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ คงจะสู้ศึกไม่ได้ แต่ท้าวกะหมังกุหนิงก็ไม่ฟังคำทัดทานเพราะรักลูกมากจนไม่อาจทนเห็นลูกทุกข์ทรมารได้ แม้จะรู้ว่าอาจสู้ศึกไม่ได้ แต่ก็ตัดสินใจทำสงครามด้วยเหตุผลที่บอกแก่นุชาทั้งสองว่า

แม้วิหยาสะกามอดม้วย	พีก่คงตายด้วยโอรสา
ไหนไหนจะตายวายชีวา	ถึงเร็วถึงช้าก็เหมือนกัน
ผิดก็ทำสงครามดูตามที	เคราะห์ดีก็จะได้ดังใฝ่ฝัน
พีดั่งพฤษภาพานาวัน	จะอาลัยเพราะลูกเหมือนกล่าวมา

ตัวละคร อิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง มีตัวละครที่มีบทบาทสำคัญปรากฏอยู่มาก ตัวละครมีบุคลิกลักษณะนิสัยที่โดดเด่นและแตกต่างกัน เช่น

ท้าวกูเรปัน

ถ้อยศศักดีไม่วัหน้าใคร ไม่เกรงใจใคร เช่น ในราชสาส์นถึงระตูหมันหย่า กล่าวตำหนิระตูหมันหย่าอย่างไม่ไว้หน้าว่า เป็นใจให้จินตะหราแย่งคู่หมั้นบุษบา สอนลูกให้ช่วยวนอิเหนา เป็นต้นเหตุให้บุษบาร้างคู่ตุนาหงัน

ในลักษณอักษรสารา	ว่าระตูหมันหย่าเป็นผู้ใหญ่
มีราชธิดายาใจ	แกลึงให้แต่งตัวไว้วัยชาย
จนลูกเราร้างคู่ตุนาหงัน	ไปหลงรักผูกพันมั่นหมาย
จะให้ชิงผิวเขาเอาเต็ดตาย	ช่างไม่อายไพร่ฟ้าประชาชน
บัดนี้ศึกประชิดติดดาหา	กิจจาถือแจ้งทุกแห่งหน
เสียงงานการวิวาทจรากล	ต่างคนต่างซ่องหมองใจ
การสงครามครั้งนี้มีไปช่วย	ยังเห็นชอบด้วยหรือไฉน
จะตัดวงศ์ตัดญาติให้ขาดไป	ก็ตามแต่น้ำใจจะเห็นดี

ในพระราชสาส์นของท้าวกูเรปันถึงอิเหนาได้ยกความผิดให้จินตะหรา จึงมีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ที่มีอำนาจ แต่ไม่มีเมตตา ถ้อยศศักดี และที่ต้องช่วยดาหานั้น เพราะถ้าดาหาแพ้หมายถึง กษัตริย์วงศ์เทวาพ่ายแพ้ด้วย ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอายอย่างยิ่ง

ถึงไม่เลียงบุษบาเห็นว่าชั่ว	แต่เขาก็รู้ยู่ว่าตัวนั้นเป็นพี่
อันองค์ท้าวดาหาธิบดี	นั้นมิใช่อาหรืออะไร
มาตรแมนเสียเมืองดาหา	จะพลอยอายชายหน้าฤาหาไม่

ท้าวดาหา

หยิ่งในศักดิ์ศรี ใจร้อน เช่น ตัดสินใจรบศึกกะหมังกุหนิงโดยไม่สนใจว่าจะมีใครมาช่วยหรือไม่ ดังคำประพันธ์

คิดพลางทางสั่งเสนาใน	เร่งให้เกณฑ์คนขึ้นหน้าที่
รักษามันไว้ในบุรี	จะดูที่ข้าศึกซึ่งยกมา
อนึ่งจะคอยท่าม้าใช้	ที่ให้ไปแจ้งเหตุพระเชษฐา
กับสองศรีราชอนุชา	ยังจะมาช่วยหรือประการใด
แม้จะเคื่องขัดตัดรอน	ทั้งสามพระนครหาช่วยไม่
แต่ผู้เดียวจะเคียวสงครามไป	จะยากเย็นเป็นกระไรก็ตามที่

-เป็นคนรักษาสัจจะ รักษาเกียรติยศชื่อเสียงเป็นอย่างยิ่ง เมื่อได้ยกนางบุษบาให้จระก่าไปแล้ว เมื่อกะหมังกุหนิงมาสู่ขออีกจึงปฏิเสธ ดังที่ว่า

อันอะหนะบุษบาบังอร	ครั้งก่อนจรกาตุนาหงัน
ได้ปลดปลงลงใจให้มั่น	นัดกันจะแต่งการวิวาห์
ซึ่งจะรับของสู่ระตูนี้	เห็นผิดประเพณีหนักหนา
ฝูงคนทั้งแผ่นดินจะนิินทา	สิ่งของที่เอามาจคงคืนไป

อิเหนา

-รอบคอบ มองการณ์ไกล ตอนที่สังคามาระตารบกับวิหยาสะก่า อิเหนาได้เตือนสังคามาระต่าว่าอย่าขำนาญกระบี่ อย่าลงจากหลังม้า เพราะเพลงทวนนั้นขำนาญอยู่แล้วจะเอาชนะได้ง่ายกว่า

เมื่อนั้น	ระเด่นมนตรีใจหาญ
จึงตอบอนุชาชัยชาญ	เจ้าจะต้านต่อฤทธิ์ก็ตามใจ
แต่อย่าลงจากพาสี	เพลงกระบี่ยังหาขำนาญไม่
เพลงทวนสั้นทัดจัดเจใจ	เห็นจะมีชัยแก่ไพร่

-มีอารมณ์ละเอียดอ่อน เมื่อจากสามนางมาเห็นสิ่งใดก็คิดถึงนางทั้งสาม คำประพันธ์ความตอนนี้มีควมไพเราะมาก

ว่าพลางทางชมคณานก	โผนผกจับไม้ยังมี
เบญจวรรณจับวัลย์ชาลี	เหมือนวันพีไกลสามสุดามา
นางนวลจับนางนวลนอน	เหมือนพีแนบนวลสมรจินตะหรา
จากพรากจับจากจันรรจา	เหมือนจากนางสการะวาที
แขกเต้าจับเต้าร้างร้อง	เหมือนร้างห้องมาหยารัศมี

นกแก้วจับแก้วพาที	เหมือนแก้วที่ทั้งสามสิ่งความมา
ตระเวนไพรร่อนร้องตระเวนไพร	เหมือนเวรใดให้นิราศเสนาหา
เค้าโมงจับโมงอยู่เอกรา	เหมือนพยับโหมงมาเมื่อไกลนาง
คับแคจับแคสันโดษเดี่ยว	เหมือนเปล่าเปลี่ยวคับใจในไพรกว้าง
ชมวิหคนกไม้ไปตามทาง	คะนึ่งนางพลากรับโยธี

-มีความรับผิดชอบ รักชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เมื่อเกิดศึกกะหมังกุหนิง แม้จะเคยตั้งเอาแต่ใจตัวเอง แต่เมื่อทราบข่าวศึกจึงต้องรีบไปช่วย ดังที่กล่าวถึงเหตุผลสำคัญที่จะต้องไปช่วยป้องกันเมืองดาหา ลักษณะนิสัยข้อนี้เหมือนกับท้าวฤๅษณ์ อิเหนาบอกจินตะหราว่า

แม่เสียดาหากี่เสียววงศ์   อภัยถึงองค์อภัยหา

-รู้กาลเทศะ รู้สำนึกผิด เมื่อยกทัพมาดาหา ไม่กล้าเข้าเฝ้าท้าวดาหาทันที ขอพักพลนอกเมืองและทำการรบแก้ตัวก่อน จึงให้ตำมะหงงไปเฝ้าท้าวดาหาและรายงานว่า

ให้ข้าพุดองค์พระทรงฤทธิ   ด้วยโทษผิดติดพันอยู่นักหนา

จะขอทำการสนองพระบาทา   เสร็จแล้วจึงจะมาอัญชลี

จินตะหรา

-คารมคมคาย พุดจาตัดพ้ออิเหนา มีการเปรียบเทียบ เหน็บแนมด้วยความน้อยใจ เช่น

พระจะไปดาหาปราบข้าศึก   หรือรำลึกถึงคู่ตะนาหงัน

ด้วยสงครามในจิตยังติดพัน   จึงบิดผันพจนาน่าไม่อาลัย

ไหนพระผ่านฟ้าสัญญาน้อง   จะปกป้องครองความพิสมัย

ไม่พิราศแรมร้างห่างไกล   จนบรรลัยมอดม้วยไปด้วยกัน

.....

แล้วว่าอนิจจาความรัก   ฟังประจักษ์ดังสายน้ำไหล

ตั้งแต่จะเขี้ยวเป็นเกลียวไป   ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา

.....

โอ้วว่าน่าเสียด่วนัก   เพราะเชื้อสิ้นหลงรักจึงซ้ำจิต

จะออกซื้อสื่อข้าวไปทั่วทิศ   เมื่อพลังคิดผิดแล้วจะโทษใคร

-ไม่ตั้งใจ ไม่อนจนเกินงาม ยอมรับฟังเหตุผลของอิเหนา

เมื่อนั้น จินตะหราวาตีโถมเฉลา
 ได้เห็นสารทราบความสำเนา ค่อยบรรเทาเบาทุกข์แคลงใจ
 จึงเคลื่อนองค์ลงจากพระเพลาพลาถ นวลนางบังคมแกลงไข
 ซึ่งพระจะเสด็จไปชิงชัย ก็ตามใจไม่ขัดอธยา
 แม้สำเร็จราชการงานศึก แล้วรำลึกอย่าลืมหมั้นหย่า
 จงเร่งรีบยกทัพกลับมา น้องจะนับวันทำภูวไนย
 ท้าวกะหมังกุหนิงแม้มิปลงใจให้ธิดา เราจะยกโยธาไปชิงชัย

-เป็นคนประมาท ไม่รู้จักวิเคราะห์ฝ่ายข้าศึก คือ คาดว่าอิเหนาอยู่หมั้นหย่า กำลังมีความเคืองกัน
 อยู่คงไม่ยกทัพมาช่วยรบ

อันระเด่นมนตรีกูเรปัน ก็ขัดเคืองกันไปซื้อใหญ่
 ไปอยู่เมืองหมั้นหยากว่าปีไป ที่ไหนจะยกพลมา

วิหยาสะกำ
 เป็นชายรูปงาม ดังที่อิเหนาชื่นชมไว้ว่า
 ทนต์แดงดังแสงทับทิม เปรศพริ้มเพรารับกับขนง
 เกศपालายงอนงามทรง เหวองค์สารพัดไม่ขัดตา

-เอาแต่ใจตนเอง จะเอาอะไรก็ต้องได้ ดังที่ท้าวกะหมังกุหนิงบอกป้าหยิ่งกับปะหมั้นว่า
 เอ็นดูนี้ดดาโศกาลัย ว่ามิได้อรไทจะมรณา
 -รักศักดิ์ศรี อิเหนากล่าวจาบจ้วงท้าวกะหมังกุหนิง วิหยาสะกำแค้น จึงตอบไปว่า
 เมื่อนั้น วิหยาสะกำใจกล้า
 ได้ฟังคั่งแค้นแทนบิดา จึงร้องตอบวาจาวาไป
 คู่ก่อนอริราชไพรี อย่าพาทีลบหลู่ท่านผู้ใหญ่
 โอหังบังอาจประมาทใคร จะนบนอบยอมไหว้อย่าฟังนี้
 มิเราก้เจ้าจะตายลง อย่าหมายจิตคิดทะนงในการศึก
 ยังมีทันพันตุมาชูศึก จะรับแพ้แลเลิกไม่มีลาย

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

การใช้คำและโวหาร เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง มีการใช้ภาษาที่สละสลวยให้อารมณ์อันลึกซึ้งกินใจ อีกทั้งมีโวหารเปรียบเทียบให้เห็นภาพพจน์ให้เกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ ที่สำคัญยังแฝงด้วยข้อคิดที่มีคุณค่ายิ่งอีกมากมาย ดังนี้

การใช้ภาษาสละสลวยงดงาม มีการเล่นคำ เล่นสัมผัสพยัญชนะเพื่อให้เกิดความไพเราะ เช่น

ตอนอิเหนาชมดวง

ว่าพลาทางชมคณานก

โผนผกจับไม้ยังมี

เบญจวรรณจับวัลย์ชาติ

เหมือนวันพิไลสามสุตมา

นางนวลจับนางนวลนอน

เหมือนพีแนบนวลสมรจินตะหรา

จากพราภจจับจากจันรรจจา

เหมือนจากนางสการะวาตี

-การใช้โวหารเปรียบเทียบ คือ โวหารอุปมาเป็นการสร้างอารมณ์ให้กับผู้อ่านกวีเปรียบเทียบได้

ชัดเจน เช่น

กรุงกษัตริย์ขอขึ้นกันบรื้อย

เราเป็นเมืองน้อยกระจิริด

ตั้งหิ้งห้อยจะแข่งแสงอาทิตย์

เห็นผิกระบอบบูรณมา

-พายักกับปะหมันประเมินกำลังฝ่ายตนว่าเป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ เท่านั้น คงสู้วงศ์เทวาไม่ได้ จึงไม่ควรสู้เป็นการเตือนสติให้หยุดคิด แต่ก็ไม่ได้ผล ปัญหาใหญ่จึงตามมา หรือจากคำคร่ำครวญของจินตะหรา ที่เปรียบความรักเหมือนสายน้ำไหลที่ไหลไปแล้วจะไม่มีวันย้อนกลับ ที่มาของสำนวน "ความรักเหมือนสายน้ำไม่มีวันไหลย้อนกลับ" คำคร่ำครวญของจินตะหราเป็นเพราะเกิดความไม่มั่นใจในฐานะของตนเอง เกิดความรู้สึกขึ้นมาว่าตนอาจต้องสูญเสียคนรัก เพราะข่าวการแย่งบุษบาแสดงว่าบุษบาต้องสวยงามมาก อีกทั้งยังเป็นคู่หมั้นของอิเหนามาก่อน ยิ่งทำให้รู้สึกหวาดหวั่น ดังคำประพันธ์ที่อ่านแล้วจะเกิดอารมณ์สะเทือนใจ สงสาร และเห็นใจว่า

แล้วว่าอนิจจาความรัก

พึงประจักษ์ตั้งสายน้ำไหล

ตั้งแต่จะเชี่ยวชาญเป็นเกลียวไป

ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา

สตรีใดในพิภพจบแดน

ไม่มีใครได้แค้นเหมือนนอกข้า

ด้วยไฝรักให้เกิดพิศตรา

จะมีแต่เวทนาเป็นเนืองนิตย์

-อีกตอนหนึ่งมีใช้อุปมาโวหารได้กินใจเช่นกัน เพราะแสดงความรักอันท่วมท้นของพ่อที่มีต่อลูก

"พี่ตั้งพฤษภาพหนาววัน

จะอาสาญเพราะลูกเหมือนกล่าวมา"

ความรักของพ่อทนต์ไม่ได้ที่เห็นลูกมีทุกข์ หากแลกได้จะยอมรับทุกข์แทนลูก แต่เมื่อทำไม่ได้พ่อก็ต้องพยายามจนถึงที่สุด แม้รู้ว่าจะไปตายก็ยอม บทเปรียบเทียบนี้เปรียบกับธรรมชาติ คือ ต้นไม้บางประเภทที่เมื่อออกผลแล้วต้นจะตายไป ต้นไม้ตายเพราะลูกก็เปรียบได้กับท้าวกะหมิงกุหนิงต้องตายเพราะมีสาเหตุมาจากวิหยาสะก่าซึ่งเป็นพระราชโอรสนั่นเอง อุปมานี้ฝากข้อคิดไว้ให้ลูก ๆ ให้ลูกรู้ว่าพ่อแม่รักเรามากมายเพียงใดอีกตอนหนึ่งเป็นข้อความในพระราชสาส์นที่ท้าวกูเรปุ่นมีไปถึงอิเหนา ท้าวกูเรปุ่นเป็นคนรักลูกก็จริง แต่ก็หยิ่งในเกียรติถือยศถือศักดิ์ ถ้าลูกผิดก็จะมีวินโอนอ่อน คำประพันธ์ตอนนี้จึงให้อารมณ์ของความเด็ดขาด เข้มแข็ง ไม่มีการอ่อนวอนขอร้องใดเปิดโอกาสให้อิเหนาคิดเอาเอง หากไม่มาก็ถือตัดพ่อตัดลูกชนิดไม่ต้องมาเผาผีกัน

แม่มียกพลไกรไปช่วย

เราก็ม้วยก็อย่ามาดูผี

อย่าดูทั้งเปลวอัคคี

แต่วันนี้ขาดกันจนบรรลัย

ใช้คำบรรยายชัดเจนได้ภาพพจน์ ผู้อ่านนึกภาพตามผู้เขียนบรรยายตามไปยิ่งจะทำให้ได้ อรรถรสในการอ่านมากขึ้น เช่น ตอนอิเหนาต่อสู้กับท้าวกะหมิงกุหนิงด้วยใช้กริชเป็นอาวุธ จะเห็นลีลาท่าทางและจังหวะที่สอดคล้องกัน เห็นที่ท่าอันฉับไวและสง่างาม

เมื่อนั้น

ท้าวกะหมิงกุหนิงเรื่องศรี

ได้ฟังคำชื่นชมยินดี

ครั้งนี้อิเหนาจะวายชนม์

อันเพลงกริชชวามลายู

กูรู้สันทัดไม่ขัดสน

คิดแล้วชักกริชชวามลายู

ร้ายทำท่ากลมารยา

กรขวานันนุกุมกริชกราย

พระหัตถ์ซ้ายนั้นถือเข็ดหน้า

เข้าปะทะประกริชด้วยฤทธา

ผัดผันไปมาไม่ครั้นคร้าม

เมื่อนั้น

ระเด่นมนตรีชาญสมาน

พระกรกรายลายกริชติดตาม

ไม่เข็ดขามคร้ามถอยคอยรับ

หลบหลีกไวว่องป้องกัน

ผัดผันหันออกกลอกกลับ

ปะทะแทงแสสร้างทำส้าทับ

อย่างกระหับรุกไล่มิได้ยั้ง

เห็นระตุถอยเท้าก้าวผิด

พระกรายกริชแทงอกตลอดหลัง

ล้มลงดาวดินสิ้นกำลัง

มอดม้วยชีวังปลดปลง

คุณค่าด้านความรู้

เรื่องอิเหนา ตอนศึกกะหมังกุหนิง กวีแทรกความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ไว้มากมายโดยเฉพาะเรื่อง การรบในสมัยก่อน เราจะได้รู้จักประเภทของอาวุธ วิธีการใช้อาวุธ กลวิธีการรบ การตั้งค่าย การสอดแนมเข้าศึก เป็นต้น

การใช้อาวุธ

บ้างเป่าซุจดุดยิงปืนใหญ่

ฉัตรชัยมณฑกนกลับ

บัดนั้น

นายทหารกูเรปันไม่หวั่นไหว

ให้ระดมปืนตบรั้งไว้

แล้วไล่โยธีประจัญ

ต่างมีฝีมืออ้ออึง

วางวิ้งเข้าถึงอาวุธสั้น

ดาบสองมือโถมทะลวงฟัน

เหล่ากรีซติดพันประจัญรบ

ทหารหอกกลอกกลับสัประยุทธ์

ป้องปัดอาวุธไม่หลีกหลบ

พวกพลพาชีตีกระทบ

รำทวนสวนประจอบโถมแทง

บ้างสกัดซัดพุ่งหอกคู่

เกาทัณฑ์ธนูน้ำแผลง

ตะลุมบอนพอนพันกันกลางแปลง

ต่อแย้งยุทธ์ยิงชิงชัย

ตายระดับทับกันดังพอนฟาง

เลือดนองท้องข้างเหลวไหล

กองหลังประดิ่งหมุ่นขึ้นไป

ตัวนายไล่ไพร่เข้าบุกบัน

การตั้งค่าย

เห็นละหานธารน้ำไหลหลัง

รมไทรใบบังสุริยศรี

จึงดำรัสตรัสสั่งเสนา

ให้ตั้งที่นาตามตำรา

-ทัพกะหมังกุหนิงเดินทัพมาถึงก่อนจึงเลือกทำเลบริเวณริมน้ำ ตั้งค่ายแบบ "นาคนาม"

ส่วนอิเหนาเลือกได้บริเวณเนินทราย จึงต้องตั้งค่ายแบบ "ครุฑนาม"

"ครั้นถึงเนินทรายชายทุ่ง

แวนแคว้นแดนกรุงดาหา

จึงให้หยุดกองทัพตั้งพลับพลา

ที่ต้องนามครุฑาเกรียงไกร"

คุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม

ประเพณีและความเชื่อ แม้อันละครเรื่องอิเหนาจะมีที่มาจากชวา แต่รัชกาลที่ 2 ทรงดัดแปลงแก้ไขให้เข้ากับธรรมเนียมประเพณีของบ้านเมืองของไทย เราจึงสามารถหาความรู้เรื่องเหล่านี้จากวรรณคดีเรื่องอิเหนาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งปรากฏอยู่หลายตอน เช่น ตอนท้าวดาหาเสด็จออกมารับทูตเมืองกะหมังกุกหนึ่ง

เมื่อนั้น	พระองค์ทรงพิภพดาหา
ครั้นสุริย์ฉายปายสามนาฬิกา	ก็โสรจสรจคงคาอ่าองค์
ทรงเครื่องประดับสรรเสริญ	แล้วเสด็จย่างเยื้องยุรหงส์
ออกยังพระโรงศิลปบรรจง	นั่งลงบนบัลลังก์รูจี
ยาสาบังคมบรมนาถ	เบิกทูตถือราชสารศรี
จึงดำรัสตรัสสั่งไปทันที	ให้เสนินำแขกเมืองมา

นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเรื่องโชคชะตา การเชื่อเรื่องคำทำนาย ดังที่ท้าวกะหมังกุกหนึ่งให้โหรมาทำนายก่อนจะยกทัพไปเมืองดาหา โหรก็ทำนายว่า

บัดนั้น	พระโหรราชาครูผู้ใหญ่
รับรสพจนารถภูวนาย	คลี่ตำรับขับไล่ไปมา
เทียบดวงชะตาพระทรงยศ	กับโอรสถึงฆาตชันษา
ทั้งชั้นโชคโยคยามยาตรา	พระเคราะห์ขัดฤกษ์พาสารพัน
จึงทูลว่าถ้ายกวันพรุ่งนี้	จะเสียชัยไพร่เป็นแมนมั่น
งดอยู่อย่าเสด็จสักเจ็ดวัน	ถ้าพ้นนั้นก็เห็นไม่เป็นไร

แม้ตอนที่อิเหนาจะยกทัพไปช่วยเมืองดาหาก็กต้องต่อสู้ยาม มีการทำพิธีตัดไม้ข่มนามหรือพิธีฟันไม้ข่มนาม โดยนำเอาต้นไม้ที่มีชื่อร่วมตัวอักษรกับชื่อฝ่ายข้าศึก มาฟันให้ขาดประหนึ่งว่าได้ฟันข้าศึก และยังมีพิธีเบิกโคลนทวาร ซึ่งทำพิธีตามตำราพราหมณ์ โดยทำเป็นประตูดุสะด้วยใบไม้สองข้างประตูดุสะพราหมณ์นั่งประพรมน้ำมนต์ให้ทหารที่เดินลอดประตู ทั้ง 2 พิธีนี้ทำเพื่อความเป็นสิริมงคล และสร้างขวัญกำลังใจให้ทหาร ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

พอได้ศุภฤกษ์ก็ลั่นฆ้อง	ประโคมศึกก็ก้องท้องสนาม
ประโรหิตตัดไม้ข่มนาม	ทำตามตำราพิชัยยุทธ

ชีฟอเก้เบิกโซลนทวาร

โอมอ่านอาคมคาถา

เสด็จทรงช้างที่นั่งหลังคา

คลาเคลื่อนโยธาทุกหมวดกอง

คุณค่าด้านแนวคิดและคติชีวิต

สะท้อนภาพชีวิตของบรรพบุรุษ

- การแบ่งชนชั้นวรรณะ เช่น การไม่ยอมไปเกลือกกลั้วกับวงศ์ตระกูลอื่นนอกจากวงศ์เทวดาด้วยกัน ทำให้เกิดการแต่งงานระหว่างพี่น้องสายเลือดเดียวกัน
- ไม่มีสิทธิ์เลือกคู่ครองด้วยตนเอง ต้องปฏิบัติตามความพอใจของผู้ใหญ่
- สภาพความเป็นอยู่ร่มเย็นเป็นสุข มีการละเล่นต่าง ๆ มากมาย
- มีความเชื่อทางไสยศาสตร์ เช่น การแก้บน การใช้เครื่องรางของขลัง การดูฤกษ์
- ด้านกุศโลบายการเมือง มีการรวบรวมเมืองที่อ่อนแอกว่าเข้ามาเป็นเมืองบริวาร

ความเข้าใจธรรมชาติมนุษย์

- ธรรมชาติในเรื่องความรักของคนวัยหนุ่มสาว มักขาดความยั้งคิด เอาแต่ใจตนเองเป็นใหญ่ ไม่คำนึงถึงความทุกข์ใจของพ่อแม่
- ธรรมชาติของอารมณ์โกรธมักทำให้ความตัดสินใจผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลังได้

อิเหนา เป็นวรรณคดีที่เป็นมรดกของชาติที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานตามเนื้อเรื่อง ความไพเราะของรสวรรณคดี และสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพชนที่ได้ถ่ายทอดสภาพของสังคมไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ความคิด ความเชื่อแบบไทย ๆ สอดแทรกไว้ได้อย่างมีศิลป์ ทั้งยังแฝงด้วยข้อคิด คติธรรมที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตอีกด้วย

ประเด็นที่ 2 (เชื่อมโยงวรรณคดีกับประสบการณ์ของตน)

แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

กลุ่ม	ชื่อ-นามสกุล ผู้นำเสนอผลงาน	ความน่าสนใจ ของประเด็น ที่เสนอ (3 คะแนน)	ความชัดเจน ในการนำเสนอ (3 คะแนน)	การตอบ ปัญหา ของผู้นำเสนอ (3 คะแนน)	รวม (9 คะแนน)
1					
2					
3					
4					
5					
6					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

มิติคุณภาพผลงาน (Rubrics) รายการประเมิน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. ความน่าสนใจ ของประเด็นที่เสนอ	กำหนดประเด็น ได้น่าสนใจ สอดคล้องกับ เนื้อเรื่องทุก ประเด็น ทำให้ เข้าใจเนื้อเรื่อง	กำหนดประเด็น ได้น่าสนใจ แต่มีประเด็น ไม่สอดคล้องกับ เนื้อเรื่อง 1 ประเด็น	กำหนดประเด็น ไม่น่าสนใจ และ มีประเด็น ไม่สอดคล้องกับ เนื้อเรื่อง 2 ประเด็นขึ้นไป	กำหนดประเด็น ไม่สอดคล้องกับ เนื้อเรื่อง ต้องปรับปรุงวิธี คิด
2. ความชัดเจนใน การนำเสนอ	นำเสนอได้ น่าสนใจ ชัดเจน และเป็นระบบ	นำเสนอได้ น่าสนใจและ ชัดเจน	นำเสนอได้ น่าสนใจ	นำเสนอ ไม่น่าสนใจ ไม่ชัดเจนและ ไม่เป็นระบบเลย
3. การตอบปัญหา ของผู้นำเสนอ	ผู้นำเสนอ สามารถตอบ ปัญหาทุกข้อของ ผู้ฟังได้อย่าง ชัดเจนและมั่นใจ	ผู้นำเสนอสามารถ ตอบปัญหาของ ผู้ฟังไม่ได้ 1 ข้อ	ผู้นำเสนอสามารถ ตอบปัญหาของ ผู้ฟังไม่ได้ 2 ข้อ ขึ้นไป	ผู้นำเสนอสามารถ ตอบปัญหาไม่ได้ ผู้สอนต้องแนะนำ ช่วยเหลือจึงจะ สามารถตอบได้

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

7 - 9

หมายถึง

5 - 6

หมายถึง

3 - 4

หมายถึง

0 - 2

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

แบบประเมินพฤติกรรมการเรียน

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	การซักถามที่ตรงประเด็น (3)	การตอบคำถาม (3)	การร่วมกิจกรรม (3)	การร่วมอภิปรายตรงประเด็น (3)	การแสดงความคิดเห็น (3)	รวม (15)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียน

มิตिकุณภาพผลงาน (Rubrics) รายการประเมิน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. การซักถามที่ตรงประเด็นน่าสนใจ	ซักถามตรงประเด็น 2 คำถามขึ้นไป	ซักถามตรง ประเด็น 1 คำถาม	ซักถามแต่ไม่ตรง ประเด็น	ไม่ซักถามเลย
2. การตอบคำถาม	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง 2 ข้อขึ้นไป	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง 1 ข้อ	ตอบคำถามแต่ ไม่ถูกต้อง	ไม่ตอบคำถาม เลย
3. การร่วมกิจกรรม	มีความ กระตือรือร้น ให้ ความร่วมมือในการ ทำกิจกรรมทุก ขั้นตอนและให้ ความช่วยเหลือใน การทำงาน	มีความ กระตือรือร้นและ ให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรม ทุกขั้นตอน	มีความ กระตือรือร้น แต่ยังไม่ให้ ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรม บางขั้นตอน	ไม่กระตือรือร้น และไม่ให้ความ ร่วมมือในการทำ กิจกรรมเลย
4. การร่วมอภิปรายตรงประเด็น	ร่วมอภิปรายตรง ประเด็น 2 ประเด็น ขึ้นไป	ร่วมอภิปรายตรง ประเด็น 1 ประเด็น	ร่วมอภิปรายแต่ไม่ ตรงประเด็น	ไม่ร่วมอภิปราย เลย
5. การแสดงความคิดเห็น	แสดงความคิดเห็น แปลกใหม่ และมีความ สำคัญต่อการ เรียนรู้	แสดงความคิดเห็น แปลกใหม่	แสดงความคิดเห็น แต่ไม่แปลกใหม่	ไม่แสดง ความคิดเห็นเลย

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

12 - 15

หมายถึง

8 - 11

หมายถึง

4 - 7

หมายถึง

0 - 3

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินใบกิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้วรรณคดี
ประเมินการตอบสนองต่อวรรณคดี ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

มิติคุณภาพ ผลงาน (Rubrics) รายการประเมิน	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ระดับ ความสามารถ	เขียนอธิบายข้อดี-ข้อด้อยของเรื่องได้เป็นอย่างดีละเอียดชัดเจนตีความและสรุปคุณค่าของเรื่องได้	เขียนแสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในเรื่องอย่างละเอียด	เขียนอธิบายองค์ประกอบของเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้ง เช่น การใช้สัญลักษณ์การสร้างตัวละคร การกำหนดสถานการณ์	เขียนอธิบายเหตุการณ์ตัวละคร หรือสถานการณ์ในเรื่อง โดยพยายามทำความเข้าใจ สาเหตุของเหตุการณ์	เขียนแสดงความเข้าใจเบื้องต้นโดยการอธิบายเหตุการณ์ในเรื่องอย่างสั้นๆ

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

4 – 5

หมายถึง

3

หมายถึง

2

หมายถึง

1

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้	เรื่อง นิทานเวตาล เรื่องที่ 10	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
รายวิชา ภาษาไทยพื้นฐาน	เวลา 4 คาบ	1.0 หน่วยกิต
ผู้สอน นายนเรศ ทองอินทร์	โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย	จังหวัดสมุทรสาคร

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

- ตัวชี้วัด**
- 1 วิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดี และวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์เบื้องต้น
  - 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
  - 4 สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณกรรม และวรรณคดีเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสรุปเนื้อเรื่องตอนที่กำหนดได้
2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในเรื่องโดยใช้ประสบการณ์เดิมมาอภิปราย
3. นักเรียนคิดวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง และแสดงความคิดเห็นได้

สาระสำคัญ

นิทานเวตาล เป็นวรรณคดีสันสกฤตโบราณที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในทวีปต่างๆ และมีผู้แต่งในแต่ละชาตินำไปแปลเป็นภาษาของตนเอง ด้วยการดำเนินเรื่องที่แปลกใหม่แบบนิทานซ้อนนิทาน และเนื้อหาที่สนุกสนานพร้อมทั้งสอดแทรกข้อคิดหลักปฏิบัติเอาไว้ในแต่ละตอน การศึกษานิทานเวตาลด้านเนื้อหาและข้อคิด ทำให้ได้รับความรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สาระการเรียนรู้

นิทานเวตาลเรื่องที่ 10

ทักษะ / กระบวนการ

- ทักษะการคิดวิเคราะห์
- ทักษะการสังเคราะห์
- ทักษะการประเมินค่า
- ทักษะกระบวนการกลุ่ม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน

ชิ้นงาน / ภาระงาน

- แบบบันทึกการเรียนรู้
- แบบฝึกหัด นิทานเวตาลเรื่องที่ 10

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

ครูสนทนากับนักเรียนเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียน เรื่อง นิทานเวตาลเรื่องที่ 10

ขั้นที่ 1 สร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่าน (25 นาที)

1. ครูให้นักเรียนอ่าน นิทานเวตาลเรื่องที่ 10
2. ครูและนักเรียนช่วยกันทบทวนเรื่อง โดยให้นักเรียนอาสาสมัคร 2-3 คนพุดนำเสนอความเข้าใจเบื้องต้นจากการอ่านเนื้อเรื่อง และช่วยกันเรียงลำดับเหตุการณ์สำคัญเป็นแผนภาพสรุปความคิด สรุปเนื้อเรื่อง นิทานเวตาลเรื่องที่ 10

ขั้นที่ 2 เชื่อมโยงประสบการณ์ (25 นาที)

1. ครูยกตัวอย่างข้อความใน นิทานเวตาลเรื่องที่ 10
 “ข้าพเจ้าให้เกิดกะเหม่นตาซ้าย หัวใจเต้นแรง แลตาก็มีดมัว เป็นลางไม่ดีเสียแล้ว”
 เวตาลยังเกิดความรู้สึก “เบื่อหน่ายการถูกสะพាយไปมาหลายเที่ยว” จึงตัดสินใจ “ตั้งปัญหาที่ยาก
 ทูลถามสักที”

2. ครูให้นักเรียนสังเกตข้อความของเวตาล ที่แสดงให้เห็นความรู้สึกของเวตาล
3. ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ที่นักเรียนเคยประสบ และสอดคล้องกับข้อความดังกล่าว

4. ครูยกตัวอย่างข้อความใน นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 ข้อความต่อไป
 “ลีนของคนนั้นตัดคอคนเสียมากต่อมากแล้ว”
 “ข้าพเจ้าขอถวายพระพรให้ทรงได้รับความสำราญ เป็นผลต่อการนี้ครั้งนี้ พระองค์ได้ทรงเพียรพยายามมาหลายครั้งแล้วที่จะห้ามความชางพุดในพระองค์ แต่ก็ไม่สำเร็จ ข้าพเจ้าจะไม่ทูลถามว่าการที่พระองค์ระงับความชางพุดนั้น เป็นไปด้วยความถ่อมพระองค์ แลความสามารถกุมพระสติไว้ได้ หรือเป็นด้วยความโง่ไม่สามารถเท่านั้นเอง”

5. ครูและนักเรียนสังเกตข้อความของเวตาล ที่แสดงให้เห็นพฤติกรรมที่มีต่อพระวิกรมมาทิตย์ และเชื่อมโยงไปสู่พฤติกรรมที่เคยพบเห็น

6. นักเรียนสังเกต บทประพันธ์ใน นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 นอกจากจะกระทำให้นักเรียน เข้าใจเรื่องได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้พระราชทานนิพนธ์แล้ว ยังปรากฏคุณค่าด้านวรรณศิลป์อย่างไร ภายในเรื่อง

7. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายคุณค่าด้านสังคมวัฒนธรรม และสะท้อนวิถีไทยที่ปรากฏ ในเรื่อง นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ใน สังคมเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับสังคมในปัจจุบัน

8. นักเรียนสรุปความรู้และข้อคิดจากบทประพันธ์ใน นิทานเวตาลเรื่องที่ 10 เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตจริง

คาบที่ 2

ขั้นที่ 3 เรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ (50 นาที)

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มทำใบงานตามคำสั่งในใบงาน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปประเด็นสำคัญ จากเนื้อเรื่อง แล้วเขียนอธิบายแสดงความคิดเห็นประเด็นดังกล่าวโดยอิสระ
2. ครูอภิปรายและให้ข้อมูลเพิ่มเติม ในกรณีผู้เรียนไม่เข้าใจกิจกรรมกลุ่ม
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มดำเนินการตามคำสั่งในใบงานตามเวลาที่กำหนด

คาบที่ 3

ขั้นที่ 4 ให้และรับข้อมูลป้อนกลับ (50 นาที)

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอผลการอภิปรายประเด็นสำคัญจากบทประพันธ์ นิทานเวตาลเรื่องที่ 10
2. ครูและนักเรียนกลุ่มอื่นฟังการนำเสนอ การอภิปราย แล้วแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม ร่วมกับครูในแบบประเมินที่กำหนดให้

คาบที่ 4

ขั้นที่ 5 ทบทวนและเขียนบันทึก (50 นาที)

1. นักเรียนทบทวนเนื้อหาแล้วช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญ ข้อคิดจากการอภิปราย ในกลุ่มย่อย และการนำเสนอในชั้นเรียน
2. ครูเขียนสรุปประเด็นสำคัญจากการนำเสนอใน powerpoint หรือบนกระดาน แล้วให้ผู้เรียนพิจารณาอีกครั้ง

3. ครูให้นักเรียนให้นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกการเรียนรู้ โดยแสดงความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องโดยอิสระด้วยคำถามกระตุ้น ตามแนวการตั้งคำถาม ด้วยเทคนิค R-C-A แล้วจับคู่แลกเปลี่ยนกันอ่านก่อนนำมาส่งครู

คำถามการสะท้อน (Reflect)

3.1 นักเรียนรู้สึกอย่างไรหลังจากอ่านบทประพันธ์นิทานเวตาลเรื่องที่ 10

คำถามเชื่อมโยง (Connect)

3.2 นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับพฤติกรรมของเวตาลจากบทประพันธ์นิทานเวตาล เรื่องที่ 10

คำถามประยุกต์ (Apply)

3.3 ถ้านักเรียนเป็นตัวละครในเรื่องนักเรียนจะอย่างไรกับการกระทำของเวตาลครั้งนี้

สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

1. บทประพันธ์นิทานเวตาลเรื่องที่ 10
2. ใบงานกิจกรรมกลุ่ม

การวัด และการประเมิน

สิ่งที่ประเมิน

- พฤติกรรมการตอบสนองต่อวรรณคดี
- ใบงานกิจกรรมกลุ่ม

วิธีการ

- ประเมินพฤติกรรมการเรียนรายบุคคล
- ประเมินการนำเสนอผลงานในลักษณะกลุ่ม
- ตรวจสอบการบันทึกการเรียนรู้

เครื่องมือ

- แบบประเมินพฤติกรรมการเรียน
- แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม
- คำถามและประเด็นการคิดไตร่ตรอง
- แบบบันทึกการเรียนรู้
- เกณฑ์ประเมินการตอบสนองต่อวรรณคดี

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

เรื่อง นิทานเวตาล เรื่องที่ 10

ผู้แต่ง

พระราชวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงชำนาญด้านภาษาและวรรณคดีเป็นพิเศษ ได้ทรงนิพนธ์หนังสือไว้มากมายโดยใช้นามแฝงว่า “น.ม.ส.” ซึ่งทรงเลือกจากตัวอักษรตัวหลังพยางค์ของพระนาม (พระองค์เจ้า) “รัชนี้แจ่มจรัส”

ลักษณะคำประพันธ์

นิทานเวตาล แต่งเป็นร้อยแก้ว โดยนำทำนองเขียนร้อยแก้วของฝรั่งมาปรับเข้ากับสำนวนไทยได้อย่างกลมกลืน และไม่ทำให้เสียวรรณศิลป์ แต่กลับทำให้ภาษาไทยมีชีวิตชีวา จึงได้รับยกย่องเป็นสำนวนร้อยแก้วที่ใหม่ที่สุดในยุคนั้น เรียกว่า “สำนวน น.ม.ส.”

เรื่องย่อ

ในโบราณกาล มีเมืองที่ใหญ่เมืองหนึ่งชื่อ กรุงธรรมปุระ พระราชาทรงพระนามว่า ท้าวมหาพล มีพระมเหสีที่ทรงสิริโฉมงดงามแม้มีพระราชธิดาที่ทรงเจริญวัยแล้ว ต่อมาได้เกิดศึกสงครามทหารของท้าวเอาใจออกห่าง ทำให้ทรงพ่ายแพ้ พระองค์จึงทรงพาพระมเหสีและพระราชธิดาหลบหนีออกจากเมืองเพื่อไปเมืองเดิมของพระมเหสี ในระหว่างทางท้าวมหาพลได้ถูกโจรกรรมทำร้ายเพื่อชิงทรัพย์และสิ่งของมีค่า พระองค์สิ้นพระชนม์ จนพระราชธิดาและพระมเหสีเสด็จหนีเข้าไปในป่าลึก ในเวลานั้นมีพระราชาทรงพระนามว่า ท้าวจันทรเสน กับพระราชบุตร ได้เสด็จมาประพาสป่า และพบรอยเท้าของสตรีซึ่งเมื่อพบสตรีทั้งสองจะให้รอยเท้าที่ใหญ่เป็นพระมเหสีของท้าวจันทรเสน และรอยเท้าที่เล็กเป็นพระชายาของพระราชบุตร แต่เมื่อพบนางทั้งก็ปรากฏว่า รอยเท้าที่ใหญ่คือพระราชธิดาและรอยเท้าที่เล็ก นั้นคือ ธรรมมารดา ดังนั้นพระราชธิดาจึงเป็นพระมเหสีของท้าวจันทรเสน และพระมารดาได้เป็นพระชายาของพระราชบุตร

คุณค่าด้านเนื้อหา และสังคมวัฒนธรรม

นิทานเวตาลมีความดีเด่นด้านเนื้อหา คือ ให้ข้อคิดและแฝงคติธรรม รวมทั้งความรู้ต่าง ๆ ไว้ดังนี้ ความอดทนอดกลั้น เป็นคำสอนในทุกศาสนา กล่าวถึง “ขันติ” คือ ความอดทนอดกลั้นต่ออารมณ์ต่าง ๆ ไม่เป็นทาสอารมณ์ พระวิกรมมาทิตย์เป็นปราชญ์ผู้เก่งกล้า รอบรู้ และอยู่ในวาระเกษัตริย์ที่สูงส่ง ย่อมไม่ยอมให้ใครดูหมิ่นศักดิ์ศรีว่าเงาเงา ดังที่เวตาลมักกล่าวยั่วให้ พระวิกรมมาทิตย์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาท้ายเรื่องเล่า ทำให้พระองค์ต้องกลับไปปิ่นต้นอโศกเพื่อจับเวตาลใส่ขามอยู่หลายครั้ง นับได้ว่ามีความเพียรพยายามอันน่าชมเชยตามที่ผู้แต่งกล่าวไว้ว่า

“...พระวิกรมมาทิตย์เสด็จปิ่นขึ้นและลงหลายครั้งก็ไม่ย่อท้อ ปรากฏความเพียรเหมือนหนึ่งว่า จะยอมปิ่นขึ้นลงอยู่จนสิ้นยุค...”

ครั้งเวตาลยอมให้จับได้ ก็ช่วยจนหลุดไปได้ วนเวียนอยู่ถึง 24 ครั้ง จึงนับว่าเป็นยอมแห่ง ความเพียรที่มีความอดทน และความพยายาม ยากที่มนุษย์ธรรมดาจะทำได้และในท้ายที่สุดเมื่อ พระองค์ไม่ทรงตอบปัญหาในเรื่องสุดท้าย เวตาลจึงกล่าวชมและกล่าวอวยพรว่า “..ทรงตั้งมั่น พระราชหฤทัยดีนักพระปัญญาราวกับเทวดา และมนุษย์อื่นที่มีปัญญาจะหามนุษย์เสมอมิได้...ข้าพเจ้า ขอถวายพระพรให้ทรงรับความสำราญ เป็นผลแห่งการที่ทรงนิ่งครั้งนี้...”

นอกจากนี้คำพูดของเวตาลและการกระทำของพระวิกรมมิตติดยังเป็นสิ่งที่ไม่ประโยชน์แก่ ผู้อ่านเป็นอย่างมาก ด้วยสะท้อนคำสอนในเรื่องการขมจิตของมนุษย์ อย่างเช่นที่พระวิกรมมิตติดย ประสบความเป็นผู้มีทิฐิมานะไม่ยอมในสิ่งที่ไม่ถูกใจ บางครั้งอาจส่งผลเสียต่อผู้นั้นเอง ดังนั้น การพยายามที่จะยับยั้งชั่งใจไม่พูดมากปากไวเกินไปจึงเป็นสิ่งที่ดีมาก เพราะเมื่อใดเราคิดก่อน พูดไม่ใช่พูดก่อนแล้วคิด เมื่อนั้นเราก็จะมีสติ สติเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะเป็นพื้นฐานของสมาธิและ ปัญญา ถ้าไม่มีสติสิ่งต่าง ๆ ที่เราทำไปหรือตัดสินใจไปโดยไร้สติอาจส่งผลร้ายกับเรามากเกินจะ ประเมินได้

นิทานเวตาลสอนให้เรามีสติรับรู้ได้ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักห้ามใจก่อนที่จะพูดหรือทำอะไร ลงไปกลศึก การรบไม่ใช่แต่อาวุธที่เป็นหอกดาบ (สมัยโบราณ) อย่างเดียวต้องใช้ของอื่นด้วย ดังนี้

“ข้าศึก...ใช้ทั้งทองคำแลเหล็กเป็นอาวุธ คือ ใช้ทองคำซื้อน้ำใจนายทหาร แลไพร่พลของ พระราชาให้เอาใจออกห่างจากพระองค์ แลใช้เหล็กเป็นอาวุธฆ่าฟันคนที่ซื้อน้ำใจไม่ได้...”

ถ้าพิจารณาแล้วตรงกับสำนวนไทย ที่กล่าวไว้ว่า “แข็งเท่าแข็งเงินจาง อ่อนได้ดังถวิล”

การเตือนสติ เครื่องประดับเป็นสิ่งที่ทำให้ได้รับอันตรายจากโจรร้าย แม้จะเป็นชายที่มี ฝีมือ เช่น ท้าวมหาพลก็ตาม เมื่อตกอยู่ในหมู่โจรเพียงคนเดียวยอมเสียก็ได้ ดังนี้

“โจร...ครั้นเห็นชายคนเดียวแต่งตัวด้วยของมีค่าเดินเข้าไปในป่าเช่นนั้น ก็คุมกันออกมาจะ เข้าชิงทรัพย์ในองค์พระราชา ท้าวมหาพลทรงเห็นดังนั้นก็ทรงแสงธนูยิงพวกโจรล้มตายเป็นอันมาก นายโจรได้ทราบว่ามีทรัพย์ผ่านฆ่าฟันพวกตนลงไปเป็นอันมาก ดังนั้นก็กระทำสัญญาเรียกพล โจรออกมาทั้งหมดแล้วเข้าล้อมรบพระราชา ท้าวมหาพลองค์เดียวเหลือกำลังจะต่อสู้ป้องกันอาวุธ พวกโจรได้ก็สิ้นพระชนม์ลงในที่นั้น..”

การครองเรือน ผู้ชายสมัยก่อนต้องหาผู้หญิงที่เหมาะสมมาเป็นคู่ครองเพื่อปรนนิบัติตนเอง และเติมเต็มความสุขให้กับชีวิตครอบครัว

“ขอพระองค์อย่ารับสั่งเช่นนั้น เพราะบ้านของผู้ใหญ่ในครอบครัวนั้น ถ้าไม่มีแม่เรือนก็เป็น บ้านที่ว่า อนึ่งพระองค์ย่อมจะทรงทราบคาถาซึ่งมูลเหวะบัณฑิตแต่งไว้ มีความว่า ชายผู้ไม่ใช่คนโง่ ยอมคืนสู่เรือนซึ่งไม่มีนางที่รักผู้มีรูปงามคอยรับรองในขณะที่กลับถึงเรือนนั้นแม่เรียกว่าเรือนก็ไม่ใช่ อื่น คือคูกซึ่งไม่มีโซ่เท่านั้นเอง พระองค์ย่อมทรงทราบด้วยพระองค์เองว่า ความสุขแห่งพ่อบ้านซึ่งอยู่ เดี่ยวโดดนั้นมีไม่ได้ในบ้าน แลมีไม่ได้นอกบ้านเพราะไม่มีหวังจะได้ความสุขเมื่อกลับมาสู่เรือนแห่ง

ตน” ความเชื่อ นิทานเวตาลสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับลางสังหรณ์ก่อนจะเกิดเรื่องเลวร้าย ซึ่งจะเห็นได้จากเวตาลรู้สึกรู้สีกว่าตาข่าย และมีอาการอื่น ๆ ทำให้เกิดความหวั่นวิตกซึ่งปัจจุบันก็ยังมี ความเชื่อเรื่องนี้กันอยู่

ความรู้เรื่องวัฒนธรรมอินเดีย ก่อนอ่านเวตาลทำให้ทราบพฤติกรรมของชนชาติอินเดียในยุค โบราณ ซึ่งมีขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเป็นอยู่ที่มีอิทธิพลมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้ง การแพร่กระจายความเชื่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาพราหมณ์ เช่น การแบ่งชั้น วรรณะ ผู้เรียนควรค้นหาข้อมูลจากนิทานเวตาลทุกเรื่องเพื่อเก็บเกี่ยวความรู้ที่แปลกแตกต่าง และคล้ายคลึงกับไทยเพื่อนำมาวิเคราะห์ วิจัย เปรียบเทียบ อันเป็นการเพิ่มพูนสติปัญญาให้มากขึ้น

การใช้สติปัญญา นิทานเวตาลนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้วยังแฝงด้วยข้อคิดที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้อ่าน เพราะแก่นของเรื่องนี้ให้เห็นชัดเจนว่า การใช้ปัญญาของพระวิกรมมาติศยอย่าง เดียวนั้นไม่สามารถแก้ปัญหาและเอาชนะเวตาลได้ แต่พระองค์จะต้องใช้สติประกอบกับปัญญาควบคู่ กันจึงจะเอาชนะเวตาลได้

“พระราชาทรงตีปัญหายังไม่ทันแตก พอทรงนึกขึ้นได้ว่าการพาเวตาลไปส่งให้แก่โยคีนั้น จะสำเร็จได้ก็ด้วยไม่ทรงตอบปัญหา จึงเป็นอันทรงนิ่งเพราะจำเป็นแลเพราะสะดวก ก็รีบสาวก่าว ทรงดำเนินเร็วขึ้นครั้นเวตาลทูลเย้าให้ตอบปัญหาด้วยวิธีกล่าวว่าจะรับสั่ง อะไรไม่ได้ก็ทรง กระแอม”

คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ความดีเด่นด้านสำนวนโวหาร นิทานเวตาลฉบับพระนิพนธ์ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์แต่งเป็น ร้อยแก้ว (บางเรื่องมีกาพย์ กลอน และฉันท์แทรก) โดยนำทำนองการเขียนร้อยแก้วของฝรั่งมาปรับ เข้ากับสำนวนไทยได้เป็นอย่างดี ไม่ทำให้สำนวนไทยเสื่อมเสียแต่กลับทำให้ภาษาไทยมีชีวิตชีวา เป็น สำนวนร้อยแก้วที่ใหม่ที่สุดในยุคนั้น เรียกว่าสำนวน น.ม.ส. เช่น

“...มเหสีซึ่งแม้จะมีพระราชธิดาจำเริญวัยใหญ่แล้วก็ยังเป็นสาวงามถ้าจะเปรียบกับพระ ราชบุตรก็คล้ายพี่กับน้องยิ่งกว่าแม่กับลูก ที่เป็นเช่นนี้ไม่ใช่เพราะพระราชธิดามีอาการแก่เกินอายุที่ จริงเป็นด้วยพระราชมารดาเป็นสาวไม่รู้แก่ แลความสาวของพระนางเป็นเครื่องประหลาดของคน ทั้งหลาย...”

สำนวนที่ 1 "คล้ายพี่กับน้องยิ่งกว่าแม่กับลูก" เป็นความเปรียบด้วยถ้อยคำง่าย ๆ แต่เข้าใจ ได้อย่างชัดเจน

สำนวนที่ 2 "เครื่องประหลาด" คือ เรื่องประหลาด ไม่ค่อยมีในสมัยนั้น

การใช้สำนวนเปรียบเทียบมีความไพเราะลึกซึ้ง และแฝงด้วยข้อคิดมีผลให้งานเขียนมีความอ่อนช้อยและทำให้คล้อยตามได้อย่างแนบเนียน เช่น “หญิงที่พระราชอาพบในป่ามักจะงามกว่าหญิงที่จะหาได้ในกรุง เหมือนดอกไม้ป่าที่งามกว่าดอกไม้ในสวน”

“ขอพระองค์อย่างทรงรับสั่งเช่นนั้น เพราะบ้านของผู้เป็นใหญ่ในครอบครัวนั้น ถ้าไม่มีแม่เรือนก็เป็นบ้านที่ว่าง อนึ่งพระองค์ย่อมจะทรงทราบคาถาซึ่งมูลทေးบัณฑิตแต่งไว้ มีความว่า ชายผู้ไม่ใช่คนโง่ยอมคืนสู่เรือนซึ่งไม่มีนางที่รักผู้มีรูปงามคอยรับรองในขณะที่กลับถึงเรือนนั้นแม่เรียกว่าเรือนก็ไม่ใช่อื่น คือคุกซึ่งไม่มีโซ่เท้านั่นเอง พระองค์ย่อมทรงทราบด้วยพระองค์เองว่า ความสุขแห่งพ่อบ้านซึ่งอยู่เดี่ยวโดดนั้นมิได้ในบ้าน และมีไม่ได้นอกบ้านเพราะไม่มีหวังที่จะได้ความสุขเมื่อกลับมาสู่เรือนของตน”

นอกจากนี้ผู้แต่งยังมีการสอดแทรกคำพูดที่ดึงความสนใจของผู้อ่านด้วยโวหารต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดตามเพื่อที่จะนำไปสู่การรวมแก้ปมปัญหาของเรื่อง เช่น

“เมื่อลูกกลับเป็นเมียพ่อ แม่กลับเป็นเมียลูก ลูกกลับเป็นแม่เลี้ยงของพ่อแม่ตัวเอง แลแม่กลับเป็นลูกสะใภ้ของพ่อแม่แห่งลูกตน แลต่อมาบุตรและธิดาก็เกิดจากนางทั้งสอง แลบุตรแลธิดาทั้งสองก็มีบุตรแลธิดาต่อ ๆ กันไป”

นิทานเวตาล เป็นนิทานที่มีความเป็นพิเศษ กล่าวคือเป็นนิทานที่มีนิทานเรื่องย่อยซ้อนอยู่ในนิทานเรื่องใหญ่ ซึ่งนอกจากจะได้รับความสนุกสนานและความตื่นเต้นแล้ว ยังมีข้อคิดและคติเตือนใจแฝงอยู่ในเรื่อง รวมทั้งปริศนาของเวตาลและคำตอบท้ายเรื่องซึ่งมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์วิจารณ์ที่คมคาย ขบขันและประชดประชัน และผู้ที่ต้องการศึกษาสำนวนร้อยแก้วก็ควรจะได้อ่านนิทานเวตาล หากสังเกตการใช้ถ้อยคำและสำนวนโวหารได้ว่าจะเห็นได้ว่า น.ม.ส. ได้พยายามเลือกสรรคำและข้อความได้อย่างดียิ่ง

แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

กลุ่ม	ชื่อ-นามสกุล ผู้นำเสนอผลงาน	ความน่าสนใจ ของประเด็น ที่เสนอ (3 คะแนน)	ความชัดเจน ในการนำเสนอ (3 คะแนน)	การตอบปัญหา ของผู้นำเสนอ (3 คะแนน)	รวม (9 คะแนน)
1					
2					
3					
4					
5					
6					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เกณฑ์การประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

มิติคุณภาพผลงาน (Rubrics) รายการประเมิน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. ความน่าสนใจ ของประเด็นที่เสนอ	กำหนดประเด็น ได้น่าสนใจ สอดคล้องกับ เนื้อเรื่องทุก ประเด็น ทำให้ เข้าใจเนื้อเรื่อง	กำหนดประเด็น ได้น่าสนใจ แต่มีประเด็น ไม่สอดคล้องกับ เนื้อเรื่อง 1 ประเด็น	กำหนดประเด็น ไม่น่าสนใจ และ มีประเด็น ไม่สอดคล้องกับ เนื้อเรื่อง 2 ประเด็นขึ้นไป	กำหนดประเด็น ไม่สอดคล้องกับ เนื้อเรื่อง ต้องปรับปรุงวิธี คิด
2. ความชัดเจนใน การนำเสนอ	นำเสนอได้ น่าสนใจ ชัดเจน และเป็นระบบ	นำเสนอได้ น่าสนใจและ ชัดเจน	นำเสนอได้ น่าสนใจ	นำเสนอ ไม่น่าสนใจ ไม่ชัดเจนและ ไม่เป็นระบบเลย
3. การตอบปัญหา ของผู้นำเสนอ	ผู้นำเสนอ สามารถตอบ ปัญหาทุกข้อของ ผู้ฟังได้อย่าง ชัดเจนและมั่นใจ	ผู้นำเสนอสามารถ ตอบปัญหาของ ผู้ฟังไม่ได้ 1 ข้อ	ผู้นำเสนอสามารถ ตอบปัญหาของ ผู้ฟังไม่ได้ 2 ข้อ ขึ้นไป	ผู้นำเสนอสามารถ ตอบปัญหาไม่ได้ ผู้สอนต้องแนะนำ ช่วยเหลือจึงจะ สามารถตอบได้

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

7 - 9

หมายถึง

5 - 6

หมายถึง

3 - 4

หมายถึง

0 - 2

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	การซักถามที่ตรงประเด็น (3)	การตอบคำถาม (3)	การร่วมกิจกรรม (3)	การร่วมอภิปรายตรงประเด็น (3)	การแสดงความคิดเห็น (3)	รวม (15)
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							
14							
15							
16							
17							
18							
19							

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียน

มิตिकุณภาพผลงาน (Rubrics) รายการประเมิน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
1. การซักถามที่ตรงประเด็นน่าสนใจ	ซักถามตรงประเด็น 2 คำถามขึ้นไป	ซักถามตรง ประเด็น 1 คำถาม	ซักถามแต่ไม่ตรง ประเด็น	ไม่ซักถามเลย
2. การตอบคำถาม	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง 2 ข้อขึ้นไป	ตอบคำถามได้ ถูกต้อง 1 ข้อ	ตอบคำถามแต่ ไม่ถูกต้อง	ไม่ตอบคำถาม เลย
3. การร่วมกิจกรรม	มีความ กระตือรือร้น ให้ ความร่วมมือในการ ทำกิจกรรมทุก ขั้นตอนและให้ ความช่วยเหลือเพื่อ การทำงาน	มีความ กระตือรือร้นและ ให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรม ทุกขั้นตอน	มีความ กระตือรือร้น แต่ยังไม่ให้ ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรม บางขั้นตอน	ไม่กระตือรือร้น และไม่ให้ความ ร่วมมือในการทำ กิจกรรมเลย
4. การร่วมอภิปรายตรงประเด็น	ร่วมอภิปรายตรง ประเด็น 2 ประเด็น ขึ้นไป	ร่วมอภิปรายตรง ประเด็น 1 ประเด็น	ร่วมอภิปรายแต่ไม่ ตรงประเด็น	ไม่ร่วมอภิปราย เลย
5. การแสดงความคิดเห็น	แสดงความคิดเห็น แปลกใหม่ และมีความสำคัญต่อ การเรียนรู้	แสดงความคิดเห็น แปลกใหม่	แสดงความคิดเห็น แต่ไม่แปลกใหม่	ไม่แสดง ความคิดเห็นเลย

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

12 - 15

หมายถึง

8 - 11

หมายถึง

4 - 7

หมายถึง

0 - 3

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินใบกิจกรรมกลุ่มการเรียนรู้วรรณคดี
ประเมินการตอบสนองต่อวรรณคดี ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

มิติคุณภาพ ผลงาน (Rubrics)	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
รายการประเมิน					
ระดับ ความสามารถ	เขียนอธิบายข้อดี-ข้อด้อยของเรื่องได้เป็นอย่างดีละเอียดชัดเจนดีความและสรุปคุณค่าของเรื่องได้	เขียนแสดงความรู้สึกรู้สึกความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในเรื่องอย่างเข้าใจลึกซึ้ง	เขียนอธิบายองค์ประกอบของเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้ง เช่น การใช้สัญลักษณ์การสร้างตัวละคร การกำหนดสถานการณ์	เขียนอธิบายเหตุการณ์ตัวละคร หรือสถานการณ์ในเรื่อง โดยพยายามทำความเข้าใจ สาเหตุของเหตุการณ์	เขียนแสดงความเข้าใจเบื้องต้นโดยการอธิบายเหตุการณ์ในเรื่องอย่างสั้นๆ

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

4 – 5

หมายถึง

3

หมายถึง

2

หมายถึง

1

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดีมาก

ดี

พอใช้

ควรปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินบันทึกการเรียนรู้

ประเมินระดับความสามารถในการตอบสนองต่อวรรณคดี ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

มิติคุณภาพ ผลงาน (Rubrics)	5 คะแนน	4 คะแนน	3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
รายการประเมิน					
ระดับ ความสามารถ	เขียนอธิบายข้อดี-ข้อด้อยของเรื่องได้เป็นอย่างดีละเอียดชัดเจนดีความและสรุปคุณค่าของเรื่องได้	เขียนแสดงความรู้สึกความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครหรือสถานการณ์ในเรื่องอย่างเข้าใจลึกซึ้ง	เขียนอธิบายองค์ประกอบของเรื่องอย่างละเอียดลึกซึ้งเช่น การใช้สัญลักษณ์การสร้างตัวละครการกำหนดสถานการณ์	เขียนอธิบายพฤติกรรมตัวละคร หรือสถานการณ์ในเรื่องโดยพยายามทำความเข้าใจ สาเหตุของพฤติกรรมหรือสถานการณ์	เขียนแสดงความเข้าใจเบื้องต้นโดยการอธิบายเหตุการณ์ในเนื้อเรื่องอย่างสั้นๆ

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ
4 – 5	หมายถึง ดีมาก
3	หมายถึง ดี
2	หมายถึง พอใช้
1	หมายถึง ควรปรับปรุง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย เรื่อง อิเหนา และนิทานเวตาลเรื่องที่ 10

คำชี้แจง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อสอบปรนัยจำนวน 24 ข้อ 12 คะแนน

ตอนที่ 2 ข้อสอบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ 8 คะแนน

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × บนตัวอักษรที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องในกระดาษคำตอบ

1. วรรณคดีเรื่องใดต่อไปนี้สามารถใช้เป็นบทละครในได้ทั้งหมด
  - ก. อิเหนา ไชยเชษฐ์ คาวี
  - ข. อิเหนา ไกรทอง สังข์ทอง
  - ค. อิเหนา อุณรุท รามเกียรติ์
  - ง. อิเหนา มณีพิชัย รามเกียรติ์
2. ข้อใดต่อไปนี้นักกล่าวได้ถูกต้องเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายสำคัญในการพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาของรัชกาลที่ 2 ได้อย่างถูกต้อง
  - ก. เพื่อใช้ในการแสดงละครใน
  - ข. เพื่ออนุรักษ์วรรณคดีของชาติ
  - ค. เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับการเล่นละครใน
  - ง. เพื่อปรับปรุงพระราชนิพนธ์เรื่องอิเหนาในล้นเกล้ารัชกาลที่ 1
3. “อันอิเหนาเอามาทำเป็นคำร้อง สำหรับงานฉลองกองกุศล
 ครั้งกรุงเก่าเจ้าสตรีเรือนิพนธ์ แต่เรื่องต้นตกหายพลัดหายไป”
 จากคำประพันธ์ข้างต้น ข้อความที่ขีดเส้นใต้หมายถึงใคร
  - ก. เจ้าฟ้ากุศลทล เจ้าฟ้ามงกุฎ
  - ข. เจ้าฟ้ากุศลทล เจ้าฟ้าอุทุมพร
  - ค. เจ้าฟ้ากุศลทล เจ้าฟ้าสังวาลย์
  - ง. เจ้าฟ้ากุศลทล เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์
4. “อันสุริยวงศ์เทวีธนูสัณหา เรื่องเดชเดชาชาตญาณาม
 ทั้งโยธีก็ขำนาถการสงคราม ลือนามในชวาระอาถุทธิ์
 กรุงกษัตริย์ขอขึ้นกันบร้อย เราเป็นเมืองน้อยกระจิริด”
 จากคำประพันธ์ข้างต้นตรงกับสำนวนไทยในข้อใด
  - ก. ไม่ซิงกัดไม้ซุง
  - ข. ว่ายน้ำเข้าหาจระเข้
  - ค. แมงเม่าบินเข้ากองไฟ
  - ง. หิงห้อยแข่งแสงพระอาทิตย์

5. ข้อใดต่อไปนี้มี ความหมายตรงกับสำนวน “ต้นไม้ตายเพราะลูก”
- ก. แม้วินยาสะก้ามอดม้วย พืคองตายด้วยโอรสา
 ข. เอ็นดูนัตตาโคกาลัย ว่ามิได้อรโทจะมรณา
 ค. แม้นมียกพลไกรไปช่วย ถึงเราม้วยก็อย่ามาคูผี
 ง. ไหนไหนจะตายวายชีวา ถึงเร็วถึงช้าก็เหมือนกัน
6. คำพูดในข้อใดต่อไปนี้มีลักษณะเป็นการกล่าวหา (ความเข้าใจ)
- ก. ครั่งหนึ่งก็ให้เสียวาจา อายชวดาหาอาณาจักร
 ข. มีราชธิดายาใจ แกล้งให้แต่งตัวไว้วัยชาย
 ค. เกิดนรงค์สงครามก็เพราะใคร จนเดือดร้อนทั่วไปของธานี
 ง. ซึ่งเกิดศึกสาเหตุเภทภัย ก็เพราะใครทำความไว้งามพัตร์
7. คำพูดในข้อใดต่อไปนี้มีลักษณะเป็นการตัดพ้อ
- ก. พระจะไปดาหาปราบข้าศึก หรือรำลึกถึงคู่ตุนาหงัน
 ข. แล้วว่าอนิจจาความรัก ฟังประจักษ์ตั้งสายน้ำไหล
 ค. ด้วยไฝรักให้เกินพัตตรา จะมีแต่เวทนาเป็นเนืองนิตย์
 ง. ไหนพระผ่านฟ้าสัญญาน้อง จะปกป้องครองความพิสมัย
8. “หวังเป็นเกือกทองรองบาทา พระผู้ทรงเทวาอันปรากฏ
 จะขอเป็นบุตรผู้มียศ ให้โอรสข้าน้อยตั้งจินดา
 อันกรงไกรไอนุสรณ์ทั้งสอง จะเป็นทองแผ่นเดียวในวันหน้า
 ขอพ้านักพักพิงพระเดชา ไปกว่าชีวันจะบรรลัย”
- จากคำประพันธ์ข้างต้นที่ขีดเส้นใต้ตรงกับข้อใด
- ก. ร่มโพธิ์ร่มไทร
 ข. ข้าเก่าเต่าเลี้ยง
 ค. เย็นศิระเพราะพระบริบาล
 ง. ขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป
9. ข้อความใดต่อไปนี้มี ความหมายตรงกับพุทธศาสนสุภาษิต “วิสาสา ปรมาญาตี”
- ก. สุดแต่ว่ามีจิตพิศवास ก็นับเป็นญาติกันได้
 ข. อันองค์ท้าวดาหาริบดี นั้นมิใช่อาหรืออะไร
 ค. ชะรอยเป็นบุพเพนิวาสา เทวาอารักษ์มาชักให้
 ง. เห็นจะรักเมียงจริงยิ่งกว่าญาติ ไหนจะคลาดจากเมืองหมันหย้าได้

10. “สตรีใดในพิภพจวบแดน ไม่มีใครได้แค้นเหมือนอกข้า
ด้วยไฟรักให้เกินพักตรา จะมีใครเวทนาเป็นเนืองนิตย์”
จากคำประพันธ์ข้างต้นตรงกับข้อใด
ก. เกินหน้าเกินตา
ข. หมาเห่าเครื่องบิน
ค. สุดแต่ใจจะไขว่คว้า
ง. รักเขาข้างเดียวข้าวเหนียวหนึ่ง
11. “หวังเป็นเกือกทองรองบาทา พระผู้ทรงเทวอันปรากฏ
จะขอเป็นบุตรผู้มียศ ให้โอรสข้าน้อยตั้งจินดา”
จากคำประพันธ์ข้างต้นมีภาพพจน์โวหารใด
ก. บุคลวัต
ข. นามนัย
ค. อุปมา
ง. อุปลักษณ์
12. “อันกรงไกรโศศูรย์ทั้งสอง จะเป็นทองแผ่นเดียวในวันหน้า
ขอพำนักพักพิงพระเดชา ไปกว่าชีวิตจะบรรลัย”
จากคำประพันธ์ข้างต้นมีภาพพจน์โวหารใด
ก. อุปมา บุคลวัต
ข. อุปมา นามนัย
ค. อุปมา อติพจน์
ง. อุปมา อุปลักษณ์
13. “เวตาลปัญจวิงศศติ” มีความหมายตรงกับข้อใด
ก. นิทาน 10 เรื่องของ น.ม.ส.
ข. นิทาน 25 เรื่องของ น.ม.ส.
ค. นิทาน 15 เรื่องของ เวตาล
ง. นิทาน 25 เรื่องของ เวตาล
14. ข้อใดต่อไปนี้นักกล่าวถูกต้องเกี่ยวกับลักษณะนิทานเวตาลฉบับของ น.ม.ส.
ก. เป็นเรื่องเล่า
ข. เป็นนิทานชุด
ค. เป็นนิทานชาดก
ง. เป็นนิทานสุภาสิต

15. วรรณคดีเรื่องใดต่อไปนี้ใช้รูปแบบลักษณะการประพันธ์คล้ายกับนิทานเวตาล
- นิทานทองอิน
  - นิทานโบราณคดี
  - นิทานอาหรับราตรี
  - นิทานอีสป “อิศปกรณำ”
16. เวตาลใช้กลวิธีใดที่ทำให้พระวิกรมมัทยธรงเปลอตร์สตอบปัญหา
- ยั่วยุ
  - ยั่วเย้า
  - ยั่วยวน
  - ยั่วเยาะ
17. นิทานเวตาลเรื่อง 10 มีประเด็นตรงกับข้อใด
- การเลือกคู่
  - ความฉลาด
  - ความถูกผิด
  - ความดีความชั่ว
18. “ใช้ทองคำแลเหล็กเป็นอาวุธ” จากข้อความมีความหมายตรงกับข้อใด
- ใช้อาวุธที่ทำด้วยเหล็กและทองคำ
  - ใช้ทั้งการทำดีและทำร้ายเพื่อโต้ตอบศัตรู
  - ใช้ทองคำและเหล็กป้องกันตัวเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
  - ใช้ทั้งการตีสอนบนเพื่อให้เข้ากับฝ่ายตนและการกำจัดบุคคลที่ซื่อใจไม่ได้
19. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณค่าของนิทานเวตาล
- โครงเรื่องซับซ้อนชวนให้ติดตาม
  - อุดมไปด้วยข้อคิดและคำคมต่างๆ
  - เรื่องจบด้วยปริศนาชวนให้คิดแก้ไข
  - เรื่องราวแปลกและแตกต่างจากนิทานทั่วไป

20. “อมนุษย์ที่มีคุณธรรมต่ำนั้น ถึงจะมีฤทธิ์เดชอย่างไรก็พ่ายแพ้ผู้ที่มีคุณธรรมสูง โดยเฉพาะมนุษย์ที่มีความกล้าหาญ ในขณะที่เดียวกันบรรณคดีโบราณจะแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ที่มีคุณธรรมสูงนั้นก็จะมีกิเลสบางอย่างซึ่งทำให้ตนต้องตกอยู่ในที่ลำบาก มีปัญหาที่ต้องขบคิดจนกว่าจะเอาชนะกิเลสนั้นได้จึงจะมีชัยชนะต่อมนุษย์ที่มีคุณธรรมต่ำกว่าตน”

จากข้อความข้างต้นใช้โวหารชนิดใด

- ก. เทศนาโวหาร   ข. อุปมาโวหาร
ค. บรรยายโวหาร   ง. พรรณาโวหาร

21. “...โยคีพาพระองค์ไปหน้าเทวรูปนางทศรคา และเมื่อเขาได้บูชาแล้วเขาจะเชิญให้พระองค์เคารพเทวรูปโดยอัญญาคนประณต” ข้อใดต่อไปนี้เป็น **ไม่ได้** หมายถึง “นางทศรคา”

- ก. พระนางอุมา
ข. พระนางกาลี
ค. พระนางลักษมี
ง. พระนางปารวตี

22. “ลิ้นคนตัดคอคนเสียมากต่อมากแล้ว” จากข้อความตรงกับคำประพันธ์ในข้อใด

- ก. สามารถอาจห้ามงด   วาจา
ปางเมื่อยังไกรธา   ชุนแค้น
ข. พาทีมีสติรู้   รอคิด
รอบคอบชอบแลผิด   ก่อนพร้อม
ค. คำหยาบจาบจ้างอา-   ฆาตชู่
ไปหมิ่นนินทาบาย   โทษให้ผู้ใด
ง. ควรรล้ากล้ากล่าวถ้อย   ทั้งหทัย แท้แฮ
สุภาพพจน์ภายใน   จิตพร้อม

23. “ลิ้นคนตัดคอคนเสียมากต่อมากแล้ว” จากข้อความดังกล่าวใช้ภาพพจน์ใด

- ก. อุปมา
ข. บุคลวัต
ค. อติพจน์
ง. อุปลักษณะ

24. “ปราชญ์ผู้มีความรู้ย่อมใช้เวลาของตนอยู่กับหนังสือ มิใช่ใช้เวลาในการนอนและการซี้เกียจอย่างคนโง่” จากข้อความข้างต้นตรงกับสำนวนในข้อใด

- ก. เวลาเป็นของมีค่า
- ข. การใช้เวลาให้คุ้มค่า
- ค. เวลาและวารีไม่เคยคอยใคร
- ง. ให้แสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือ

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. หากนักเรียนเป็นท้าวกะหมังกุหนิงนักเรียนเห็นด้วยหรือไม่กับการศึกครั้งนี้ หากเป็นนักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อจะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ศึกครั้งนี้
2. “การแต่งงานพ่อสลับกับลูก ลูกสลับกับแม่” นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด หากเป็นนักเรียนจะทำเช่นใดกับเหตุการณ์ดังกล่าว

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน
ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

**แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทย
ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้เป็นการสอบถามความคิดเห็น หรือความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA
2. คำตอบของนักเรียนในแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน ไม่มีข้อใดถูก ไม่มีข้อใดผิด ขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริง
3. คำตอบของนักเรียนในแบบสอบถามความคิดเห็นไม่นำไปรวมในการตัดสินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ผลจากการสอบถามนี้จะนำไปใช้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อรรถคดีไทยให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
4. การตอบแบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ให้นักเรียนอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมายลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เกณฑ์การให้คะแนน

เห็นด้วยมากที่สุด	ได้	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ได้	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	ได้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ได้	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่ตรงกับ
ความคิดเห็นที่เป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านระยะเวลา						
1	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่านมีความเหมาะสม					
2	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์มีความเหมาะสม					
3	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมีความเหมาะสม					
4	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนให้และรับข้อมูลป้อนกลับมีความเหมาะสม					
ด้านเนื้อหา						
5	ความยาวของแต่ละตอนเหมาะสม					
6	ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
7	ชัดเจน ไม่สับสน					
8	สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน					
ด้านการจัดการเรียนรู้						
9	นักเรียนได้นำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี					
10	นักเรียนได้แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง					
11	นักเรียนมีอิสระในการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดี					
12	นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น					
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ						
13	ช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี					
14	ช่วยทำให้นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน					
15	ช่วยทำให้นักเรียนแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีโดยปราศจากอคติ					
16	ช่วยทำให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น					

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

ประเภท	เนื้อหาสาระ	จุดประสงค์การเรียนรู้	ผู้เชี่ยวชาญ			(IOC)
			1	2	3	
1	อิเหนา	1. นักเรียนสรุปเนื้อเรื่องตอนที่กำหนดได้	+1	+1	+1	1.00
		2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในเรื่องโดยใช้ประสบการณ์เดิมมาอภิปราย	+1	+1	+1	1.00
		3. นักเรียนคิดวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง และแสดงความคิดเห็นได้	+1	+1	+1	1.00
2	นิทานเวตาล	1. นักเรียนสรุปเนื้อเรื่องตอนที่กำหนดได้	+1	+1	+1	1.00
		2. นักเรียนแสดงความคิดเห็นการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในเรื่องโดยใช้ประสบการณ์เดิมมาอภิปราย	+1	+1	+1	1.00
		3. นักเรียนคิดวิเคราะห์สถานการณ์ความขัดแย้ง และแสดงความคิดเห็นได้	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 10 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการ
ใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

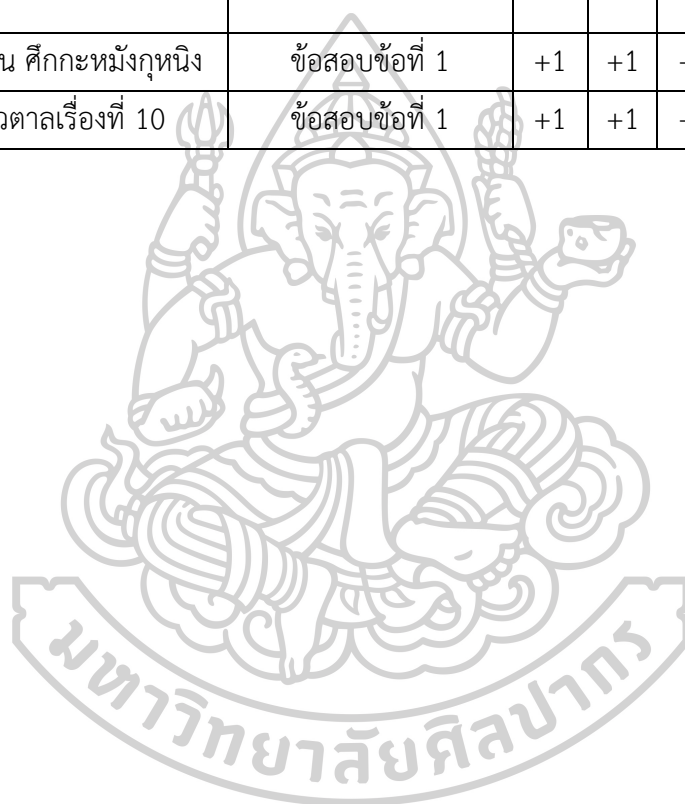
เนื้อหาสาระ	ข้อสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)
		1	2	3	
อิเหนา ตอน ศึกกะหมังกุหนิง	ข้อสอบข้อที่ 1	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 2	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 3	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 4	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 5	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 6	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 7	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 6	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 9	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 10	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 11	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 12	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 13	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 14	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 15	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 16	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 17	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 18	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 19	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 20	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 21	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 22	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 23	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 24	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 25	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 11 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการ
ใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

เนื้อหาสาระ	ข้อสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความสอดคล้อง (IOC)
		1	2	3	
นิทานเวตาล เรื่อง ที่ 10	ข้อสอบข้อที่ 26	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 27	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 28	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 29	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 30	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 31	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 32	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 33	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 34	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 35	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 36	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 37	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 38	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 39	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 40	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 41	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 42	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 43	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 44	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 45	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 46	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 47	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 48	+1	+1	+1	1.00
	ข้อสอบข้อที่ 49	+1	+1	+1	1.00
ข้อสอบข้อที่ 50	+1	+1	+1	1.00	

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านร่วมกับการ
ใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA แบบทดสอบอัตนัย ชนิดเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ

เนื้อหาสาระ	ข้อสอบ	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง (IOC)
		1	2	3	
อิเหนา ตอน ศีกะหมังกุหนิง	ข้อสอบข้อที่ 1	+1	+1	+1	1.00
นิทานเวตาลเรื่องที่ 10	ข้อสอบข้อที่ 1	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ในการถาม แบบสอบถาม
ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้
เทคนิคคำถามแบบ RCA

ข้อ	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ			(IOC)
		1	2	3	
	ด้านระยะเวลา				
1	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอ่านมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00
2	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00
3	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00
4	เวลาที่กำหนดไว้ในชั้นเรียนให้และรับข้อมูลป้อนกลับมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00
	ด้านเนื้อหา				
5	ความยาวของแต่ละตอนเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00
6	ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	+1	+1	+1	1.00
7	ชัดเจน ไม่สับสน	+1	+1	+1	1.00
8	สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00
	ด้านการจัดการเรียนรู้				
9	นักเรียนได้นำประสบการณ์เดิมของตนมาเชื่อมโยงกับวรรณคดี	+1	+1	+1	1.00
10	นักเรียนได้แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง	+1	+1	+1	1.00
11	นักเรียนมีอิสระในการแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดี	+1	+1	+1	1.00
12	นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00
	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
13	ช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนวรรณคดี	+1	+1	+1	1.00
14	ช่วยทำให้นักเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีจากประสบการณ์เดิมของตน	+1	+1	+1	1.00
15	ช่วยทำให้นักเรียนแสดงความรู้สึกความคิดเห็นและแสดงการตอบสนองต่อวรรณคดีโดยปราศจากอคติ	+1	+1	+1	1.00
16	ช่วยทำให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกความคิดเห็นของตนกับผู้อื่น	+1	+1	+1	1.00

ตารางที่ 14 ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
 วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถาม แบบ
 RCA ข้อสอบจำนวน 24 ข้อ

ข้อที่	กลุ่มสูง	กลุ่มต่ำ	r	p	หมายเหตุ
1	14.00	7.00	0.35	0.53	นำไปใช้
2	16.00	6.00	0.50	0.55	นำไปใช้
3	12.00	2.00	0.50	0.35	นำไปใช้
4	16.00	6.00	0.50	0.55	นำไปใช้
5	15.00	9.00	0.30	0.60	นำไปใช้
6	10.00	4.00	0.30	0.35	นำไปใช้
7	10.00	1.00	0.45	0.28	นำไปใช้
8	16.00	8.00	0.40	0.60	นำไปใช้
9	14.00	4.00	0.50	0.45	นำไปใช้
10	12.00	2.00	0.50	0.35	นำไปใช้
11	12.00	5.00	0.35	0.42	นำไปใช้
12	11.00	2.00	0.45	0.32	นำไปใช้
13	17.00	10.00	0.35	0.67	นำไปใช้
14	19.00	11.00	0.40	0.75	นำไปใช้
15	19.00	7.00	0.60	0.65	นำไปใช้
16	20.00	7.00	0.65	0.68	นำไปใช้
17	20.00	11.00	0.45	0.78	นำไปใช้
18	20.00	11.00	0.45	0.78	นำไปใช้
19	19.00	8.00	0.55	0.67	นำไปใช้
20	20.00	5.00	0.75	0.62	นำไปใช้
21	17.00	9.00	0.40	0.65	นำไปใช้
22	18.00	8.00	0.50	0.65	นำไปใช้
23	13.00	3.00	0.50	0.40	นำไปใช้
24	17.00	9.00	0.40	0.65	นำไปใช้

ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

ตารางที่ 15 แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย
ก่อนเรียน จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5
คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน

Pretest						
คนที่	ข้อที่ 1 5 คะแนน	ข้อที่ 2 5 คะแนน	รวม (10)	ข้อที่ 1 3 คะแนน	ข้อที่ 2 3 คะแนน	รวม (6)
1	3	1	4	1.8	0.6	2.4
2	2	3	5	1.2	1.8	3
3	2	3	5	1.2	1.8	3
4	2	3	5	1.2	1.8	3
5	2	2	4	1.2	1.2	2.4
6	1	2	3	0.6	1.2	1.8
7	2	2	4	1.2	1.2	2.4
8	1	2	3	0.6	1.2	1.8
9	2	2	4	1.2	1.2	2.4
10	2	3	5	1.2	1.8	3
11	3	2	5	1.8	1.2	3
12	3	2	5	1.8	1.2	3
13	1	1	2	0.6	0.6	1.2
14	2	2	4	1.2	1.2	2.4
15	2	2	4	1.2	1.2	2.4
16	1	1	2	0.6	0.6	1.2
17	2	3	5	1.2	1.8	3
18	2	3	5	1.2	1.8	3
19	1	2	3	0.6	1.2	1.8
20	2	1	3	1.2	0.6	1.8
21	2	1	3	1.2	0.6	1.8
22	1	1	2	0.6	0.6	1.2
23	2	3	5	1.2	1.8	3
24	3	2	5	1.8	1.2	3
25	1	3	4	0.6	1.8	2.4

ตารางที่ 16 แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย ก่อนเรียนจำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน (ต่อ)

Pretest						
คนที่	ข้อที่ 1 5 คะแนน	ข้อที่ 2 5 คะแนน	รวม (10)	ข้อที่ 1 3 คะแนน	ข้อที่ 2 3 คะแนน	รวม (6)
26	2	1	3	1.2	0.6	1.8
27	2	2	4	1.2	1.2	2.4
28	2	2	4	1.8	1.8	3.6
29	3	3	6	0.6	0.6	1.2
30	1	1	2	1.2	1.2	2.4
31	2	2	4	0.6	0.6	1.2
32	1	1	2	1.8	1.8	3.6
33	3	3	6	1.2	0.6	1.8
34	2	1	3	1.2	1.2	2.4
35	2	2	4	0.6	0.6	1.2
36	1	1	2	1.2	0.6	1.8
37	2	1	3	1.2	0.6	1.8
38	2	1	3	1.2	1.2	2.4
39	2	2	4	0.6	0.6	1.2
40	1	1	2	0.6	1.8	2.4
41	1	3	4	0.6	1.2	1.8
42	1	2	3	1.2	1.2	2.4
43	2	2	4	1.2	1.2	2.4
44	2	2	4	0.6	0.6	1.2
45	1	1	2	1.2	1.2	2.4
	$\bar{X}$		5.48	$\bar{X}$		3.28

หมายเหตุ การแปลงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัยก่อนเรียนจำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน ทำโดยนำคะแนนที่ได้จากการตรวจตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย ดังตารางที่ 5 คูณด้วย 3 และหารด้วย 5

ตารางที่ 17 แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย หลังเรียน จำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน

Posttest						
คนที่	ข้อที่ 1 5 คะแนน	ข้อที่ 2 5 คะแนน	รวม (10)	ข้อที่ 1 3 คะแนน	ข้อที่ 2 3 คะแนน	รวม (6)
1	4	5	9	2.4	3	5.4
2	3	3	6	1.8	1.8	3.6
3	3	3	6	1.8	1.8	3.6
4	5	5	10	3	3	6
5	4	4	8	2.4	2.4	4.8
6	4	4	8	2.4	2.4	4.8
7	5	5	10	3	3	6
8	5	5	10	3	3	6
9	5	5	10	3	3	6
10	5	5	10	3	3	6
11	4	4	8	2.4	2.4	4.8
12	1	2	3	0.6	1.2	1.8
13	2	2	4	1.2	1.2	2.4
14	5	5	10	3	3	6
15	5	4	9	3	2.4	5.4
16	3	2	5	1.8	1.2	3
17	4	4	8	2.4	2.4	4.8
18	1	2	3	0.6	1.2	1.8
19	2	2	4	1.2	1.2	2.4
20	5	5	10	3	3	6
21	5	5	10	3	3	6
22	4	4	8	2.4	2.4	4.8
23	2	4	6	1.2	2.4	3.6
24	5	5	10	3	3	6
25	5	5	10	3	3	6

ตารางที่ 18 แสดงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัย หลังเรียนจำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน (ต่อ)

Posttest						
คนที่	ข้อที่ 1 เต็ม 5 คะแนน	ข้อที่ 2 เต็ม 5 คะแนน	รวม (10)	ข้อที่ 1 เต็ม 3 คะแนน	ข้อที่ 2 เต็ม 3 คะแนน	รวม (6)
26	2	3	5	1.2	1.8	3
27	5	4	9	3	2.4	5.4
28	5	5	10	3	2.4	5.4
29	3	3	6	3	3	6
30	5	5	10	1.8	1.8	3.6
31	4	4	8	3	3	6
32	5	4	9	2.4	2.4	4.8
33	5	5	10	3	2.4	5.4
34	5	5	10	3	3	6
35	2	3	5	3	3	6
36	4	4	8	1.2	1.8	3
37	3	4	7	2.4	2.4	4.8
38	5	5	10	1.8	2.4	4.2
39	5	5	10	3	3	6
40	5	5	10	3	3	6
41	5	5	10	3	3	6
42	5	5	10	3	3	6
43	5	5	10	3	3	6
44	5	5	10	3	3	6
45	5	4	9	3	3	6
	$\bar{X}$		9.04	$\bar{X}$		5.42

หมายเหตุ การแปลงคะแนนจากแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย แบบทดสอบอัตนัยก่อนเรียนจำนวน 2 ข้อ ข้อละ 5 คะแนน รวม 10 คะแนน โดยแปลงให้คะแนนข้อละ 5 คะแนน เป็นข้อละ 3 คะแนน รวม 6 คะแนน ทำโดยนำคะแนนที่ได้จากการตรวจตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านวรรณคดีไทย ดังตารางที่ 5 คูณด้วย 3 และหารด้วย 5

ตารางที่ 19 ตารางการแปลความหมายระดับความสามารถในการตอบสนองต่อวรรณคดี

ระดับคะแนน	ระดับความสามารถ
1	-เขียนตอบทุกประเด็นอย่างสั้น ๆ มีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึกเท่านั้น
2	-เขียนตอบทุกประเด็นอย่างมีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึก ยกตัวอย่างประกอบ และมีแนวทางการแก้ไข
3	-เขียนตอบทุกประเด็นอย่างมีการแสดงความคิดเห็นที่เป็นความรู้สึก ยกตัวอย่างประกอบ และมีแนวทางการแก้ไข พร้อมยกตัวอย่างชัดเจน

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน

3

หมายถึง

ระดับคุณภาพ

ดี

2

หมายถึง

พอใช้

1

หมายถึง

ควรปรับปรุง

ตารางที่ 20 แสดงผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน
ร่วมกับการใช้เทคนิคคำถามแบบ RCA

คนที่	Pretest	Posttest	D	D ²	คนที่	Pretest	Posttest	D	D ²
1	11.4	22.4	11	121	24	9	19	10	100
2	14	22.6	8.6	73.96	25	10.4	22	11.6	134.56
3	9	18.6	9.6	92.16	26	7.8	20	12.2	148.84
4	8	25	17	289	27	7.4	21.4	14	196
5	9.4	19.8	10.4	108.16	28	10.6	19	8.4	70.56
6	3.8	22.8	19	361	29	11.2	20.6	9.4	88.36
7	8.4	19	10.6	112.36	30	12.4	24	11.6	134.56
8	9.8	23	13.2	174.24	31	10.2	19.8	9.6	92.16
9	11.4	23	11.6	134.56	32	10.6	18.4	7.8	60.84
10	9	25	16	256	33	13.8	26	12.2	148.84
11	12	24.8	12.8	163.84	34	6.4	23	16.6	275.56
12	10	20.8	10.8	116.64	35	8.2	22	13.8	190.44
13	8.2	15.4	7.2	51.84	36	10.8	20.8	10	100
14	6.4	22	15.6	243.36	37	8.8	17.2	8.4	70.56
15	6.4	21.4	15	225	38	12.4	21	8.6	73.96
16	3.2	22	18.8	353.44	39	10.2	24	13.8	190.44
17	15	23.8	8.8	77.44	40	8.4	25	16.6	275.56
18	3	16.8	13.8	190.44	41	10.8	25	14.2	201.64
19	7.8	15.4	7.6	57.76	42	10.4	19	8.6	73.96
20	12.8	23	10.2	104.04	43	12.4	22	9.6	92.16
21	6.8	23	16.2	262.44	44	8.2	24	15.8	249.64
22	7.2	23.8	16.6	275.56	45	10.4	21.4	11	121
23	7	21.6	14.6	213.16					

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายนเรศ ทองอินทร์
วัน เดือน ปี เกิด	11 กรกฎาคม 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรสาคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2553 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต ภาษาไทย หลักสูตร 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม พ.ศ.2557 ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ สอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	67/307 หมู่ที่ 6 ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองฯ จังหวัดสมุทรสาคร
ผลงานตีพิมพ์	โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จังหวัดสมุทรสาคร

